

**İÇERİK ÜRETEN ÖĞRENERLERİN
ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

HAKAN KILINÇ

(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir, 2016

**İÇERİK ÜRETEN ÖĞRENERLERİN ÖZELLİKLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hakan KILINÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. T. Volkan YÜZER

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Mayıs, 2016

Bu Tez Çalışması BAP Komisyonunca Kabul Edilen 1601E014 nolu Proje Kapsamında Desteklenmiştir.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Hakan KILINÇ'ın "İçerik Üreten Öğrenenlerin Özelliklerinin Değerlendirilmesi" başlıklı tezi 12 Mayıs 2016 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca toplanan Uzaktan Eğitim Anabilim Dalında, yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr.T.Volkan YÜZER

Üye : Prof.Dr.Gülsün EBY

Üye : Yrd.Doç.Dr.Tülay GÖRÜ DOĞAN

Prof.Dr.Kemal YILDIRIM
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü



Yüksek Lisans Tez Özü

İÇERİK ÜRETEEN ÖĞRENENLERİN ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hakan KILINÇ

Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs-2016

Danışman: Prof. Dr. T. Volkan YÜZER

Bu araştırma, yeni nesil öğrenenler olarak da adlandırılabilen olan içerik üreten öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde doğru ve güncel bilgilerden oluşan içerikleri üretebilmesi için hangi özellik ve sorumluluklara sahip olması gerektiğini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Belirlenen amaç doğrultusunda, dijital ortamlara dâhil olan öğrenenlerin sahip olması gereken becerileri açıklayan 21. Yüzyıl becerileri kuramı ve bilmenin doğasını ağ yapıları içerisinde inceleyen bağlantıcılık kuramı araştırmanın kuramsal temeli olarak belirlenmiştir. Belirlenen kuramların ilkeleri, içerik üreten öğrenenler bağlamında oluşturulan bir matris aracılığı ile kesiştirilmiştir. Böylelikle çalışma sürecinde alan uzmanlarına yönlendirilecek olan araştırma soruları elde edilmiştir. Çalışmaya gönüllü olarak katılan alan uzmanlarının kendilerine yönlendirilen araştırma sorularına verdikleri yanıtlar NVIVO 11 paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ise içerik üreten öğrenenlerin, içerik üretme süreçlerinde doğru ve güncel bilgiye ulaşabilmesi için sahip olmaları gereken özellikler ve sorumluluklar ilgili ana temaların altında alt temalar olarak verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İçerik üreten öğrenen, öğrenme ortamındaki roller, dijital öğrenme ortamları, uzaktan öğretim, 21. yüzyıl becerileri, bağlantıcılık

Abstract

EVALUATION OF CONTENT GENERATED LEARNERS' PROPERTIES

Hakan KILINÇ

Department of Distance Education

Anadolu University Social Sciences Institute, May-2016

Advisor: Prof. Dr. T. Volkan YÜZER

This study aims to reveal the characters and responsibilities of content generated learners', as new generation learners, in the learning processes for producing the contents which contain accurate and up to date information. In this context, the theoretical fundamentals of this research are 21th century skills theory, which explains the skills of the learners in digital environments and connectivism theory, which explains the nature of knowledge in the network. The principles of these two theories are crossed in a matrix which has formed in the context of content generated learners. Thus, the research questions, ask to field experts, are gathered. The answers, which are gathered by the field experts, are analyzed with using NVIVO11 software. At the end of the analyses, the main themes and sub themes are achieved that the characters and responsibilities to reach accurate and up to date information in the content generating process of the content generated learners.

Keywords: Content generated learner, roles in learning environment, digital learning environments, distance education, 21 th century skills, connectivism

Önsöz

“İçerik Üreten Öğrenenlerin Özelliklerinin Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinin tüm aşamalarında görüş, katkı ve yardımlarıyla yanımda olan, alandaki kapsamlı bilgileri ile yol gösteren, yeni çalışma alanlarını keşfetmeme ve öğrenmeme olanak sağlayan değerli tez danışmanım Prof. Dr. T.Volkan YÜZER’e ilgisi, desteği ve sonsuz katkıları için saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmanın başından itibaren değerli görüş, öneri ve desteklerini eksik etmeden çalışmamız için gerekli tüm bilgileri bizimle paylaşan ve yardımlarıyla yol gösteren sayın hocalarım Prof. Dr. Gülsün EBY’e ve Yrd. Doç. Dr. Mehmet FIRAT’a teşekkür ederim. Ayrıca, grafik tasarımları sürecinde yardımlarını esirgemeyen sevgili arkadaşım Fırat SOSUNCU’ya ve destekleri için tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak; hayatım boyunca emek verilen şeylerin aslında hayattaki en değerli ve en güzel şeyler olduğunu gösteren, hayat arkadaşım Esra ERDOĞAN’a, yol rehberlerim olan canım babam Ali KILINÇ-canım annem Gülay KILINÇ ve değerli kardeşim Okan KILINÇ’a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Hakan KILINÇ

Özgeçmiş

Hakan KILINÇ

Uzaktan Öğretim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Programı

Eğitim

Lise	2009	75. Yıl Cumhuriyet Anadolu Lisesi, Kayseri.
Lisans	2013	Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Eskişehir.

İş

2014 -	Araştırma Görevlisi, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Öğretim Bölümü, Eskişehir.
--------	--

Yayınlar

- Yüzer, T.V. ve Kılınç, H. (2015). Açık Öğrenme Sistemlerinde Dijital Öykülemeden Faydalanmak. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 243-250.
- Kılınç, H. ve Yüzer, T.V. (2015). Context Aware Ubiquitous Learning Milieus in Distance Learning. *International Journal on New Trends in Education & their Implications (IJONTE)*, 6(3), 102-111.

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri / Yılı: 29.01.1991 / Kayseri

Cinsiyet: Erkek

Yabancı Dil: İngilizce

Etik İlke ve Kurallara Uygunluk Beyannamesi

Bu tez/proje çalışmasının bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumunda bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim.

Her hangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Hakan KILINÇ

İçindekiler

	<u>Sayfa</u>
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	iii
YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZGEÇMİŞ	vii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaçlar	6
1.3. Önem	6
1.4. Sınırlılıklar.....	6
1.5. Tanımlar	7
2. ALANYAZIN	8
2.1. Öğrenme Ortamları	8
2.1.1. Enformasyon ve iletişim teknolojilerinin gelişimi	9
2.1.2. Enformasyon ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin öğrenenlere etkisi.....	10
2.1.3. Öğrenme ortamlarının değişimi.....	12
2.2. İçerik Üreten Öğrenen Kavramının Ortaya Çıkışı.....	13
2.2.1. İçerik üreten öğrenenlerin üstlendiği sorumluluklar.....	16
2.2.2. Yeni nesil öğrenenler: Üreten tüketiciler	18
2.2.3. İçerik üreten öğrenenlerin organizasyonu	19
2.2.4. İçerik üreten öğrenenlerin yakınsal gelişim bölgeleri.....	20
2.3. Web 2.0 Araçları	22
2.3.1. Web 2.0 kullanımının artması ve kalite kontrol mekanizması	26
2.3.2. Web 2.0 kullanımının öğrenme ortamlarına etkisi ve öğrenme ortamlarındaki rollerin değişimi.....	30

2.3.3. Web 2.0 kullanımının öğrenen performansına etkisi.....	32
2.3.4. Web 2.0 ve sonrası.....	33
2.4. 21. Yüzyıl Becerileri Kuramı	34
2.5. Bağlantıcılık Kuramı	39
2.6. Kuramsal Matris	46
3. YÖNTEM	48
3.1. Araştırma Modeli.....	48
3.2. Katılımcılar	50
3.3. Veri Toplama Aracı	51
3.4. Kuramsal Dizey	52
3.5. Veri Toplama Süreci.....	54
3.6. Verilerin Analizi.....	55
3.8. Araştırmanın Güçlü ve Sınırlı Yönleri.....	56
4.BULGULAR VE YORUMLAR	58
4.1. Doğru Bilgiye Ulaşabilme Konusunda Alan Uzmanlarının Görüşleri.....	58
4.2. Doğru Bilgiye Ulaşma Sorumlulukları Konusunda Alan Uzmanlarının Görüşleri	68
4.3. Güncel Bilgiye Ulaşabilme Konusunda Alan Uzmanlarının Görüşleri	82
4.4. Güncel Bilgiye Ulaşma Sorumlulukları Konusunda Alan Uzmanlarının Görüşleri	96
4.5. Alan Uzmanlarının İçerik Üretme Sürecine İlişkin Ekledikleri Bilgiler ...	107
4.6. Genel Bulgular.....	116
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	121
5.1. Öneriler	129
EKLER LİSTESİ.....	131
KAYNAKÇA.....	137

Sekiller Listesi

Sayfa

Şekil 1. Öğrenmede Bilgi Yaratma Metaforu.....	29
Şekil 2. Yakınsal Gelişim ve Yardım Bölgesi.....	33
Şekil 3. Web Teknolojilerinin Gelişimi.....	35
Şekil 4. Web 2.0 Araçları.....	36
Şekil 5. Teknolojinin Kullanıldığı Öğrenme Ortamlarında Bilgi Üretme Çerçevesi.....	38
Şekil 6. 21.Yüzyıl Öğrenen Çıktıları ve Destek Sistemleri.....	51
Şekil 7. 21.Yüzyıl Öğrenenlerinin Özellikleri.....	52
Şekil 8. Dağıtık Bilgi Şeması.....	54
Şekil 9. Ağ Üzerinden Öğrenme.....	55
Şekil 10. Ağ Oluşturma Yoluyla Öğrenme.....	58
Şekil 11. Nitel araştırma sürecinin adımları.....	61
Şekil 12. Doğru Bilgiye Ulaşma Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar.....	71
Şekil 13. Doğru Bilgiye Ulaşma Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar	81
Şekil 14. Güncel Bilgiye Ulaşma Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar	95
Şekil 15. Güncel Bilgiye Ulaşma Sorumluluğu Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar.....	109
Şekil 16. İçerik Üretme Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar.....	120
Şekil 17. Doğru ve Güncel Bilgi Üretme Çerçevesi	132

Tablolar Listesi

Sayfa

Tablo1. Kuramsal Matris.....	59
Tablo2. Katılımcılar Listesi.....	63
Tablo 3.Kuramsal Dizey.....	65
Tablo 4.Araştırma Soruları.....	65

1. Giriş

Bu bölümde, araştırma ile ilgili problem belirtilmiş, daha sonra sırasıyla çalışmanın; amacına, önemine, sınırlılıklarına ve gerekli kavramların tanımına yer verilmiştir.

1.1. Problem

Eğitim ve öğretim alanındaki uzmanlar, öğrenme süreçlerindeki geleneksel rollerin, geniş çaplı bir şekilde yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar (Richardson ve Swan, 2003). Bu durum beraberinde; aktif öğrenme, işbirliği, yaratıcılık ve teknoloji kullanımı gibi bazı öğrenmeleri zenginleştirebilecek konuları da beraberinde getirmiştir (Perez-Mateo vd. 2011).

Gelişen enformasyon ve iletişim teknolojileri (EİT) ile birlikte öğrenme ortamlarının sahip olduğu olanakların da çeşitlenmesi mümkün olmuştur. Lazda-Cazers (2010), öğrenme ortamlarında duyulan ihtiyaçların teknolojik ilerlemelerle birlikte arttığını ve geleneksel öğrenme ortamlarının yeterli olmadığını belirtmiştir. Bu noktada EİT'lerin öğrenme ortamlarına dâhil edilmeye başlamasıyla birlikte, eş zamanlı ya da eş zamansız olarak erişilebilen dijital ortamlar olarak da adlandırılacak olan uzaktan öğrenme ortamlarının önem kazandığı söylenebilir. Uzaktan öğrenme ortamlarında, öğrenenlerin aktif olması anahtar unsurdur (Perez-Mateo vd. 2011; Kesim ve Altınpulluk, 2013). Öğrenme süreçlerinde öğrenenlerin aktif bir şekilde rol alması, öğrenenlerin bir şeyler düşünüp üretebildiği süreçleri içerisine alan öğretim faaliyetleri olarak adlandırılabilir (Bonwell ve Eisen, 1991). EİT'lerin öğrenme ortamlarında kullanılmasıyla birlikte, aktif öğrenme fırsatları artırılmış ve öğrenenlerin kendi aralarında işbirliği yapabilmeleri sağlanmıştır (Williams ve Chann, 2009). Bu bağlamda, öğrenme ortamlarındaki rollerin değişerek, öğrenenlerin merkeze geçtiği ve öğretmenlerin de Palloff ve Pratt (2001) tarafından belirtildiği gibi bir rehber (guide on the side) konumunda olduklarını söylemek mümkündür. Öğrenme ortamlarındaki bu değişim, aktif öğrenme süreciyle birlikte "İçerik Üreten Öğrenen" kavramını da oluşturmuştur.

Değişen öğrenme ortamları ile birlikte, öğrenenlerin öğrenme içerikleri ile olan ilişkisi de değişmiştir. Öğrenme süreçlerinin merkezine geçen öğrenenler, öğrenme içeriklerinin üretilmesi noktasında aktif olarak rol alarak birer içerik üreten öğrenen rolüne sahip

olmuşlardır (Perez-Mateo vd. 2011). İçerik üreten öğrenenler, belirli bir hedef doğrultusunda, birbirleriyle etkileşim haline geçerek öğrenme faaliyetlerini gerçekleştiren ve bu süreç içerisinde öğrenme içeriklerini üreten bireyler olarak tanımlanmaktadır (Boettcher, 2006). İçerik üreten öğrenenler, öğrenme sürecinde O'Reilly (2005) tarafından ortaya atılan Web 2.0 teknolojilerinden faydalanmaktadır. Web 2.0, içerik üretme sürecinde öğrenenlere fayda sağlayan çok sayıda çeşitli araçlar sunmaktadır. Web 2.0 gibi katılımı sağlayan hizmetler ve internet tabanlı uygulamalar, öğrenenleri işbirliğine yönlendirerek onların dijital ortamlardaki içerikleri üretebilmelerini bu içerikler üzerine yorum yapabilmelerini sağlamaktadır (CONCEDE Project, 2011). Web 2.0 araçlarına ilerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak yer verilecektir.

Mobil cihazlar ya da diğer dijital aygıtlar sayesinde fotoğraflardan, videolardan oluşan içeriklerin kullanıcılar tarafından üretilebilip anında Twitter, Flickr, Facebook, YouTube gibi Web'e dayalı platformlarda paylaşılabilmesi görülmektedir. Bu yapıya örnek olarak ise, BBC'nin "iPlayer" uygulamasıyla birlikte, kullanıcıların kendi eğlence programlarını yaratabilmeleri ve yarattıkları ürünleri anında paylaşabilmeleri gösterilebilir. Bu eğilimler, öğrenenlerin bireyselleştirilmiş öğrenme ortamları oluşturarak bu ortamlarda içerik üretebilmelerine ve onları paylaşabilmelerine olanak tanımaktadır (Cook, 2010).

Boettcher (2006), öğrenenler tarafından üretilen içerikleri "öğrenen performans içeriği" olarak tanımlamaktadır. Öğrenen performans içeriği olarak tanımlanabilen bu içeriklerin öğrenenler tarafından paylaşılabilmesinin önemi, Ciftci ve Kocoglu (2011) ve Magnifico (2010) tarafından; "Bir çok kullanıcısı olan ortamlarda paylaşım yapılması, öğrenenlerin öğrenme sürecinde motivasyon seviyesini artıran bir durumdur." ifadesiyle belirtilmiştir. Ayrıca içerik üreten öğrenenlerin paylaşımında bulunmaları onların eleştirel düşünebilme, işbirliği sağlayabilme, iletişim kurabilme ve bilgi yazarı olabilme gibi 21. yüzyıl becerileri kazanabilmelerine yardımcı olmaktadır (Buchem ve Hamelmann, 2011; Rotherham ve Willingham, 2010; Dohn, 2009). Üretilen içeriklerin paylaşılmasının önemli başka bir faydası ise üretilen bilgilerin diğer öğrenenler için de değerli birer öğrenme materyali olarak kullanılabilir olmasıdır (Farhat ve Raven, 2013; Trajtemberg ve Yiakoumetti, 2011). İçeriklerin paylaşımının kolay bir şekilde olduğu Narayan (2011) tarafından;

“Web tabanlı araçların kullanımı sonucu hazırlanan öğrenme içerikleri öğrenenler arasında kolayca transfer olabilmektedir. Hazırlanan içerikler “Sosyal İşbirlikçi Öğrenme” süreciyle transfer edilebilmektedir.”

ifadesiyle açıklanmaktadır. Dolayısıyla öğrenme süreçlerinde içerik üreten öğrenenlere yetkiler verilerek üretilen içeriklerin paylaşılmasına imkân verilmesi, öğrenenlerin öğrenme süreçlerinden aldıkları verimi artırmak adına önemli bir nokta olarak görülebilir.

Öğrenme ortamlarının geleneksel yüzünün değişmesi ile birlikte öğrenenler, çevrim içi ortamlarda bir araya gelerek öğrenme süreçlerine dâhil olabilmektedirler. Çağdaş öğrenme ortamlarıyla birlikte, öğrenenler içerik üretilip paylaşarak bir anlamda üretici konumuna geçmişlerdir (Lee ve McLoughlin, 2007). Öğrenenler tarafından üretilen içerikleri Luckin vd. (2007), *“Belirli bir hedefi gerçekleştirmek amacıyla birbirleriyle etkileşim içerisine giren öğrenenler tarafından üretilen içeriklerdir.”* ifadesiyle tanımlamaktadır.

İçeriklerin öğrenenler tarafından üretilmesi, öğrenenlerin yaratıcılık becerilerini de geliştirecek bir durum olarak görülebilir. Yaratıcılığın ve yeniliğin toplumların gelişmesinde rol oynayan anahtar faktörlerden olduğunu söylemek mümkündür. Vidal (2009), yaratıcılığı tanımlayan dört önemli beceriyi şu şekilde tanımlamıştır:

- **Akıcılık:** Süreç içerisinde karşılaşılan problemler karşısında alternatif çözümler üreterek üretimin durmasını önlemek.
- **Esneklik:** Aynı uyaran karşısında farklı şekillerde fikir ya da nesnelere üretebilmek.
- **Özgünlük:** Genel olarak kabul gören düşüncelerin dışına çıkabilmek.
- **Detaylandırmak:** İçerik ile ilgili gerekli yapılanmayı sağlamak.

Bu bağlamda öğrenenlerin içerik oluşturduğu ortamlarda bu özelliklerin sağlanabilmesi içeriklerin üretilebilmesi için önemli bir unsur olarak görülebilir.

İçerik üreten öğrenenlerin dâhil oldukları dijital ortamların gerekliliklerini yerine getirebilmeleri için teknoloji okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı gibi 21. yüzyıl becerilerine

sahip olmaları gerekmektedir. Bu durumun nedeni ise, dijital ortamların teknoloji ile bütünleştirilmiş ortamlar olmasıdır (McLoughlin ve Chan, 2008). EİT'lerin gelişimi sonucu zaman ve mekân sınırlılıklarını ortadan kaldıran uzaktan öğrenme ortamlarına dâhil olan öğrenenlerin 21.yüzyıl becerilerine hâkim olmaları ve birbirleriyle bağlantı kurup iletişim ve etkileşim halinde olabilmeleri öğrenme sürecinin verimli olabilmesi adına önemli bir nokta olarak görülebilir. Bu bağlamda, içerik üreten öğrenenlerin 21.yüzyıl becerileri ve bağlantıcılık (connectivism) yaklaşımları ile birlikte değerlendirilmesinin önem kazandığı söylenebilir.

Çağımızın en önemli gereksinimlerinden biri olarak kabul edilen teknoloji okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, iletişim becerileri, yaratıcılık, oyun becerisi, performans, benzetim, çoklu görev, sorumluluk ve uyarlanabilirlik, eleştirel düşünebilme, işbirlikçi çalışabilme, problem tanımlama, öz yönelim, sosyal sorumluluk gibi 21.yüzyıl becerileri içerik üreten öğrenenlerin kazanmaları gereken beceriler olarak gösterilmektedir (Leonard vd. 2007). Bu bağlamda, 21.yüzyıl becerilerine sahip olmanın, içerik üreten öğrenenlerin teknoloji ile bütünleştirilmiş öğrenme ortamlarında zorluk çekmemeleri açısından önemli olduğu belirtilebilir.

Sanal ortamların ortaya çıkması ve EİT'lerin gelişmesiyle birlikte 21.yüzyıl becerilerinin yanı sıra bağlantıcılık kuramının da önem kazandığı söylenebilir. 21.yüzyıl dijital bilgi çağında ağlar üzerinde öğrenmeyi açıklayan bir öğrenme kuramı olan bağlantıcılık kuramı, George Siemens (2004) tarafından ortaya atılmıştır. 21.yüzyılda meydana gelen gelişmeleri açıklayan bir kavram olarak ortaya çıkan küreselleşme kavramı, zaman ve mekân sınırlılıklarını ortadan kaldıran, değerleri evrenselleştiren ve bunun sonucu olarak toplumların birbirlerine benzemesi durumunu ele almaktadır. McLuhan (2011) belirttiği “*Küresel Köy*” kavramı ile küreselleşmeyi açıklamıştır. McLuhan (1964)'a göre, teknolojiyle ortaya çıkan araçlar, insan uzuvlarının ve duyularının erişimini arttıran parçalardır. Bu bağlamda EİT'lerin gelişimi sonucu bireylerin zaman ve mekân sınırlılıklarını aşarak erişim seviyelerini geliştirdiği söylenebilir. Dolayısıyla kablolu ve kablosuz teknolojilerin gelişimi sonucu dünyanın her yerini sarmaya başlayan ağlar sayesinde bireylerin istedikleri yere erişebilmesi, eriştiği noktalardaki diğer bireylerle iletişim ve etkileşim halinde olmasının mümkün olabildiği söylenebilir. Buradan

hareketle dünyayı saran kablolu ve kablosuz ağlar ve bunları destekleyebilecek olan EİT'lerin gelişimiyle birlikte bir küresel köyde yaşamaya başlayan bireylerin zaman ve mekân sınırlılıklarını kolayca aşabilecekleri söylenebilir. Bu bağlamda, birbirlerinden farklı mekânlarda bulunan ve 21.yüzyıl becerilerine hâkim olan içerik üreten öğrenenlerin, dijital öğrenme ortamlarında yürütecekleri öğrenme süreçlerinde, bağlantıcılık kuramının getirdiği avantajlardan da faydalanarak birbirleriyle kolay bir şekilde iletişim ve etkileşim içerisine girebilecekleri söylenebilir.

Sonuç olarak, alan uzmanları mevcut eğitim-öğretim ihtiyaçlarından dolayı geleneksel öğrenme yöntemlerinde önemli değişikliklere gidilmesi gerektiğini savunmaktadırlar (Bachmair vd. 2009; Pérez-Mateo vd. 2011; McConnell 2006; Lazda-Cazers, 2010). Bu bağlamda, öğrenme süreçlerinin gerçekleştiği ortamlar yeniden gözden geçirilerek hem öğrenenlerin hem de öğretenlerin rollerinde düzenlemelere gidilmesi gerektiği belirtilmektedir (Richardson ve Swan, 2003). Değişen rollerle birlikte öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde aktif bir şekilde rol alması, içerik üreten öğrenen kavramını meydana gelmiştir. Teknoloji ile bütünleştirilmiş çağdaş öğrenme ortamları olan uzaktan öğrenme ortamlarında öğrenenler, artık öğrenme süreçlerinde hazır bilgileri tüketmek yerine kendi öğrenme içeriklerini üretebilmektedirler. Bu noktada öğrenenlerin teknoloji ile zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarında içerik üretebilmeleri için, bu tür ortamlarının gerekliliklerine uyum sağlayabilecek özellikleri taşıması gerekmektedir.

İlgili alan yazında özellikle de ulusal düzeyde, içerik üreten öğrenenlerin sahip olması gereken özellikler konusunda yeterli çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu görüş, Lee vd. (2008) tarafından belirtilen “*İçerik üreten öğrenenler üzerine yazılmış olan literatür hala başlangıç aşamasındadır*” ifadesiyle örtüşmektedir. Bu noktadan hareketle yapılan bu çalışmada; İçerik üreten öğrenenlerin, içerik üretme süreçlerinde doğru ve güncel bilgi üretebilmeleri için sahip olması gereken özelliklerin değerlendirilmesi ve alanyazında var olan boşluğun doldurulmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmada, 21.yüzyıl becerilerinin üretkenlik ve sorumluluk ilkesi ile bağlantıcılık kuramının doğru ve güncel bilgi ilkeleri esas alınmaktadır.

1.2. Amaçlar

Bu çalışmanın amacı, içerik üreten öğrenenlerin, 21.yüzyıl becerilerinin üretkenlik ve sorumluluk özellikleri kapsamında, bağlantıcılık kuramının doğru ve güncel bilgi gerekliliğine ulaşabilmeleri için hangi özelliklere sahip olmaları gerektiğini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- İçerik üreten öğrenenlerin öğrenme ortamlarındaki rolü nasıl değişmiştir?
- İçerik üreten öğrenenler, 21. Yüzyıl becerilerinin üretkenlik özelliği doğrultusunda bağlantıcılık kuramının doğru ve güncel bilgi özelliğini nasıl kullanabilirler?
- İçerik üreten öğrenenler, 21. Yüzyıl becerilerinin sorumluluk özelliği doğrultusunda bağlantıcılık kuramının doğru ve güncel bilgi özelliğini nasıl sağlayabilirler?

1.3. Önem

Yapılan bu çalışma, öğrenenlerin öğrenme süreçlerinden elde edecekleri faydayı artırabilmek ve öğrenme ortamlarında hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi yönünde alan yazına katkı sağlaması açısından önemlidir. Bu çerçevede yapılan çalışma;

- Öğrenenlerin içerik üretme süreçlerinde doğru ve güncel bilgileri üretebilmesi,
- Web 2.0 kullanımının faydaları göz önüne alındığında, bu ortamların kullanım sıklığının artması,
- Değişen öğrenme ortamlarına uyum sağlanabilmesi ve bu kapsamda değişen rollerin benimsenebilmesi,
- İçerik paylaşımına olanak tanınması sayesinde öğrenenlerin beceriler kazanabilmesi,
- İçerik üretme konusunda bir temel oluşturulabilmesi,

adına önem taşımaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışmada elde edilen verilerin analiz ve yorumları aşağıdaki yönlerle sınırlı tutulmuştur:

- Çalışma on alan uzmanının görüşleri ile sınırlıdır.

- Çalışmadan elde edilen veriler 05.02.2016-25.03.2016 tarihleri arasında toplanmıştır.
- Gerçekleştirilen bu çalışma kuramsal çerçeve olarak 21. Yüzyıl Becerileri Kuramı ve Bağlantıcılık Kuramı ile sınırlıdır.
- Bu çalışma yöntemsel olarak durum çalışması ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Bireysellik: Bireysellik öğrenen merkezli öğretime verilen addır.

Dijital Öğrenme Ortamları: İnternet tabanlı çevrimiçi ya da çevrimdışı olarak ulaşılabilen öğrenme ortamlarıdır.

Enformasyon: İşlenmemiş bilgiye enformasyon denir.

e-Öğrenme: İnternet tabanlı öğrenme etkinlikleridir.

İçerik: Sözlü ya da yazılı anlatımda verilmek istenen öz, düşünce, duygu ve imgelerin bütünüdür.

İçerik Üreten Öğrenen: Belirli bir hedef doğrultusunda, birbirleriyle etkileşim haline geçerek öğrenme faaliyetlerini gerçekleştiren ve bu süreç içerisinde öğrenme içeriklerini üreten bireyler olarak tanımlanmaktadır.

İşbirliği: Bireylerin edindikleri verileri birliktelik ve katılım yoluyla analiz ederek bilgiye dönüştürülmesidir.

Öğrenen: Bir öğrenme ortamında verilen derslere katılarak öğrenimini sağlayan kişidir.

Öğreten: Bir bilim dalını, bir sanatı ya da teknik bilgileri öğretmeyi meslek edinmiş kişidir.

Uzaktan Öğrenme Ortamları: Basılı posta iletişiminden yüksek bant genişliğine sahip senkronize (eş zamanlı) video konferans sistemine kadar geniş spektrumda dağılım gösteren teknolojilerin kombinasyonlarına dayanan çağdaş öğrenme ortamlarıdır.

Web 2.0: İkinci nesil internet hizmetlerini, toplumsal iletişim sitelerini, vikileri, iletişim araçlarını, internet kullanıcılarının ortaklaşa ve paylaşarak yarattığı sistemleri tanımlar.

2. Alanyazın

İçerik üreten öğrenenlerin doğru ve güncel bilgi üretebilmeleri 21.yüzyıl becerileri ve bağlantıcılık kuramı doğrultusunda hangi özelliklere sahip olması gerektiğini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmanın alanyazını:

1. Öğrenme Ortamları
2. İçerik Üreten Öğrenen Kavramının Ortaya Çıkışı
3. Web 2.0 Araçları
4. 21.Yüzyıl Becerileri Kuramı
5. Bağlantıcılık Kuramı
6. Kuramsal Matris

olmak üzere altı ana başlıktan oluşmaktadır.

Öğrenme ortamları bölümünde, EİT'lerin gelişimi ve öğrenenlere etkileri ile bu durumun neden olduğu öğrenme ortamlarının değişimi konuları açıklanmaktadır. İçerik üreten öğrenen kavramının ortaya çıkışı bölümünde, içerik üreten öğrenenlerin tanımıyla birlikte, içerik üreten öğrenenleri ortaya çıkaran unsurların neler olduğu ve içerik üreten öğrenenlerin sorumlulukları açıklanmaktadır. Ayrıca yeni nesil öğrenenler olarak da nitelendirilebilen içerik üreten öğrenenlerin kendi aralarındaki organizasyonu ve yakınsal gelişim bölgelerindeki işlevleri de içerik üreten öğrenen kavramının ortaya çıkışı bölümünde açıklanmaktadır. Web 2.0 araçları bölümünde bu araçların kullanımlarının artması, bu araçların öğrenme ortamlarına ve öğrenen performansına olan etkisi ile birlikte Web 2.0 sonrasına ilişkin görüşlere yer verilmektedir. Bunlarla birlikte, çalışmanın var olan iki kuramını oluşturan 21.yüzyıl becerileri ve bağlantıcılık kuramı da sırasıyla dördüncü ve beşinci bölümlerde açıklanmaktadır. Altıncı bölümde ise çalışmanın kuramsal matrisinin nasıl elde edildiği açıklanmaktadır.

2.1. Öğrenme Ortamları

Öğrenme ortamları çeşitli fiziksel konumların, içeriklerin ve kültürlerin bir arada bulunduğu tüm öğrenme aktivitelerinin gerçekleştiği ortamlardır. Öğrenme ortamlarında öğrenenler hem kendi aralarında hem de öğretmenler ile etkileşim halindedir. EİT'lerin gelişmesine paralel olarak öğrenme ortamlarında bir takım değişimler de meydana gelmiştir.

Williams ve Chann (2009)'a göre EİT'ler öğrenme ortamlarını zenginleştirmekte ve öğrenme fırsatlarını artırmaktadır. EİT'lerin öğrenme ortamlarına dâhil edilmesiyle birlikte, öğrenen ve öğretenlerin rollerinin değişmesinin yanı sıra, öğrenmelerin gerçekleştirildiği mekânlarda da köklü değişiklikler olduğu görülmektedir. EİT'lerin gelişmesiyle birlikte öğrenenler, belirli bir fiziki mekâna bağlı kalmadan istedikleri zaman ve istedikleri yerde öğrenme içeriklerine ulaşabilmektedirler (Pérez-Mateo vd., 2011). Bu bağlamda, öğrenme ortamlarının daha esnek ve daha özgür bir konuma geldiklerini söylemek mümkündür.

2.1.1. Enformasyon ve iletişim teknolojilerinin gelişimi

EİT'ler, bilgiye ulaşılmasını ve bilginin oluşturulmasını sağlayan her türlü görsel, işitsel basılı ve yazılı araçlar olarak tanımlanabilir. Enformasyonun toplanmasını, işlenmesini, depolanmasını, ağlar aracılığı ile bir yerden bir yere iletilmesini sağlayan iletişim ve bilgisayar teknolojilerini de kapsayan bu teknolojiler, öğrenme ortamlarının daha etkileşimli ve verimli olması adına önemli bir unsur olarak görülebilir. İletişim teknolojisi, mesajların bir yerden bir yere hızlı iletilmesine olanak sağlamakta, bilgisayar teknolojisi ise hesaplama ve bilgi işleme yeteneklerimizi milyonlarca kere artırmaktadır. Bu iki kavram enformasyon ve iletişim teknolojileri çatısı altında bir araya gelerek öğrenme ortamlarının daha esnek bir hale gelmesine olanak tanımıştır. EİT'ler sayesinde öğrenenler kurumlarıyla ya da birbirleriyle sanal ortamlar üzerinden rahatça iletişime geçebilmektedir.

19. yüzyılın sonlarında teknolojik gelişmelerle birlikte tarım toplumundan sanayi toplumuna geçilirken, 20. yüzyılın ikinci yarısında hızla gelişen ileri teknolojilerle birlikte sanayi toplumunun yerini enformasyon toplumu almıştır (Yüksek, 2013). Enformasyon toplumunda en güncel enformasyona ve teknolojiye ulaşanların, başarıya daha kolay ulaşabildiklerini söylemek mümkündür. Enformasyona ulaşmayı bilen, oturduğu yerden zaman ve para harcamadan istediği enformasyonu elde edebilmektedir (Sabancı, 1998). Bu noktada devreye gün geçtikçe gelişmekte olan EİT'lerin girdiği söylenebilir. EİT'ler sayesinde fazla çaba harcamadan istenilen enformasyonlara ulaşabilmek mümkündür. Bireylerin enformasyonlara daha fazla ve daha rahat ulaşabilmeleri sonucunda da enformasyon toplumunun oluştuğu söylenebilir.

Enformasyon toplumunda enformasyonun ve enformasyonun teknolojilerinin; tarım, sanayi, hizmetler sektörlerinin yanı sıra eğitim-öğretim, sağlık, iletişim gibi her alanda kullanılabilir olması, gelişmelerin kısa sürede oluşmasını ve verimliliğin artırmasını sağlayarak, yeni teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeleri de teşvik etmektedir (Yüksek, 2013). Bu bağlamda EİT'lerin artarak devam eden gelişmeleri sonucunda sadece eğitim- öğretim alanında değil diğer alanlarda değişmelerin olduğu söylenebilir.

2.1.2. Enformasyon ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin öğrenenlere etkisi

EİT'lerin gelişmesi, öğretmenlerin merkezde olduğu geleneksel öğrenme ortamlarının yeniden gözden geçirilmesine olanak sağlamıştır. Geleneksel öğrenme ortamlarında öğrenenler, aktif bir şekilde derse katılmaktan çok öğretmenlerin kendilerine sunduğu içerikleri pasif bir şekilde izlemekle yetinmektedirler (Lazda-Cazers, 2010). Öğrenenleri, dört duvarın öte sınırlarına taşıyan EİT'ler sayesinde, öğrenenler istedikleri zaman istedikleri yerden öğrenme sürecinin merkezinde konumlandırılabilirler (Narayan, 2011). Geleneksel öğrenme ortamlarından farklı olarak, öğretmenlerin bir rehber olabilmeleri ve bir kolaylaştırıcı olabilmeleri gerekmektedir. Hem öğrenenlerin hem de öğretmenlerin bu öğrenme süreçlerinde üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirebilmeleri için, içinde buldukları ortamlara hâkim olmaları da önemli bir nokta olarak görülebilir. Bu görüşe paralel olarak Narayan (2011);

“Öğrenme süreçlerinde öğretmenler ve rolleri kadar öğrenenler ve rolleri de eşit düzeyde önemlidir, öğrenme ortamlarının amaçlarına ulaşabilmesi için yeni ortaya çıkan teknolojilere ayak uydurulması gerekmektedir.”

görüşünü dile getirmiştir. Bu bağlamda teknolojilere ayak uydurabilmek adına 21.yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemli bir nokta olduğu düşünülmektedir.

Etkileşimli dijital teknolojilerin öğrenme ortamlarında kullanılması öğrenmelerin kalıcı olabilmesi adına önemli bir unsur olarak görülürken artık çok az öğrenme yöntemi e-öğrenme stratejisinden yoksundur (Wheeler vd., 2008). Öğretmenlerin geneli, teknoloji ile desteklenmiş etkileşimli ve işbirliğine dayalı bir öğrenme ortamı oluşturabilmek adına

çabalamaktadırlar (Jonassen vd., 1999). Öğrenenlerin, bu tür ortamları kullanışlı bulduğu için memnuniyet düzeylerinin arttığı ve öğrenme süreçlerine aktif bir şekilde katılma eğilimi gösterdiği gözlenmektedir (Horizon, 2007). Giderek artan sayılarda öğrenen ve öğretenler de sosyal ağları ve yazılımları kullanıp işbirliği içerisine girmekte ve verimli bir öğrenme süreci gerçekleştirmektedirler (Ebersbach vd., 2006). Özellikle kullanıcılar tarafından oluşturulan içerikler, öğrenmenin amacına daha uygun olmaktadır (Jacobs, 2003). Çünkü yazma, üretme eylemi yoluyla öğrenme deneyimi daha derin bir etkiye sahiptir ve bireyleri teşvik edicidir (Jacobs, 2003). Bu gelişmelere paralel olarak öğretenlerin destekleyici rolünde olduğu öğrenen merkezli ortamlarda giderek yaygınlaşmaktadır (Harden ve Crosby, 2000). Bu amaç kapsamında geliştirilen öğrenme ortamlarında bulunan öğrenenler ise üreten, eleştiren olarak üstlendikleri rolleri giderek artan bir şekilde benimsemektedirler (Horizon,2007). Bu değişimin en büyük nedeni ise Web'e dayalı sosyal ortamlar ve gelişen EİT'lerdir (Richardson,2006).

Öğrenme ortamlarındaki kaynakların ve araçların hızlı bir şekilde çeşitlenmesi ve kullanılması sayesinde bireyler artık kolay bir şekilde kendi öğrenme materyallerini üretip paylaşabilmektedirler. Bununla birlikte, başkalarının üretip paylaştığı materyallere de kolay bir şekilde erişebilmektedirler. Bu durum, var olan pedagojik anlayışın da değişmesine neden olmaktadır (Luckin vd., 2007). Değişen bu anlayışla birlikte özellikle de uzaktan öğrenme ortamlarında, öğrenme yönetim sistemlerinin kullanımının yaygınlaştığı görülmektedir. Bu tür sistemlerin uzaktan öğretimde kullanılması sonucu, fiziksel olarak farklı mekânlarda bulunan öğrenenler, etkileşimli ve zengin bir öğrenme deneyimi yaşamaktadırlar. Etkileşimli ve zengin bir öğrenme deneyimi yaşamamanın öğrenenler açısından önemi, *“İletişim ve etkileşim unsurlarının uygun bir şekilde öğrenme ortamlarında yer alması, çevrimiçi öğrenmenin başarısını olumlu yönde etkileyecek olan temel faktörlerden birisidir.”* ifadesi ile Lim ve Park (2010) tarafından dile getirilmiştir.

EİT'lerin gelişmesinin bir sonucu olarak öğrenme ortamlarının değişmesi ve bu değişime paralel olarak da öğrenenlerin öğrenme süreçlerindeki etki alanının gelişmesi sağlanmıştır. Gelişen etki alanıyla birlikte, değişen bu öğrenme ortamlarında öğrenenlere verilen yetkilerin de artması öğrenenleri birer üretici konuma getirmiştir. Bu bağlamda

öğrenme ortamlarındaki değişimler, öğrenenlerin öğrenme süreçlerindeki rolünü etkileyerek, onların içerik üreten öğrenenlere dönüşmesine katkı sağlamıştır.

2.1.3. Öğrenme ortamlarının değişimi

İnternet sayesinde öğrenme ortamlarına ve materyallerine isteyen herkes istediği yerden ve istediği zamanda ulaşabilmektedir. Bu özellik sayesinde belirli bir ortamda belirli uzmanların etrafında toplanma gereksinimi ortadan kalkmaktadır. Çünkü bireyler gerekli bilgilere bireysel öğrenebilme çerçevesi içerisinde ulaşabilmektedirler. The Pew Internet and American Life Project (Lenhart ve Madden, 2005) başlığı altında gerçekleştirilen çalışmada, Amerikan nüfusunun %87'sinin (yaklaşık 128 milyon yetişkin) araştırma aracı olarak interneti kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla öğrenenlerin internet aracılığı ile daha geniş bilgilere ulaşabilmesinin mümkün olduğu söylenebilir. Teknoloji okuryazarlığı gibi 21.yüzyıl becerileri gelişmiş olan içerik üreten öğrenenler, doğru kaynakları ve doğru bilgileri bularak kendi içeriklerini üretebilmektedirler (Kim vd., 2015). Bu bağlamda, öğrenen profilinin artık pasif bir dinleyici kitlesi olmaktan çok içerik üreten öğrenen olma yönünde bir eğilim gösterdiği söylenebilir.

Teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan Web 2.0 araçları ile birlikte yüksek öğrenim seviyesinde açık sanal öğrenme ortamları oluşturulmuştur (Shirky, 2003). Bloglar, wikiler, sosyal yer imleri, podcastler, video kanalları gibi açık ve işbirliğine dayalı araçların kullanımı, öğrenme ortamlarının yeniden şekillenerek artan bir esnekliğe sahip olmasını sağlamaktadır (Grodecka vd., 2008). Ayrıca, Web 2.0 araçları ve sosyal yazılımlar işbirliğini, iletişimi ve bilgi üretimini artırmaktadır (Rhoades vd., 2009). Uzmanların bu görüşlerinden yola çıkarak öğrenme ortamlarının geleneksel olma ifadesinin değiştiğini söylemek mümkündür. Bu noktada, teknolojinin hızla gelişmesi ve öğrenme ortamlarına dâhil edilmesi ile birlikte, iletişim teknolojilerinin kullanıldığı ve kullanıcıların içerik üretebildiği öğrenme ortamlarının oluştuğunu söylemek mümkündür. Hem EİT'lerdeki hem de öğrenme ortamlarındaki bu değişimler öğrenen kavramının içeriğini de değiştirmiştir.

2.2. İçerik Üreten Öğrenen Kavramının Ortaya Çıkışı

Öğrenme ortamlarının, değişmesi ve teknolojik bir alt yapıya sahip olması, bu ortamlara katılan öğrenenlerin ve öğretenlerin sorumluluklarını ve yeterlilik sınırlarını değiştiren bir gelişme olarak görülebilir. Teknolojinin öğrenme süreçlerine dâhil edilmesi öğrenme ortamlarının verimini artıracak bir unsur olarak görülebilir. Bu görüş, Lee vd., (2008) tarafından dile getirilen;

“Teknolojinin öğrenme ortamlarında kullanılması, öğrenenleri motive ederek daha aktif bir şekilde öğrenme süreçlerine girmelerine neden olmaktadır. Bu durumda da öğrenme ortamlarında hedeflenen amaçlara ulaşılmasının mümkün olacağı söylenebilir. Çağdaş öğrenme ortamları, öğrenenlerin aktif olarak öğrenme süreçlerine katıldığı ve kendi tecrübelerini de paylaşabildiği teknoloji ile iç içe olan bir öğrenme ortamıdır.”

ifadesi ile aynı doğrultudadır. Bu doğrultuda belirtilmiş olan bir başka görüş ise Dale ve Povey (2009) tarafından belirtilen, *“Teknolojik icatlar öğrenenlerin öğrenme ortamlarında daha aktif ve yaratıcı olmalarını sağlamıştır”* ifadesi olmuştur.

Gelişen EİT’ler sayesinde öğrenme ortamlarında ihtiyaç duyulan yaşam boyu öğrenme gereksinimi sağlanabilmektedir (Fischer ve Konomi, 2005). Teknolojik gelişmelerle birlikte, bireylerin birbirleriyle olan iletişimleri ve etkileşimlerinin arttığı da görülmektedir. Bu sayede enformasyonlara ulaşmanın ve bilgileri üretmenin de kolaylaştığı söylenebilir. Teknoloji ile desteklenen ve yaşam boyu öğrenme imkânı sağlayan dijital öğrenme ortamların kullanılması sonucu, öğrenenlerin içerik üretebilmeleri mümkün hale gelmiştir. Bu noktada, Narayan (2011) tarafından belirtilen, *“Teknolojinin kullanılması öğrenenlerin içerik üretebilmelerini sağlayan en önemli faktördür”* ifadesi öğrenenlerin içerik üretebilmeleri adına teknolojinin önemli bir unsur olduğunu göstermektedir. Buradan hareketle, teknolojik alt yapıya sahip çağdaş öğrenme ortamları sayesinde, öğrenenlerin öğrenme içeriklerini üretebilmesiyle birlikte, içerik üreten öğrenen kavramının oluşmasına katkı sağlandığı söylenebilir. İçerik üreten öğrenenler, bireysel olarak ya da işbirliği içerisinde bulunan bir grup öğrenen tarafından

kendi öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak üzere öğrenme içeriklerini oluşturan öğrenenler olarak da tanımlanmaktadır (Luckin vd., 2005; Luckin, 2006; Sener,2007).

Dijital öğrenme ortamları, birbirleriyle iletişim ve etkileşim halinde olan bireyler tarafından ya da bireysel olarak, öğrenme amaçlarını gerçekleştirebilmek için içeriklerin üretilmesine olanak tanıyan ortamlar olarak tanımlanabilirken, temel özelliği ise önceleri sadece içerikleri tüketen bireylerin artık içerikleri kendilerinin üretebilmesine olanak sağlaması olarak gösterilmektedir (Luckin vd., 2007).

Öğrenenlerin içerik üretme sürecinin, Web 2.0 araçları gibi erişime açık teknolojik araçların kullanımı sonucu oluştuğu söylenebilir. Luckin vd. (2007) tarafından, teknolojik araçların kullanıldığı dijital öğrenme ortamlarının temel özelliklerini şu şekilde sıralanmaktadır:

- Öğrenenler tüketen değil üreten konumundadır.
- Öğretenlerin rolünü değiştirmektedir.
- Öğrenme ortamlarına aktif katılımı teşvik etmektedir.
- İşbirliğine dayalı öğrenme ortamlarıdır.
- Fiziksel, sosyal ve bilişsel ortamlarda sürdürülebilir.
- Kendi öğrenme ihtiyaçları için uygun olan araçlarla, öğrenme süreçleri gerçekleşmektedir.
- Belirli bir fiziksel ortamla sınırlanmayan öğrenenler, öğrenmelerini ve yaratıcılıklarını geliştirebilmektedir.

Dolayısıyla uzaktan öğrenme ortamları gibi erişime açık teknolojik araçların kullanıldığı dijital öğrenme ortamları ile birlikte, öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde daha aktif ve daha üretici olmalarının sağlandığı söylenebilir.

Sener (2007) yaptığı bir çalışmada, dijital öğrenme ortamlarının öğrenme süreçlerinde kullanılabilir uygun bir araç olduğunu dile getirmiştir. Bu görüşe gerekçe olarak ise Alvin Toffler'in "Üçüncü Dalga" kitabında bahsettiği "*Birçok çevrimiçi öğrenen parasal olmayan ortamlarda üretebilmek ve üretimlerini tüketebilmek amacını taşımaktadır.*" görüşünü göstermiştir. Bu bağlamda, dijital öğrenme ortamları öğrenenlerin akademik

başarısını geliştirecek bir unsur olarak görülebilir. Öğrenenlerin içerik üretebilmesine olanak tanıyan bu ortamlar, öğrenilenlerin kalıcı olması anlamında önemli bir nokta olarak düşünülebilir.

Birbirleriyle sürekli iletişim ve etkileşim içerisinde olan içerik üreten öğrenenlerin bir anlamda sosyalleştiklerini söylemek de mümkündür. Bu sayede, kendi aralarında iletişim halinde olan akranlar birbirlerinin tecrübelerini paylaşmakta ve birbirlerinden bir takım bilgiler de öğrenebilmektedir. Cook (2010)'un belirttiği “*Öğrenmeler, bireylerin çevresiyle gerçekleştirdiği sosyal etkileşimler sonucu gelişmektedir.*” ifadesinden de yola çıkılarak, içerik üreten öğrenenlerin sosyalleşmesini sağlayan EİT'lerin bu noktada önemli olduğu söylenebilir. Teknolojiler sayesinde sosyal ilişkilerin geliştiğini ve bu sosyal ilişkilerin diyaloglar, öneriler, imalar, uyarılar, pratik uygulamaların paylaşımı ve anılardan oluştuğunu Wood (1998) dile getirmiştir.

Dijital ortamların, içerik üreten öğrenenleri internet ortamında bir araya getirebilme özelliği öğrenme süreçlerine kattığı önemli faydalardan birisidir. Web'e dayalı sosyal araçlar sayesinde bireyler arasındaki iletişim ve işbirliği giderek yaygınlaşmaktadır. Facebook, YouTube, MySpace gibi sosyal ağ araçları sayesinde bireyler kendi fikirlerini paylaşabilme, kendi içeriklerini üretebilme adına önemli bir olanağa kavuşmuştur. Ayrıca, paylaştığı içeriklere takipçileri tarafından geri dönütler de verilebilmektedir. Öğrenenler düzenli bir şekilde bu tür sosyal ortamlara katılarak hem eğlenceli hem de üretici öğrenme deneyimleri kazanabilmektedir (Wheeler vd., 2008). Dolayısıyla sosyal ağlar da içerik üreten öğrenenlerin oluşmasına katkı sağlamaktadır. Gelişen bu teknoloji sayesinde içerik üreten öğrenenler, dünya genelinde hep birlikte hareket edebilmektedir (Rheingold, 2003). Birlikte hareket edebilen öğrenenlerin kolayca iletişim ve etkileşim halinde olabileceklerini söylemek mümkündür. Bu durum içerik üretme sürecinde öğrenenlerin yardımlaşabilmeleri açısından önemlidir.

Teknolojinin öğrenme ortamlarında kullanılmasıyla birlikte, içerik üreten öğrenenlerin araştırmacı, yazar ve tasarımcı gibi rollere sahip olmaları sağlanmaktadır. Bu rolleri edinirlerken geçtikleri süreçler ise şu şekildedir (Lim ve Park, 2010). İlk olarak içerik üreten öğrenenler, gereksinim duydukları bir konu için araştırma yapmaya

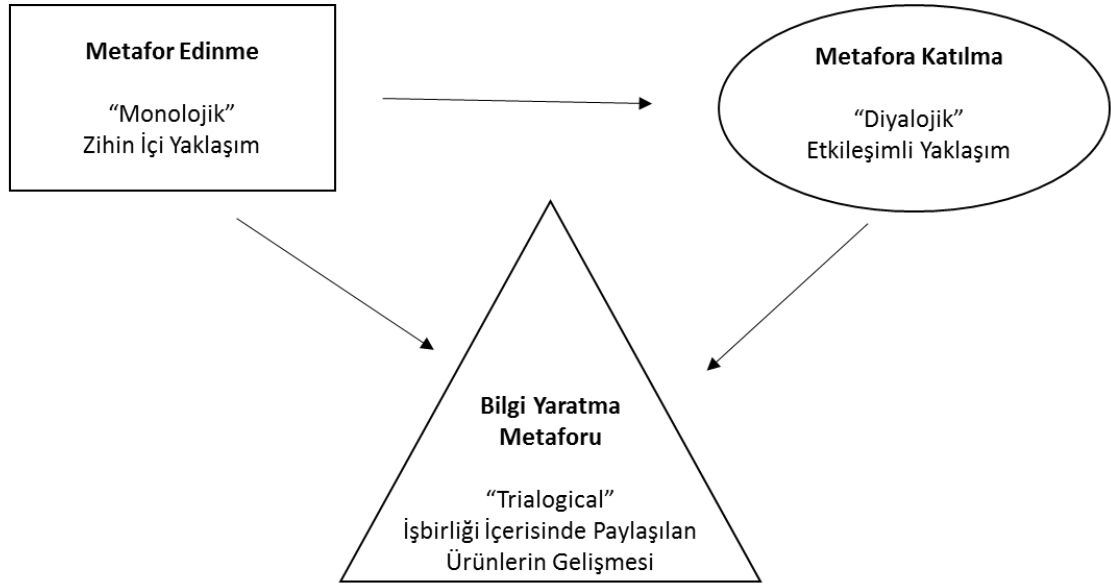
başlamaktadırlar. İkinci adımda ise, araştırma yaptıkları kaynaklardan ilgi duyduklarını ve kendilerine yarayacak olanları belirleyip toplamaya başlamaktadırlar. Üçüncü adımda, topladıkları bilgi ve kaynakları sunmak için en uygun çoklu ortam aracını belirlemektedirler. Son adımda ise hedef kitleyi göz önünde bulundurarak, belirledikleri amaç ve hedeflere uygun bir şekilde içerikleri tasarlayıp üretmektedirler. Bu süreçlerden geçen içerik üreten öğrenenlerin, öğrenme ortamlarındaki rollerin değişmesiyle birlikte bazı sorumlulukları da üstlendiğini söylemek mümkündür.

2.2.1. İçerik üreten öğrenenlerin üstlendiği sorumluluklar

Öğrenenlerin ihtiyaç duydukları öğrenme içeriklerini kendilerinin tasarlaması, öğrenme süreçlerinde aktif olmalarını ve sürece olan motivasyonlarının artmasını sağlamaktadır (Lim ve Park, 2010). Bu noktada çağdaş öğrenme ortamları ile birlikte içerik üreten öğrenenlerin öğrenme süreçlerine karşı gösterdiği motivasyonun daha fazla olacağı söylenebilir. Bu görüşle örtüşen bir başka ifade ise “*Öğrenenlere yetki verip kendi öğrenme süreçlerini planlama fırsatı verilmesi, onları öğrenme süreçlerine motive ederek daha fazla bir çaba sarfetmelerini sağlamaktadır.*” (Blumenfeld vd., 2006) ifadesi olmuştur. Dolayısıyla öğrenenlerin merkezde tutulması ve öğrenme sürecine dâhil edilmesi, onların motivasyonlarını artırıp akademik başarılarına katkıda bulunacak bir durum olacaktır.

Sener (2007), teknolojinin kullanılmasının, öğrenme ortamları için daha verimli olabileceğini belirtmiştir. Bu sayede öğrenenlerin kendi düşünceleri, becerileri ve iletişim yetenekleri doğrultusunda öğrenme içeriklerini yaratmalarına olanak tanınmaktadır. Dijital öğrenme ortamlarının temel amacı, içerik üreten öğrenenlerin kendi fikirlerini yapılandırabilmeleri ve üretilen bilgilerin akranlar arasında paylaşımını sağlayarak öğrenmelerin kalıcılığını artırmaktır (Lee ve McLoughlin, 2007). Üretilip paylaşılan bu bilgiler daha sonra da kullanılabilecek durumda olmaktadır. Buradan hareketle, öğrenenlere yetki verilmesi, içerik üretmelerinin sağlanabilmesi gibi sorumluluklar üstlenerek onların süreç içerisinde daha aktif durumda olmalarını sağlamanın mümkün olduğu söylenebilir. Bu sorumlulukların yerine getirilebilmesi için de öğrenenlerin dijital ortamlara uyum sağlayabilecek özelliklere sahip olması gerektiği söylenebilir.

Kendi fikirlerini üretebilecek kapasitede olan öğrenenler, üretilen bilgileri akranları ile iletişim kurarak tartışabilmekte ve bunun sonucunda bir ürün ortaya çıkarabilmektedirler (Lee ve McLoughlin, 2007). Dolayısıyla öğrenenlerin üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi ürün yaratabilmek adına önemlidir. Bu noktada Şekil 1’de gösterilen Paavola ve Hakkarainen (2005) tarafından üretilen öğrenmede bilgi yaratma metaforu önemli bir unsur olarak ele alınabilmektedir.



Şekil 1. Öğrenmede Bilgi Yaratma Metaforu

Kaynak: Paavola ve Hakkarainen, 2005

Bilgi yaratma metaforuna bakıldığında öğrenme kaynaklarının yaratılması ve öğrenme kaynaklarına katkı verilmesi topluluğun bir parçası olma anlamına gelmektedir. Öğrenenler bilginin, fikrin ve ürünlerin hem üreticisi hem de tüketicisidir. Dolayısıyla iyi yapılandırılmış ve maddi olarak da öğrenenlerin ulaşabileceği düzeyde olan uzaktan öğrenme ortamları gibi dijital öğrenme ortamları, öğrenenlerin zengin ve yaratıcı deneyimler yaşamasını sağlamaktadır.

Öğrenenlerin üstlenmesi gereken görevleri benimsediklerinde daha yaratıcı birer bireyler olabileceği düşünülmektedir. Öğrenenlerin yaratıcı olabilmeleri öğrenme süreçlerini olumlu yönde etkileyecek önemli bir unsur olarak görülmektedir. Vidal (2009)’e göre

yaratıcılık, birey ya da bir grup tarafından etki alanında zaman içinde bir değişiklik yapılmasıyla meydana gelen bir kavramdır. İçerik üreten öğrenen kavramı ile birlikte öğrenenlerin daha yaratıcı bireylere dönüştüğünü söylemek mümkündür. Bu değişimin beraberinde, öğrenme ortamlarında sürekli aktif olan yeni nesil öğrenenleri meydana getirdiği söylenebilir.

2.2.2. Yeni nesil öğrenenler: Üreten tüketiciler

İnternet ortamlarında sürekli çevrimiçi olarak bulunabilen öğrenenler, pasif birer tüketici olmaktan çok üretici konumuna geçerek, daha aktif bir öğrenme süreci oluşmasına yardımcı olmaktadır (Klamma vd., 2007). The Pew Internet and American Life Project (Lenhart ve Madden,2005) başlığı altında yapılan çalışmada çıkan başka bir sonuç ise, Amerika'daki gençlerin yaklaşık olarak %50'sinin (12 milyon) çevrimiçi öğrenme aktivitelerine sadece katılmadığı ayrıca kendi öğrenme içeriklerini de bloglar, kişisel Web adresleri ve diğer yollar aracılığı ile oluşturduğu şeklide olmuştur. Bu bağlamda kullanımı kolay Web araçları ile öğrenenlerin düşüncelerini ürüne dönüştürebilmekte olduğu söylenebilir. İçerik üreten öğrenenlerin internet ortamlarında sürekli aktif halde bulunmaları sonucunda, öğrenenlerin enformasyon ile olan ilişkilerinin değiştiği görülmektedir. İçerik üreten öğrenenler, öğrenme aktivitelerine aktif katılan durumuna geçerek, Web 2.0 sayesinde öğrenme içeriklerinin oluşturulmasında görev almışlardır (O'Reilly,2005). İçerik üreten öğrenenler, teknolojinin desteği ile öğrenme materyallerini tasarlayan aktif birer içerik yaratıcısı olarak bireysel öğrenme ortamlarını oluşturabilecek konuma gelmiştir. Bu görüş ise Balagué ve Zayas (2007) ve Cabero ve diğerleri (2009) tarafından belirtilen

“Teknolojinin gelişmesiyle birlikte oluşan Web 2.0 araçları sayesinde, öğrenme ortamlarında rolü değişen öğrenenlerin baş aktör olarak aktif bir şekilde öğrenmelerini gerçekleştirdiğine tanıklık edilmektedir.”

ifadesiyle örtüşmektedir.

Dijital ortamların gerekliliklerine uyum sağlaması gereken içerik üreten öğrenenlerin bir başka tanımı ise, QMPP projesi (2009)'nde, “*öğrenme materyallerinin, kişisel öğrenme*

ortamlarının ve kendi öğrenme süreçlerinin aktif birer tasarımcısı (co-creator)'' şeklinde olmuştur. Bu düşünce doğrultusunda belirtilen bir başka ifade ise Lee ve McLoughlin (2007) tarafından belirtilen ''Milenyumla beraber, öğrenenler içerik üretebilen ve bu süreçte bilgileri kullanan birer ''tüketici'' olarak tanımlanmaya başlanmıştır.'' ifadesi olmuştur. Bu noktada içerik üreten öğrenenlerin öğrenme içeriklerine yaptıkları katkılar noktasında bir üretici, içerikleri üretme sürecinde ise edindikleri enformasyonları kullanmaları noktasında ise bir tüketici konumunda olduklarını söylemek mümkündür. İçerik üreten öğrenenlerin böylesine bir konumda bulunmaları beraberinde yeni bir kavramı da ortaya çıkarmıştır. Bu kavram, Tüketici+Üretici= ÜretenTüketici (Consumer+Producer= Prosumer) olarak ifade edilmektedir (Lee ve McLoughlin, 2007; Sener, 2007). ÜretenTüketici'ler yeni nesil öğrenenler olarak da tanımlanabilir.

2.2.3. İçerik üreten öğrenenlerin organizasyonu

Dijital öğrenme ortamlarının temel çıktıları, işbirliğine dayalı çalışma, fikirlerin paylaşımı, akran dayanışması ve sınıf sınırlarının aşımı anlamına da gelen kolektif zekâ ya da kalabalıkların bilgeliği (wisdom of the crowds)'dir (Surowiecki, 2004). Dolayısıyla, dijital ortamlarda içerik üreten öğrenenlerin bir konu üzerinde tartışması sonucunda fikir birliği yapabildiği ve işbirliği içerisinde bir şeyler üretebildiğini söylemek mümkündür. Bir anlamda ''Kalabalıkların Bilgeliği'' olma özelliğini taşıyan içerik üreten öğrenenler, bu sayede kullanıcıların ürettiği içerik ve çoklu katılım sayesinde işbirliğine dayalı yeni fikirler üretme yolu da açmaktadırlar (Conole, 2008).

Dijital ortamlarda, içerikler birbirleriyle etkileşime giren öğrenenler tarafından ellerinde bulunan teknolojik araçlar yardımıyla oluşturulmaktadır (Sharples vd., 2009). Akranlarla işbirliği sonucu içeriklerin üretilmesini Engeström (2009) ''Söndürülmesi Güç Bir Ateş'' olarak betimlemiştir. Öğrenenler arasındaki bu etkileşimin önemi (Vygotsky,1978) tarafından;

''Sosyokültürel yaklaşımın öğrenilmesi ve gelişebilmesi, bireylerin zihinsel fonksiyonlarının ilerlemesine dayalıdır bireylerin zihinsel fonksiyonlarının ilerlemesi ise bireyin ve onun sosyokültürel çevresi ile arasındaki etkileşime bağlıdır.''

ifadesiyle belirtilmiştir. Vygotsky'nin sosyo kültürel yaklaşımının temel fikri, kültürel gelişimin genel kuralları çerçevesinde toplanmaktadır. Vygotsky (1978)'e göre, tüm üst

düzyer fonksiyonların kökeninde bireylerin birbirleriyle girdikleri ilişkiler vardır. Bu bağlamda bireyler arası iletişim ve etkileşimleri artıracak olan uzaktan öğrenme ortamları gibi dijital öğrenme ortamlarının, içerik üreten öğrenenlerin gelişiminde önemli bir rol oynayacağı söylenebilir.

2.2.4. İçerik üreten öğrenenlerin yakınsal gelişim bölgeleri

Yakınsal gelişim bölgesi, zihinsel gelişimin sosyal yönüne dikkat çeken Vygotsky'nin önemli bir kavramıdır. Vygotsky (1978)'e göre, bir insanın tek başına belirli şeyleri öğrenmesi mümkün olsa da, daha fazlasını öğrenmek sosyal çevresinin desteğiyle olabilir. Bu bağlamda öğrenenlerin diğer akranlarıyla birlikte iletişim ve etkileşim içerisine girerek sosyalleşmesini sağlayan dijital ortamlar öğrenenlerin yakınsal gelişim bölgeleri için önemli bir unsur olarak görülebilir. Bu görüşe paralel olarak Dowling (2013) "*Öğrenenler, yakınsal gelişim bölgesi içerisinde olan akranlarının dijital ortamlar sayesinde oluşturup paylaştığı öğrenme materyallerini de değerli birer öğrenme materyali olarak kullanabilmektedir.*" görüşünü dile getirmiştir.

Geleneksel öğrenme paradigmlarında öğretmenler, yalnızca yakınsal gelişim bölgelerinde öğrenenlerin yapılandırılmasıyla sorumludur. Çağdaş öğrenme paradigmlarında ise Web 2.0 araçlarından faydalanılarak öğrenenlerin bilgiyi elde etme konusunda ihtiyaç duydukları işbirliği ve etkileşim sağlanmaktadır. Bu süreç içerisinde öğretmenler, yine Web 2.0 araçları sayesinde içerik üreten öğrenenlere erişebilmektedir. Dolayısıyla çağdaş öğrenme paradigmlarında yakınsal gelişim bölgelerinde içerik üreten öğrenenlerin sosyal olabilmeleri ve işbirliğine açık bir şekilde öğrenebilmeleri teşvik edilmektedir (Borthick vd., 2003). Web 2.0 araçlarının kullanımı sırasında öğrenen-öğreten arasında oluşan etkileşim öğrenenlerin içerik üretmelerine yardımcı olmaktadır (Anderson, 2007; Efimova, 2004; Luckin, 2008; McLoughlin ve Lee, 2008c).

Yakınsal gelişim bölgeleri, öğrenenler ve buldukları çevrelerin daha bilgili üyeleri arasında meydana gelen en verimli etkileşimin gerçekleşmesine yardımcı olmaktadır. Bu durum da öğrenmelerin ve gelişimlerin bireylerin sosyal bulunurluğundan kaynaklandığını açıklamaktadır (Luckin, 2006). Buradan hareketle, öğrenenlerin yakınsal gelişim bölgelerinde etkileşim halinde oldukları, bireylerin bilgi düzeyinin de önemli olduğu söylenebilir.

Bireysel bir şekilde öğrenen bireyler kendi yakınsal gelişim bölgelerinde yardıma ihtiyaç duyabilirler. Burada devreye yakınsal düzenleme bölgesi (zone of proximal adjustment, ZPA) girmektedir (Murphey, 1996). Düzenleme bölgesinde, yardım bölgesinden (Zones of Available Assistance, ZAA) uygun olan yardım ihtiyaç duyan öğrenenlere sunulmaktadır. Yakınsal gelişim ve yardım bölgesi Şekil 2’de gösterilmektedir.



Şekil 2. Yakınsal Gelişim ve Yardım Bölgesi

Kaynak: Luckin,2006

Luckin (2006) tarafından yapılan çalışmada, teknoloji ile desteklenen öğrenen merkezli öğrenme ortamlarının, öğretimsel tecrübeleri destekleyerek öğrenen, öğretene ve akranların ihtiyaç duydukları öğrenme gereksinimlerini karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Mobil ve masaüstü teknolojilerinin birlikte işe koşulması sonucunda öğrenenler fiziksel sınırlılık yaşamadan istedikleri anda ve istedikleri yerde öğrenme sürecine dâhil olabilmektedirler. Bu özelliğin de Web ortamlarının getirmiş olduğu esneklikten kaynaklandığı söylenebilir.

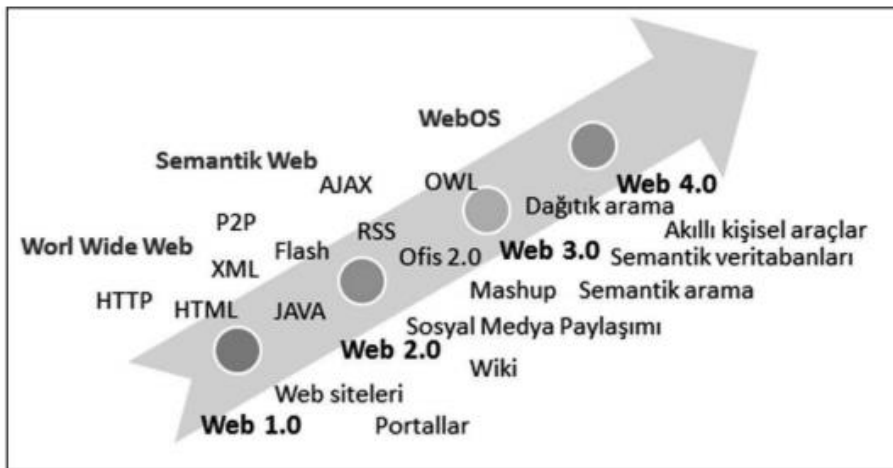
Yapılandırmacı bir çerçeveden bakılacak olursa, öğrenme sürecinin verimli olabilmesi için sosyal iletişim ve etkileşimin gerekliliği olduğu söylenebilir. Bu iletişim ve etkileşim sürecinden sonra içerik üreten öğrenenler tarafından daha kaliteli içeriklerin hazırlanabileceği düşünülmektedir. Üretilecek olan içeriğin doğası bireylerin gelişiminde

önemli bir unsur olarak görülmektedir. Öyle ki farklı içerikler farklı sosyal etkileşimler ile sonuçlanacaktır. Böylelikle bireyler farklı zihinsel süreçlere dâhil olacaktır (Luckin, 2006). Bu noktada yakınsal gelişim bölgelerinin, içerik üreten öğrenenlerin yaratıcılığı konusunda önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. İçerik üreten öğrenenlerin yaratıcılığı konusunda önemli bir yere sahip olan diğer bir unsur ise Web 2.0 araçlarıdır.

2.3. Web 2.0 Araçları

Web 2.0, kullanıcıların birbirleriyle işbirliği içerisine girebildiği, içerik geliştirebildiği, birbirleri arasında bilgi ve fikir alışverişi yapabildikleri ikinci kuşak Web platformu olarak tanımlanmaktadır (McLoughlin ve Lee, 2007). Web 2.0 platformları, aynı amaç için çabalayan bir çok kullanıcıyı bir arada sosyal ve aktif bir ortamda aynı hedefe ya da ürüne odaklayabilmektedir (O'Reilly, 2007). Bu bağlamda Web 2.0 araçlarını kullanan içerik üreten öğrenenlerin, yalnızca öğrenme ortamlarında verilen bilgileri tüketmekten çok bilgiyi üreten, kendi amaçları doğrultusunda yönlendirebilen, eleştirel düşünerek bilginin kaynağını sorgulayabilen ve öğrenme ortamlarında aktif bir şekilde rol alabilen bireyler olabileceğini söylemek mümkündür. Bu noktada, öğrenenlerin içerik üretirken faydalandıkları araçların neler olduğunu ve bu araçların hangi özelliklere sahip olduğunu bilmek önemli bir nokta olarak görülmektedir.

Web 2.0'nın öncesinin ve sonrasının bilinmesi de önemli bir nokta olarak görülebilir. EİT'lerdeki ilerlemelerle paralel seviyede gelişim gösteren Web teknolojilerinin gelişimi ise Şekil 3'te gösterilmiştir.



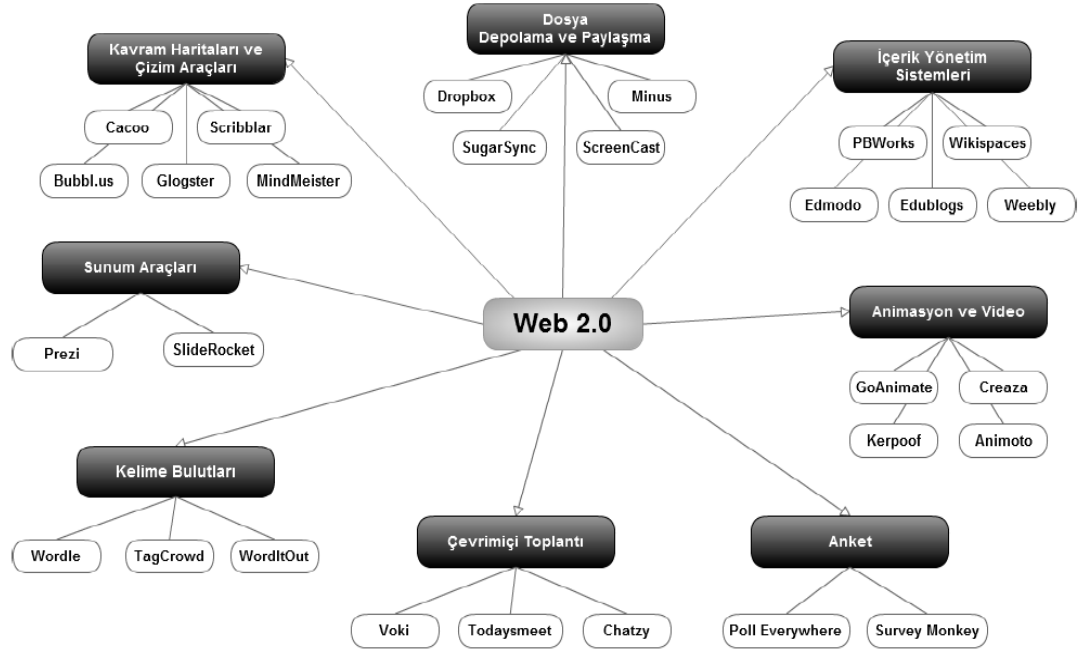
Şekil 3. Web Teknolojilerinin Gelişimi

Kaynak:http://novaspivack.typepad.com/nova_spivacks_Weblog/2007/02/steps_towards_a.html
adresinden uyarlanmıştır.

İçerik üreten öğrenenlerin internet ortamlarında içerik üretebilmesini sağlayan Web 2.0 araçlarının bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- Blog
- Mashup
- Wiki
- Podcast
- RSS
- Sosyal Ağlar (Facebook, LinkedIn, Twitter, Myspace gibi)

Web 2.0 araçlarını özetleyen bir başka çalışma ise Elmas ve Geban (2012) tarafından yapılmıştır. Bu çalışma Şekil 4'te gösterilmiştir.



Şekil 4. Web 2.0 Araçları

Kaynak: Elmas ve Geban, 2012

Web 2.0 araçları sayesinde öğrenen ve öğretenler zamandan ve mekandan bağımsız olarak öğrenme ortamlarına dâhil olabilmektedirler. Bu özelliğin de öğrenme ortamlarına esneklik kattığı söylenebilir. Bir başka esnekliğin ise bu tür ortamların bağlam farkındalıklı olması olarak gösterilebilir. Bu görüş FitzGerald (2012) tarafından belirtilen

“2000’li yılların başından itibaren internet üzerinden öğrenenlerin aktif bir şekilde içerik üretebilmesini ve bu içeriklerin paylaşılabilmesini sağlayan Web 2.0 araçları ile birlikte öğrenenlerin fiziksel olarak hangi mekanlarda bulunduğunu belirleyebilen ve öğrenme içeriklerini bulunulan bağlamın özellikleri doğrultusunda öğrenenlere sunabilen bağlam farkındalıklı teknolojiler gibi iki yeni eğilim ortaya çıkmıştır.”

ifadesi ile örtüşmektedir.

Ulaşılan bilgilerin derlenerek yeni bir içerik oluşmasında ise Web 2.0 araçları önemli bir rol üstlenmektedir. Dijital olarak evrilen dünyada öğrenenler, öğretmenlerin kılavuzluk yaptığı teknoloji ile zenginleştirilmiş ortamlarda içerik üreterek öğrenme tecrübesi kazanmaya ihtiyaç duymaktadırlar (Narayan, 2011). Web 2.0 araçlarının önemini vurgulayan diğer bir ifade ise McLoughlin ve Lee (2008b)’nin belirtmiş olduğu *“Web 2.0 araçları öğretme potansiyeli olan ve yeniliklere ayak uydurmada katalizör görevi gören öğrenme araçlarıdır”* ifadesi olmuştur.

McLoughlin ve Lee (2008b) Web 2.0 araçlarının kullanımının pedagojik açıdan üç faydası olduğunu belirtmişlerdir. Birincisi katılımdır. Web 2.0 gibi işbirliğine dayalı ortamlar, birlikte üretebilmek, fikirlerini paylaşabilmek ve öğrenme sürecine aktif olarak katılabilmek adına içerik üreten öğrenenlere fırsat sağlamaktadır. İkincisi üretimdir. İçerik üreten öğrenenlerin sürece aktif katılımı sonrası bilgilerin üretilmesini ve hem bireysel olarak hem de kitlesel olarak içeriklerin anlaşılabilmesini sağlamaktadır. Üçüncüsü ise bireyselleşmedir. İçerik üreten öğrenenler, bireysel bir şekilde öğrenme sürecinde rol almaktadır ve kendi öğrenme içeriklerini üretmektedir. Erişimi ücretsiz olan Web 2.0 araçları, öğrenme süreçlerinde yeniliği, üretimi ve öğrenen merkezli olmayı sağlamanın yanında, hem bireysel hem de işbirliği içerisinde olan bir grup tarafından da öğrenenlerin içeriklerin üretilmesine olanak tanımaktadır (Bruns,2007; McLoughlin ve Lee,2008c; Sener, 2007).

Web 2.0 ortamlarının bileşenleri şu şekildedir (McLoughlin ve Lee, 2007):

İçerik: Öğrenenler tarafından üretilen, paylaşılan ve düzenlenen bilişsel ve düşünsel öğelerin fazla olduğu küçük çaptaki ünitelerdir.

Müfredat: Formal ve informal öğrenme süreçlerinin olduğu disiplinler arası bir süreçtir. Küçük boyuttaki modüllerden oluşmaktadır. İçerik üreten öğrenenlerin yönlendirmesine açık önceden belirlenmeyen dinamik bir yapıdadır.

İletişim: Açık bir ortamdır, akran-akran ve çok yönlü iletişim sağlamaktadır. Çoklu ortam araçlarının kullanılmasıyla açıklık ve netlik sağlanmaktadır.

Süreç: İlgili alanla alakalı, entegre düşünme süreçlerini kapsayan, tekrarlamalı, dinamik ve sorgulamaya dayalı bir zaman zarfıdır.

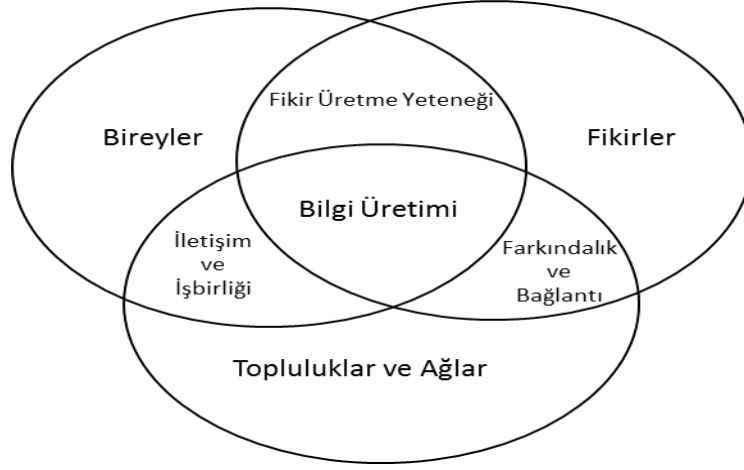
Kaynaklar: Ortamı zenginleştiren ve küresel anlamda erişim sağlayan formal ve informal kaynaklardan oluşmaktadır.

Yapı: Akranlardan, öğretmenlerden, uzmanlardan ve toplumdan ağlar aracılığı ile gelen içerik üreten öğrenenleri destekleyen bir yapı vardır.

Öğrenme görevleri: Özgün, kişiselleştirilmiş, öğrenenlerin yönettiği, tasarladığı deneyimsel ve çoklu bakış açısı sağlayan içerik üreten öğrenenlerin üstlendiği görevlerdir.

Web 2.0 gibi teknolojik ortamların kullanımı, öğrenme süreçlerinde öğrenenlerin başarısına olumlu yönde etkileyecek bir unsur olarak görülebilir. Bu görüş Richards (2010) tarafından belirtilen, “*Web 2.0 araçları ile gerçekleştirilen öğrenmeler, öğrenenleri 21.yüzyılın iş ve eğitim hayatına hazırlamada kritik rol oynamakla birlikte yaratıcı ve kritik düşünme becerilerini desteklemektedir.*” ifadesi ile aynı doğrultudadır.

Öğretmenlerin içerik üretmesine olanak tanıyan, Web 2.0 araçlarının da içerisinde bulunduğu teknolojik ortamlarda bilgi üretme çerçevesi ise Şekil 5’te gösterilmektedir (Efimova, 2004).



Şekil 5. Teknolojinin Kullanıldığı Öğrenme Ortamlarında Bilgi Üretme Çerçevesi

Kaynak: Efimova, 2004

Bu bağlamda, Efimova (2004) tarafından üretilen bu şekilden yola çıkarak, öğrenenlerin Web 2.0 araçları ile desteklenen ağ ortamlarında birbirleriyle iletişime geçerek işbirliği yapabildiği bunun sonucunda ise fikirlerin ve bilgilerin üretiminin sağlandığı söylenebilir.

Öğrenenlerin içerik üretme sürecinde faydalandıkları, işbirliğini ve aktif katılımı artıran wiki gibi Web 2.0 araçlarının kullanımı öğrenme ortamlarında yaygınlaşmaya başlamıştır (Lazda-Cazers, 2010). Bu bağlamda, kullanım yoğunluğu artan Web 2.0 araçları ile birlikte dijital öğrenme ortamlarında içerik üreten öğrenenlerin sayısının da artacağını söylemek mümkündür.

2.3.1. Web 2.0 kullanımının artması ve kalite kontrol mekanizması

Yüksek eğitimde önceden hazırlanmış öğrenme materyallerine, ayarlanmış son tarihlere ve öğretmenler tarafından verilmiş olan değerlendirme ödevlerine dayalı bir şekilde geleneksel öğrenme yaklaşımları bulunmaktadır (Lee ve McLoughlin, 2007). Web 2.0 teknolojilerinin yaygınlığının artmasıyla birlikte (O'Reilly, 2005), öğrenme ortamlarında zaten eğitsel tercihlerin ve yaklaşımların etkisinde olan içerik üretme ortamları (Williams ve Jacobs, 2004) da artmaya başlamıştır. Bloglar, wikiler, çoklu ortam paylaşımlarını sağlayan uygulamalar ve sosyal ağ siteleri gibi Web 2.0 araçları, öğrenme ortamlarını destekleyen ve içeriklerin oluşumuna katkı sağlayan araçlardır. Bu tip araçlar karşılıklı diyalog, işbirliğine dayalı içerik üretimi ve üretilen bilgilerin paylaşımı adına önemlidir.

Bu sayede öğrenenler birbirlerinin ürettikleri içeriklere ulaşabilmekte ve karşılıklı diyalog kurabilmektedirler. Öğrenenlere gereken araçlar sağlandığında, öğrenenler kendi fikirlerini birer ürüne dönüştürebilmekte ve akranlarıyla yaptıkları yorumlar aracılığı ile fikir alış verişinde bulunabilmektedirler (Lee ve McLoughlin, 2007).

Açık, aktif ve yaratıcı bir doğası olan dijital öğrenme ortamlarında kalite unsurlarına dikkat edilmesi gerekmektedir. İçerik üreten öğrenenlerin kendi içeriklerini tasarlamalarına imkan sağlayan Web 2.0 araçları da kalite konusunda bağımsız değildir. Bu konuyla ilgili yapılmış olan çalışmalardan birinde, teknoloji ile bütünleştirilmiş öğrenme ortamlarına dâhil olan öğrenenlerin, sadece Web 2.0 araçlarından faydalanarak, yardım almadan içerik oluşturmadıklarına değinilmiştir (Dowling, 2013). Özellikle de öğrenme sürecinin ilk aşamaları olduğunda bazı öğrenenler, öğretmenlerin desteği olmadan kendi çalışmalarını yapma konusunda isteksiz olabilmektedir (Light, 2011). Öğretmenler tarafından sağlanacak olan destekle birlikte bu durumun ortadan kaldırılabileceği söylenebilir. Dolayısıyla dijital ortamlardaki öğrenme süreçlerinde bir kalite kontrol mekanizmasının varlığı önemlidir (Perez-Mateo, Maina, Guitert ve Romeo, 2011). İçerik üreten öğrenenlerin Web 2.0 araçları kullanarak ürettikleri içeriklerin kaliteden bağımsız olmadığı Ehlers (2009) tarafından da belirtilmiştir.

Dijital öğrenme ortamlarındaki süreçlerde kalite konusunda yapılan çalışmalarda süregelen bir avrupa projesi olan “Eğitimde Diyalog yoluyla İçerik Üretme” (Content Creation through Dialogue in Education, CONCEDE Project, 2011) sekiz ortağı ile birlikte (EFQUEL, Menon, UCP, Uplymouth, FAU Erlangen-Nürnberg, HCI, BME and the Open University of Catalonia) teknoloji ile desteklenmiş öğrenme ortamları için bir kalite çerçevesi oluşturabilmek amacıyla çalışmaktadırlar (Pérez-Mateo vd., 2011). Çalışma sonunda, dijital öğrenme ortamlarının kalite çerçevesinin anahtar unsurlarının içerik (Leacock ve Nesbit, 2007), biçim (Van Assche ve Vuorikari, 2006) ve süreç (Van Assche ve Vuorikari, 2006) olduğu belirtilmiştir. Bu üç öğenin ayrı olarak görülmemesi gerektiği bunun yerine üç tamamlayıcı kategori olarak görülmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda dijital öğrenme ortamlarındaki süreci yönetecek olan öğretmenlerin, gerekli olan bu hususları dikkatle izlemesi ve gerekli yerlerde öğrenenlere kılavuzluk yapması durumunda, öğrenenler tarafından üretilen içeriklerin de daha kaliteli olması beklenebilir.

Öğretenlerin süreci izlemesinin ve gerekli dönütleri sağlamasının önemi Lazda-Cazers (2010) tarafından belirtilen, “Özellikle bu tür öğrenme ortamlarının başlangıcında öğrenenler, izlenme gereksinimi duymaktadır. Öğrenenlere geri dönüt vermek ölçme ve değerlendirme sistemi için gerekli bir unsurdur” ifadesinden de anlaşılabilir. Dale ve Povey (2009)’in de “Dijital öğrenme ortamlarında, öğretmenler birer kılavuz görevindedir ve üretilen bilgilerin değerli ve güvenilir olmalarını sağlamakla sorumludur.” ifadesi öğretmenlerin kalite süreçlerindeki rolünün önemini vurgulamaktadır.

Teknolojini dâhil edildiği öğrenme ortamlarında kalite konusunun yer alması gerekliliği, internet ortamlarında elde edilen bilgilerin güvenilirliğinin yüksek olmayabileceğinden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Ayrıca elde edilen bilgilerin ne kadar güvenilir olduğuna dair bu işleyişin internet ortamlarında olmayışı da bu süreçte kalite kontrol mekanizmasının gerekliliğini ortaya koyan bir başka unsur olarak görülebilir. FitzGerald (2012), bu durumu aşabilmek adına kılavuz görevindeki öğretmenlerin içerik üretme sürecinde dış mekânlarda bulunan öğrenenlere ulaşabilmesi, insan-bilgisayar etkileşimine pedagojik açıdan bakabilmesi ve estetik bir öğrenme ortamı oluşturabilmesi için bir çerçeve geliştirmiştir. Geliştirilen bu çerçeve altı unsurdan oluşmaktadır. Bu unsurlar şunlardır: müfredat alanı, iletişim şekilleri, kullanılan dil ve ortam, içerik hakkında bilgi seviyesi, bağlamsal yönler ve etkileşim çeşitleridir. Süreç içerisinde öğrenenlere kılavuzluk yapacak olan öğretmenlerin çıkarılan bu çerçeveler doğrultusunda öğrenenleri yönlendirmesi üretilen içeriklerin kalitesini artıracak bir unsur olarak görülebilir. Öğretenlerin içeriklerin kalitesini artırabilmek adına yapabileceği bir başka öneri ise Agichtein vd. (2008) tarafından sunulan

“İçeriklerin üretimi esnasında internet ortamlarında genel olarak kullanılan kalitesi düşük içerikler ya da istenmeyen içeriklerin kullanılması gibi durumlardan çekinilmektedir. Bu durumu önlemek amacıyla ekran değerlendirmesi yaptırılabilir ya da grup üyelerinin tavsiyeleri göz önünde bulundurulabilir. Bu sayede üretilen içeriklerin kalitesinin daha yüksek olması sağlanabilir.”

ifadesi olmuştur.

Dijital öğrenme ortamlarındaki öğrenme süreçlerinde gerçekleştirilmesi gereken kalite kontrol mekanizmaları hakkında başka bir öneri ise Narayan (2011) tarafından belirtilmiştir. Narayan (2011)'a göre, Web 2.0 araçlarına dayalı platformlar, etkileşimin devam etmesini sağlayarak akranların kendi aralarında birbirlerine geri dönüt vermelerini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, bu platformlar öğretmenlerin içerik üreten öğrenenlerin yaptıkları çalışmalarını izlemesini ve onlara geri dönütler vererek kılavuzluk yapabilmesi sağlamaktadır. Gerçekleşen bu öğrenen-öğrenen, öğrenen-öğreten etkileşimleri sayesinde yapılan çalışmaların etkili bir biçimde değerlendirilmesine olanak tanınmaktadır.

Dolayısıyla çağdaş öğrenme ortamlarında içeriklerin üretilmesini sağlayan Web 2.0 araçları gibi erişime açık teknolojik araçların, ayrıca akran değerlendirmesi olarak kullanılması ya da öğretmenlerin içerik üreten öğrenenleri izleyebildiği platformlar olarak da kullanılması sağlanabilmektedir. Bu sayede üretilen içeriklerin kalitesi de kontrol altına alınabilecektir.

Dowling (2013), bloglar gibi Web 2.0 araçları sayesinde kalite kontrol mekanizmasının işletilebileceğini belirtmiştir. Dowling (2013)'e göre;

“Öğretmenlerin oluşturacağı içerikler aracılığı ile öğrenme süreçlerinde öğrenenlere kılavuzluk yapılabilir. Web 2.0 teknolojisinin kullanıldığı ortamlarda yapılan yorumlar sayesinde de öğrenme süreci etkili bir hale gelmektedir. Öğretmenler de Web 2.0 araçları sayesinde üretilen içeriklere yorumlarıyla müdahale edebilmektedir. Bu sayede hem içerik hem de kalite düzeyi artmaktadır”

Bu noktada üretilen içeriklerin yapılacak yorumlar vasıtasıyla da yönlendirilebilmesinin mümkün olacağı görülmektedir.

Kalite kapsamındaki bir başka unsurun da içerik üreten öğrenenlerin Web 2.0 gibi teknolojiye dayalı ortamları kullanabilmesi konusunda olduğu söylenebilir. Teknolojiye dayalı ortamları kullanamayan öğrenenler, bu tür ortamların gerekliliklerini yerine getirmekte zorluk yaşayabilirler. Bu noktada öğretmenler zorluk çeken öğrenenleri

belirlemeli ve gerekli desteği vermelidir. Öğretenlerin ilgisini hisseden öğrenenler teknoloji ile olan ilişkilerini daha motive bir şekilde sürdürebilmektedirler (Lazda-Cazers, 2010).

Yukarıda belirtilen çalışmalarda üzerinde durulduğu gibi teknolojinin dâhil edildiği öğrenme ortamlarında bir kalite kontrol mekanizmasının olması gerektiği görülmektedir. Bu noktada öğretmenlerin süreç içerisinde bir kılavuz rolünde olmaları ve öğrenenleri doğru bilgileri bulabilmek adına yönlendirebilmeleri ayrıca süreç sonunda da üretilen içerikleri kontrol etmeleri önemli bir nokta olarak görülmektedir. Bu sayede öğrenme süreci sonunda, içerik üreten öğrenenler tarafından daha geçerli ve güvenilir öğrenme çıktıları üretebileceği söylenebilir.

2.3.2. Web 2.0 kullanımının öğrenme ortamlarına etkisi ve öğrenme ortamlarındaki rollerin değişimi

Dewey “Eğitimde İlgi ve Çaba” kitabında öğrenme süreçlerinde ilginin önemli bir rol oynadığını ilk kez belirtmiş, öğrenme ve çaba arasındaki ilişkinin aracı olarak ilgiyi göstererek, ilgi olmadan öğrenmelerin gerçekleşmeyeceğini ifade etmiştir (Akt: Krapp, 1999). Teknolojinin öğrenme ortamlarına girmesiyle birlikte öğrenenlerin öğrenme ortamlarındaki motivasyonlarının arttığı görülmektedir (Yang ve Wu, 2012). Dolayısıyla artan motivasyonda beraberinde ilgiyi de getirecektir. Bu bağlamda Web 2.0 araçlarının öğrenme ortamlarında kullanılması öğrenenlerin akademik başarılarının artması adına önemlidir.

Web 2.0 ile birlikte öğrenme ortamlarında görülen önemli değişimlerden birinin de esneklik konusunda olduğu söylenebilir. Dalsgaard ve Paulsen (2009) yaptıkları bir çalışmada, çevrimiçi öğrenme ortamları için etkileşimin ve iletişimin en sağlıklı olduğu araçların Web 2.0 araçları olduğunu belirtmişlerdir. Erişime açık ve işbirliğini destekleyen bloglar, wikiler, podcastler gibi Web 2.0 araçlarının öğrenme ortamlarında kullanımı önemli ölçüde esneklik sağlamaktadır (Grodecka vd., 2008). Bu esneklik dizüstü bilgisayarlar ve cep telefonları gibi Web’e dayalı olarak çalışabilen mobil cihazların öğrenme ortamındaki fiziksel engelleri kaldırması sonucu hareketlilik kavramının oluşması olarak tanımlanabilirken, bu ortamların Web’e dayalı olması

istenilen yerden ve istenilen zamanda öğrenme içeriklerine ulaşılabilmesini de sağlamaktadır (Johnson vd., 2010). Kablosuz internet ağlarının kullanımının da giderek yaygınlaşması bu tür teknolojik cihazların öğrenme ortamlarında kullanımını kolaylaştıran bir unsur olarak düşünülebilir. Bununla birlikte işbirliğini, etkileşimi ve bilgi üretebilme sürecini artıran Web 2.0 araçlarının (Freire, 2009) anahtar özelliği ise başka bireylerin oluşturdukları içeriklere de eleştirel açıdan bakılmasını sağlayarak onların düzenlenmesini sağlayabilmesidir (Rhoades vd., 2009). Bu bağlamda Web 2.0 kullanımının, öğrenme ortamlarını süreç içerisindeki roller ve görevler bağlamında etkilediğini söylemek mümkündür.

EİT'lerin gelişmesi ve öğrenme ortamlarına dâhil edilmesi ile birlikte öğrenen-öğreten arasındaki sınırlar ve formal-informal öğrenme arasındaki sınırlar yeniden çizilmektedir (Luckin vd., 2007). Değişen öğrenme ortamları ile birlikte, öğrenme süreçlerinin merkezine öğrenenlerin geçtiği ve onlara içerik üretme ve paylaşım yapma gibi yetkilerin verildiği söylenebilir. Lim ve Park (2010)'ın "*Çevrimiçi öğrenme ortamlarının başarısının artması için çevrimiçi öğrenen bireylere yetkiler verilmelidir. Bu sayede bu tür ortamların başarıları artabilir.*" görüşü bu bağlamda önemlidir. Öğrenenlere yetkiler vererek onları merkezde tutan bir öğrenme sürecinin etkili sonuçlar doğurabileceği düşünülebilir.

Dijital öğrenme ortamları yaygınlaştıkça, öğretmenlerin rollerinin azalacağı yönünde bir endişe duyulmaktadır (Mason ve Rennie, 2009). Ancak bunun tersine şu belirtilmelidir ki, öğretmenlerin öğrenme ortamlarındaki rolü bilgi sağlamaktan çok, bilgileri yapılandırabilmek adına kılavuzluk yapmaya doğru bir değişim içerisinde (Mason ve Rennie, 2009). Bu noktada EİT'lerin öğrenme ortamlarında kullanılması ile birlikte öğrenme süreçlerinde öğretmenlerin bir kolaylaştırıcı rolüne büründükleri söylenebilir. Bununla birlikte öğretmenlerin öğrenme içerikleri konusunda kolaylaştırıcı olmalarının yanında, dijital ortamlarda kullanılacak olan teknolojik alt yapıdan da haberdar olmaları ve bu noktada öğrenenleri bilgilendirmeleri de daha verimli bir öğrenme süreci açısından önemli bir nokta olarak görülebilir. Bu görüş Mason ve Rennie (2009) tarafından dile getirilen;

“Web 2.0 araçları gibi birçok çoklu ortam aracı nispeten yeni sayılabilecek düzeydedir. Bu bağlamda gerekli becerilerin eksik olması bir sorun oluşturabilir. Bu araçların öğrenme süreçlerinde nasıl kullanıldığını anlayabilmek için öğretmenlerin bu teknolojilerin öğrenme süreçlerinde ne gibi faydalar sağlayacağından haberdar olması gerekmektedir. Ayrıca öğretmenler için sürekli mesleki gelişim fırsatları sağlanmalıdır.”

ifadesi ile aynı paraleldedir.

Dolayısıyla öğrenme süreçlerinde Web 2.0 kullanımının, öğrenme ortamlarına etki ettiği ve öğrenme süreçlerindeki rolleri değiştirdiği söylenebilir. Bu gelişmeyle birlikte Web 2.0 kullanımının, öğrenenlerin performansına da etki ettiğini söylemek mümkündür.

2.3.3. Web 2.0 kullanımının öğrenen performansına etkisi

Öğrenenlerin eriştikleri bilgilere eleştirel olarak yaklaşabilmeleri, bağımsız olarak nasıl çalışması gerektiğini bilmeleri gibi (ilerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak açıklanacak olan) 21.yüzyıl becerilerine sahip olmaları gerekmektedir (DfES, 2006). Wikiler gibi Web 2.0 araçları öğrenenlerin bu becerileri kazanmasında önemli bir araç olarak görülmektedir (Wheeler vd., 2008). Dolayısıyla öğrenme süreçlerinde içerik üreten öğrenenlerin Web 2.0 araçlarını kullanması bu sürece olumlu bir katkı sağlayacaktır.

Wiki gibi Web 2.0 araçlarının öğrenme ortamlarında kullanımında, içerik üreten öğrenenlerin sorumluluk alabilmesi de amaçlanan başarının elde edilebilmesinde bir başka anahtar roldür (Lazda-Cazers, 2010). Web 2.0 araçları tek başına öğrenenleri motive etmede yetersiz kalabilmekte, yapılması gereken görevler yerine getirilmediğinde, Web 2.0 araçları her ne kadar özenli bir şekilde tasarlansa da yetersiz olmaktadır (Cole, 2009). Bu bağlamda öğrenenlerin sorumluluk bilincine sahip olmalarının ve gereken performansı göstermelerinin, öğrenme süreçlerindeki önemli noktalardan biri olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, Web 2.0 araçlarının anlamlı bir katkı verebilmesi adına, öğrenenlerin üstlenmesi gereken sorumluluklarının alınabilmesini sağlamak önemli bir nokta olarak görülebilir. Bu noktada öğrenenlerin sahip olduğu özelliklerin önemli bir yer teşkil ettiğini söylemek mümkündür.

Wikiler gibi bir başka Web 2.0 aracı olan podcastler, öğrenenlere öğrenme deneyimleri sunmaktadır. Podcastler, öğrenme deneyimlerini zenginleştiren etkili bir öğretim metodudur (Cooper vd., 2009). Bu araçlar, geri dönüt verebilmek, öğrenenleri değerlendirebilmek ve öğrenenlere destek verebilmek için uzaktan öğrenmede bir çalışma alanı olarak kullanılmaktadır (Salmon ve Edirisingha,2008). Bu noktada benzer özelliklere sahip olan Web 2.0 araçlarının kullanımının, öğrenme amaçlarını gerçekleştirmek adına etkili olabileceğini söylemek mümkündür.

Dale ve Povey (2009) yaptıkları çalışmada, öğrenme süreçlerinde Web 2.0 kullanımının, öğrenenlerin içerik üretebilmelerine katkı sağladığı ve bu süreçte öğrenenlerin öğrenme deneyimlerinin arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca içerik üreten öğrenenlere yetki verilerek onların teorik ve pratik becerilerinin gelişimine katkıda bulunulmuştur. Öğrenenlerin öğrenme ortamlarında daha aktif olduğu gözlenmiştir. Bu verilerden yola çıkarak, Web 2.0 sayesinde içerik üreten öğrenenlerin daha donanımlı oldukları ve buna paralel olarak da performanslarını daha yükseğe taşıyabildikleri sonucuna ulaşılabılır.

2.3.4. Web 2.0 ve sonrası

Web 2.0 ile birlikte bireylerin internet ortamlarında birbirleriyle etkileşim halinde bulunabildiklerini söylemek mümkün olmuştur. Web 2.0 araçlarını kullanan bireyler pasif ve tüketici olma konumundan çıkarak aktif ve üretici konuma geçmişlerdir. Üretilen içeriklerin paylaşılabilmesi ve bu içeriklere diğer bireyler tarafından yorum yapılabilmesi bireyler arasındaki etkileşimi artıran bir unsur olarak görülmektedir. Sosyal ağ sitelerinin de içerisinde bulunduğu Web 2.0'in özellikleri: yazma-okuma, kullanıcı sayısının çokluğu, sosyalleşme ve paylaşım, katılımın çokluğu, kullanıcıların aktif ve dinamik olması, iletişim ve etkileşim olanaklarının çokluğu olarak sayılabilir. Web 2.0 ile birlikte kullanıcıların kendi içeriklerini yaratabilmeleri çok fazla verinin oluşmasına neden olmaktadır. Üretilen bu veriler, kullanıcıların gereksinimlerine göre anlamlandırılmak durumundadır. Bu verilerin bilgisayarlar tarafından anlamlandırılmaması ise istenilen sonuçların alınmasına engel olabilecek bir durumdur (Okur, 2013). Üretilen verilerin bilgisayarlar tarafından anlamlandırılmaması yeni bir bakış açısının gerekliliğini de ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, bilgisayar teknolojisinin internet ortamında üretilen bu verileri anlamlandırabilmesi önemli bir nokta olarak görülebilir. Semantik (anlamsal)

Web olarak tanınan Web 3.0 teknolojisi ile birlikte tanımlanan bu sorunun çözülmesi planlanmaktadır.

WWW (World Wide Web)'in üçüncü nesli olan Web 3.0 ile birlikte her bir kullanıcı bireysel olarak değerlendirilebilecek kişilerin ilgi alanlarına yaşantılarına göre sonuçlar üretilerek farklı bireyler için aynı alanda olsalar bile kişiye özgü sonuçlar ortaya çıkacaktır (Okur, 2013). Dolayısıyla, aynı anahtar kavramlarla internet üzerinden arama yapan bireyler kendilerine uygun adreslere yönlendirilebilecek, farklı sonuçlara ulaşabileceklerdir. Web 3.0'ın bilgiyi anlamlı şekilde sunabilmesi anlamsal Web yapısından kaynaklanan bir durumdur. Genel bir ifade ile Web 3.0, veriler arasında ilişkiler kurma yoluyla sonuç alan bir teknoloji olarak ifade edilebilir.

İnternet ortamında üretilen verilerin çoğalması, bu verilerin sadece kullanıcılar tarafından anlamlandırılmasının önüne geçmiştir. Bu noktada kullanıcıların değil bilgisayarların kendi aralarında etkileşime geçeceği Web 3.0 teknolojisi ile birlikte, üretilen verilerin bilgisayarlar tarafından anlamlandırılabilmesi bu sorunun ortadan kaldırılmasını sağlayacak bir gelişme olarak görülebilir. Web 3.0 ile birlikte bilgisayarların veri kaynaklarından elde ettikleri bilgileri analiz ederek, anlamlar çıkarması ve uygun içeriklerin üretilerek kullanıcılara sunulması önemli bir yeniliği beraberinde getirecektir. Web 3.0 dan sonra da Web 4.0 ya da üst versiyonların çok da uzak olmayan bir zamanda ortaya çıkacağını belirtmek mümkündür (Yüzer, 2013). Web 4.0 versiyonu için olası isimler dahi şimdiden belirtilmiştir. Bunlar arasında akıllı Web (Kotkar, 2011), AskWiki (Lakatos vd., 2011), ortak yaşamsal (symbiotic) Web (Aghaei vd., 2012) ifadeleri kullanılmaktadır.

2.4. 21. Yüzyıl Becerileri Kuramı

EİT'nin hızlı bir şekilde gelişmesi bireylerin etkileşim oranını da geliştirmiştir. İnternet ortamlarına daha fazla dâhil olan bireylerin, sadece izleyici değil aynı zamanda katılımcı izleyici rolünde olduklarını söylemek mümkündür.

“Tarım Devrimi ve Sanayi Devrimi'nden sonra, insanlığı etkileyen en önemli değişimlerden biri olarak görülen bu teknolojik/dijital gelişimin oluşturduğu

dönem, Bilgi Toplumu/Çağı, Enformasyon Toplumu/Çağı (Information Society/Age), İnternet Toplumu/Çağı (Internet Society/Age), Bilişim Çağı (Computing Age), Elektronik Çağ (Electronic Age), Siber Toplum/Çağ (Cyber Society/Age), Dijital Çağ (Digital Age), Sanayi-ötesi Çağ (Post-Industrial Age), Post-Modern Çağ (Post-Modern Age), Yeni Çağ (New age) gibi çeşitli tanımlarla adlandırılmaktadır” (Çetin ve Özgiden, 2013).

Böylesine tanımlamaların yapılabildiği dönemde hızla gelişen EİT’lerin öğrenme ortamlarına dâhil olması sonucunda, öğrenme ortamlarının da çeşitlendiğini söylemek mümkündür. Bu çeşitlilik sonucunda dijital öğrenme ortamları, geleneksel yüz yüze öğrenme ortamlarına bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Çeşitlenen öğrenme ortamları beraberinde öğrenme süreçlerindeki rollerin de değişmesine neden olmuştur. Teknolojinin yoğun bir şekilde kullanıldığı dijital öğrenme ortamlarında öğrenenler öz-denetimli bir şekilde öğrenme süreçlerine katılmaktadır. Değişen rollerle birlikte öğretmenler de öğrenme sürecinde bir kılavuz görevi üstlenmektedir. Öğrenenlere doğru bilgiyi bulması noktasında kılavuzluk yapan öğretmenler ayrıca dijital öğrenme ortamlarındaki öğrenme süreçlerinde olması gereken kalite kontrol mekanizmasını da çalıştırmaktadırlar. Gelişen teknolojilerle birlikte internet ağları üzerinden birbirleriyle iletişime geçebilen öğrenenler işbirliğine dayalı bir şekilde ya da bireysel olarak kendi ihtiyaç duydukları öğrenme içeriklerini üretebilmektedirler. Kalite kontrol mekanizmasını çalıştıran öğretmenler, içeriklerin üretilmesi sürecinde öğrenenlere kılavuzluk yapmakta ve sürecin sonunda içeriklerin kalitesini kontrol edebilmektedirler. Dijital öğrenme ortamlarında öz-denetimli bir şekilde öğrenme süreçlerine katılan öğrenenlerin, öğrenme süreçlerine dâhil olabilmek için faydalandıkları teknolojilere ve sahip oldukları teknolojik araçlara hâkim olabilmeleri gerekmektedir (Gündoğan ve Eby, 2012). Bu noktada, öğrenenlerin içerisinde bulunduğumuz çağın bir gerekliliği olan 21. Yüzyıl becerilerine sahip olmaları, öğrenme çıktılarının zenginleşmesi adına önemli bir nokta olarak görülebilir.

Yapılan bu çalışmanın iki kuramsal alt yapısından birini oluşturan 21.yüzyıl becerileri şu ana temalar üzerine kurulur (Framework For 21st Century Learning-P21, 2015):

1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri
2. Bilgi, Ortam (Medya) ve Teknoloji Becerileri
3. Yaşam ve Meslek Becerileri

Ana temalardan birincisi olan “Öğrenme ve Yenilenme Becerileri” fiziksel olarak birbirlerinden ayrı konumlarda bulunan öğrenenlerin sahip olması gereken önemli özelliklerden biri olarak görülebilir. Bu ana tema altında; (1) yaratıcılık ve yenilik, (2) eleştirel düşünme ve problem çözme, (3) iletişim ve işbirliği alt temaları bulunmaktadır (Framework For 21st Century Learning-P21, 2015). Bu alt temalar kapsamında, öğrenenlerin birbirleriyle beyin fırtınası gibi yöntemler kullanması sonucunda yeni ve yaratıcı fikirlere ulaşabileceklerini söylemek mümkündür. Ayrıca, öğrenenlerin eriştikleri verileri direk doğru olarak kabul etmek yerine, etkili bir şekilde analiz ve değerlendirme sürecinden geçirmeleri, verilere ulaştıkları yolların sentezini yapmaları ve karşılaştıkları problemlere farklı çözüm önerileri sunabilmeleri, onların eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri açısından önemli bir nokta olarak görülebilir. Bunlarla birlikte, öğrenenlerin yazılı ve sözlü iletişim becerilerine sahip olmaları, kendilerini ifade ederek iletişim kurabilmeleri adına önemli bir unsur olarak görülebilir. İşbirliği noktasında ise, öğrenenlerin takım arkadaşlarına saygı duyması ve etkili bir şekilde çalışabilmesi gerekmektedir.

İkinci ana tema olan “Bilgi, Ortam (Medya) ve Teknoloji Becerileri”nin, 2000’li yıllardan sonra, bilginin yoğun bir şekilde artması, teknolojik araçların hızlı bir şekilde değişmesiyle birlikte önemli bir yeterlilik olduğu söylenebilir. Bu ana tema altında; (1) bilgi okuryazarlığı, (2) medya okuryazarlığı, (3) medya akıcılığı (4) teknoloji okuryazarlığı alt temaları bulunmaktadır (Framework For 21st Century Learning-P21, 2015). Bu doğrultuda, öğrenenlerin, eriştikleri verileri değerlendirmeye alarak, bilgiye zaman açısından verimli bir şekilde ulaşabilmeleri, ulaştıkları bilgileri doğru ve yaratıcı bir şekilde kullanabilmeleri bilgi okuryazarlığı adına gerekli bir nokta olarak görülebilir. Medya okuryazarlığı ve medya akıcılığı noktasında, öğrenenlerin hangi medya aracının nasıl ve ne amaçla yapılandırıldığını bilmesi ve öğrenenlerin bu medya araçlarından etkili bir şekilde faydalanabilmesi önemli bir unsur olarak görülmektedir. Teknoloji okuryazarlığı noktasında ise teknolojinin; araştırma yapma, organize olma,

değerlendirme yapma ve bilgi-iletişim süreçlerinde bir araç olarak kullanılabilmesi gerekmektedir. Ayrıca bilgisayar, cep telefonu, tabletler gibi dijital teknolojilerin kullanımı, erişim ve yönetimin sağlanarak internet ağları üzerinden etkileşime geçilebilmesini ve bilgi üretilebilmesini sağlayan bir unsur olmaktadır.

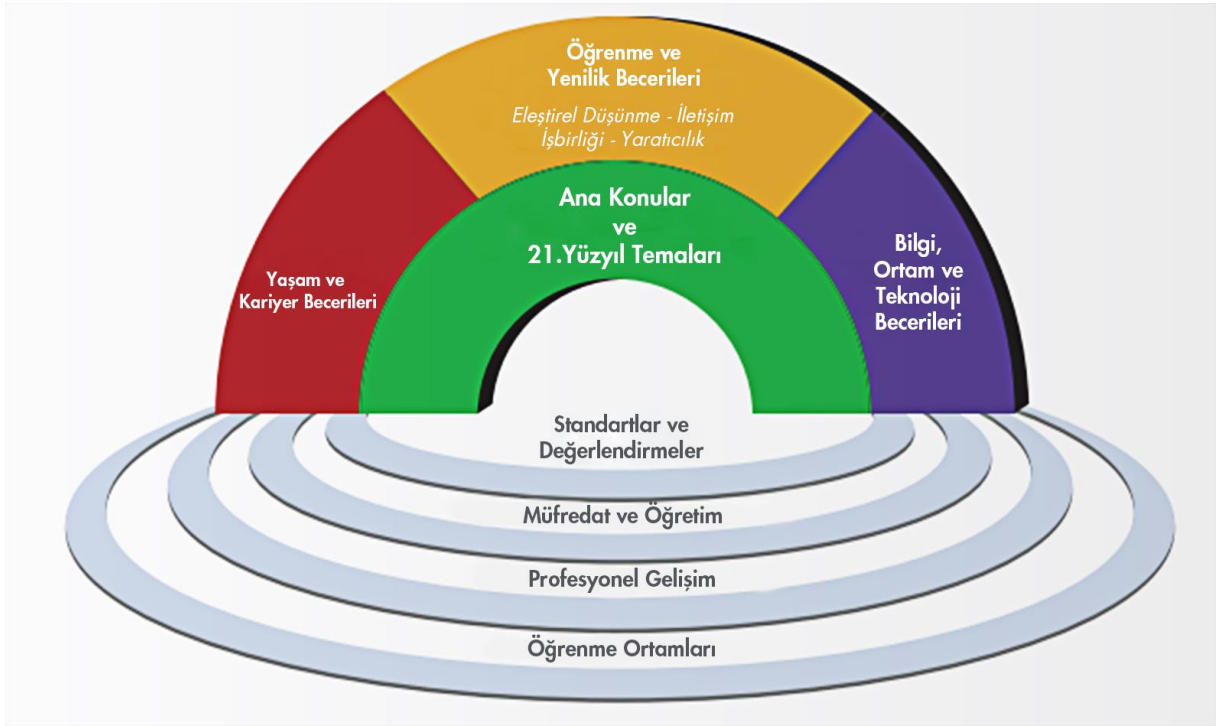
Üçüncü ana tema olan “Yaşam ve Meslek Becerileri” küresel rekabetçi bilgi çağı içerisinde, karmaşık yaşam ve çalışma ortamlarında öğrenenlerin başarılı olabilmeleri için sahip olmaları gereken beceriler olarak görülmektedir ve (1) esneklik ve uyum, (2) girişimcilik ve öz yönetim, (3) sosyal ve kültürel arası beceriler, (4) üretkenlik ve sorumluluk, (5) liderlik ve sorumluluk gibi alt temaları bulunmaktadır (Framework For 21st Century Learning-P21, 2015). Bu bağlamda öğrenenlerin, değişen özelliklere ve rollere karşı esnek bir yapıya sahip olarak uyum sağlayabilmesi, bağımsız bir şekilde çalışabilmesi, etkili bir şekilde diğer akranlarıyla iletişim ve etkileşim içerisine girebilmesi, içerisinde bulunduğu projeleri yürüterek ürünler çıkarabilmesi ve grup içerisinde diğer akranlarından da sorumlu olarak grubu yönetebilmesi gibi becerilere sahip olması yaşam ve meslek başarıları açısından önemli unsurlar olarak görülebilir.

Framework For 21st Century Learning-P21 (2015) tarafından edinilen bu bilgiler doğrultusunda dijital öğrenme ortamlarına dâhil olan öğrenenlerin başarılı olabilmesi için gerekli olduğu düşünülen 21. Yüzyıl becerileri şu maddeler halinde özetlenebilir:

- 1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri**
 - a.** Yaratıcılık ve Yenilenme
 - b.** Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme
 - c.** İletişim ve İşbirliği
- 2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri**
 - a.** Bilgi Okur-yazarlığı
 - b.** Medya Okur-yazarlığı
 - c.** Medya Akıcılığı
 - d.** Teknoloji Okur-yazarlığı
- 3. Yaşam ve Meslek Becerileri**
 - a.** Esneklik ve Uyum
 - b.** Girişimcilik ve Öz-Yönetim

- c. Sosyal ve Kültürel Arası Beceriler
- d. Üretkenlik ve Sorumluluk
- e. Liderlik ve Sorumluluk

Ayrıca Framework For 21st Century Learning-P21 (2015) tarafından çerçevesi çıkarılan 21.yüzyıl öğrenen çıktıları ve destek sistemleri de Şekil 6. de gösterilmektedir.



Şekil 6. 21.Yüzyıl Öğrenen Çıktıları ve Destek Sistemleri

Kaynak: P21, 2015

Şekil 6. da öğrenen çıktıları gökkuşağı üzerinde ifade edilmekte iken, destek sistemleri ise alt kısımdaki havuzda ifade edilmektedir.

21.yüzyıl becerileri üzerine yapılmış olan bir diğer çalışmada Günüş vd. (2013), öğretmen adaylarından 21.yüzyıl becerilerini nasıl tanımladıklarına dair görüşlerini almışlardır. Çalışma sonucunda, (1) kişisel beceriler, (2) araştırma ve bilgi edinme becerileri, (3) yaratıcılık, yenilik ve kariyer, (4) teknoloji becerileri olmak üzere dört ana tema ve bunlara bağlı 10 alt tema ortaya çıkmıştır.

Belirlenen temalar, 21. Yüzyıl öğrenenlerinin kendilerini sürekli geliştirmeleri gerektiğini göstermektedir. Çalışma sonucu ortaya çıkan 4 ana tema ve 10 alt temadan yola çıkılarak belirlenen 21.yüzyıl öğrenenlerinin özellikleri Şekil 7. de gösterilmektedir.



Şekil 7. 21.Yüzyıl Öğrenenlerinin Özellikleri

Kaynak: Günüş vd. 2013

21. yüzyıl becerileri üzerine elde edilen bu bilgiler doğrultusunda dijital öğrenme ortamlarının merkezinde bulunan içerik üreten öğrenenlerin buldukları ortamların gerekliliklerini yerine getirebilmek adına bahsedilen 21. Yüzyıl becerilerine sahip olmaları gerektiği söylenebilir. Bu sayede dijital öğrenme ortamlarına dâhil olan öğrenenlerin öğrenme çıktılarının zenginleşeceği düşünülmektedir.

2.5. Bağlantıcılık Kuramı

Gelişen teknolojilerle birlikte ortaya çıkan ağ toplumlarında, ağ kurma yetisine sahip olmayan teknolojilerin var olduğu bir çağın ürünü olan geleneksel öğrenme kuramları öğrenmenin nasıl gerçekleşeceği noktasında eksik kalmaktadır (Siemens, 2004; Downes,

2012; Doğan, 2013; Öztürk, 2014). Bu eksikliği doldurabilmek, adına çağdaş öğrenme kuramlarının öğrenme süreçlerine işe koşulması gerektiği söylenebilir.

Doğru bilgiye nasıl ulaşacağını bilen bireylerin yaşamının her anında öğrenmeye açık olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda, öğrenmeye ilişkin gerekliliklerin değişmesiyle birlikte, yaşam boyu öğrenme kavramının da önem kazandığı söylenebilir. Yaşamboyu öğrenme kavramının önem kazanmasıyla birlikte öğrenme süreçlerinin, geleneksel yöntemlerden sıyrılarak dijital ortamların kullanıldığı çağdaş yöntemlere doğru bir yönelim içerisine girdiğini söylemek mümkün olmuştur. Dijital ortamlarda bilgiler, ağlar üzerinde dağıtık bir halde bulunmaktadır (Downes, 2012). Bu bağlamda öğrenenlerin bu dağıtık bilgilere erişebilecek özelliklere sahip olmaları gerekliliğinin yanında, ağlar üzerindeki dağıtık bilgilere ulaşmayı ve öğrenmeyi açıklayan yeni öğrenme yaklaşımlarına yönelik bir gereksinim oluştuğunu söylemek de mümkündür. Bu noktada, ağ toplumuna dâhil olan öğrenenlerin, ağlar aracılığıyla öğrenebilmesini sağlayacak yeni bir öğrenme yaklaşımı olarak bağlantıcılık ortaya çıkmıştır (Doğan, 2013).

Bağlantıcılık kuramının gerekliliğini belirten başka bir çalışmada ise Öztürk (2014),

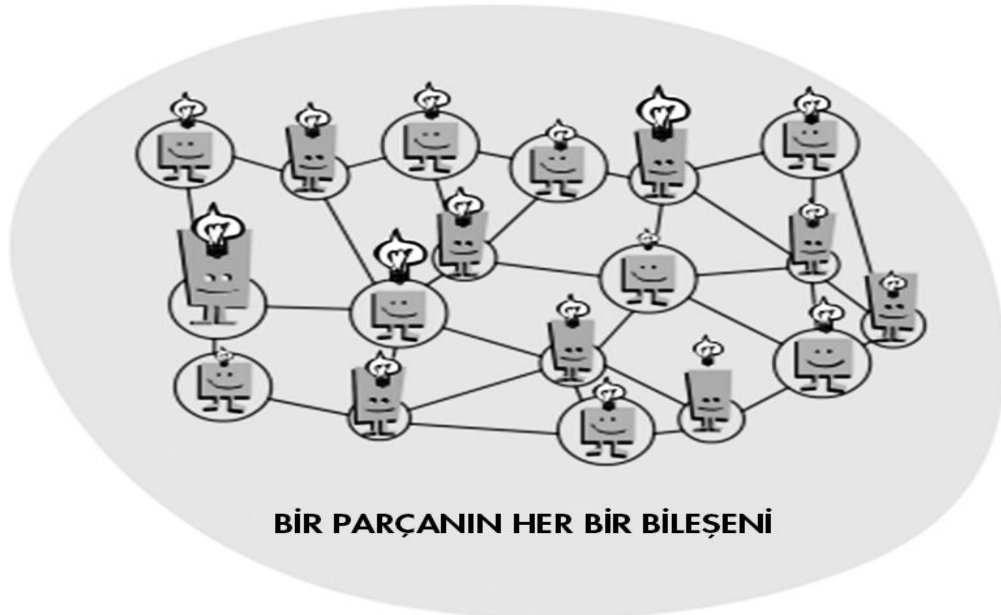
“Küreselleşme sürecinde EİT’lerdeki gelişmeler artarak devam etmiş ve ağ toplumları oluşmuştur. Ağ toplumlarının ortaya çıkması ile birlikte öğrenme ortamları çeşitlenerek yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen dijital öğrenme ortamları ortaya çıkmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak öğrenme ortamlarında ağ tabanlı öğrenmeyi benimseyen, öğrenmelerin sistemik bir yaklaşımla ağlar üzerinde oluşan düğümler (bağlantı noktaları örneğın kurumlar, topluluklar, fikirler) ve bağlar üzerinden gerçekleştiğini belirten bağlantıcılık kuramı işe koşulur olmuştur.”

ifadelerini kullanmıştır.

George Siemens (2004) tarafından ortaya atılan bağlantıcılık, ağlar aracılığı ile öğrenmelerin gerçekleştiğini belirten dijital çağın öğrenme kuramı olarak görülmektedir. Bağlantıcılık kuramına göre bilgi, öğrenenlerin kendisinde değil dış dünyadadır (McLuhan, 1964). Bağlantıcılık kuramının özellikleri sayesinde dijital öğrenme ortamlarına dâhil olan öğrenenler, ağlar aracılığıyla diğer akranlarıyla iletişime geçerek

dış dünyadaki enformasyonlara erişebilmektedirler. Bu sayede birbirleriyle etkileşim halinde olabilen öğrenenlerin, işbirliğine dayalı bir şekilde öğrenme süreçlerine dâhil olduklarını söylemek mümkündür. Bu doğrultuda bağlantıcılık, öğrenmenin birincil olarak bir ağ oluşturma süreci olduğunu ileri sürer (Siemens, 2004). Ağ oluşturma sürecinin önemi Doğan (2013) tarafından, “Ağ yapıları oluşturmak, öğrenenleri sürekli ve ani olarak gelişen bilgiler açısından güncel kalmasını sağlayacaktır” ifadesi ile belirtilmiştir.

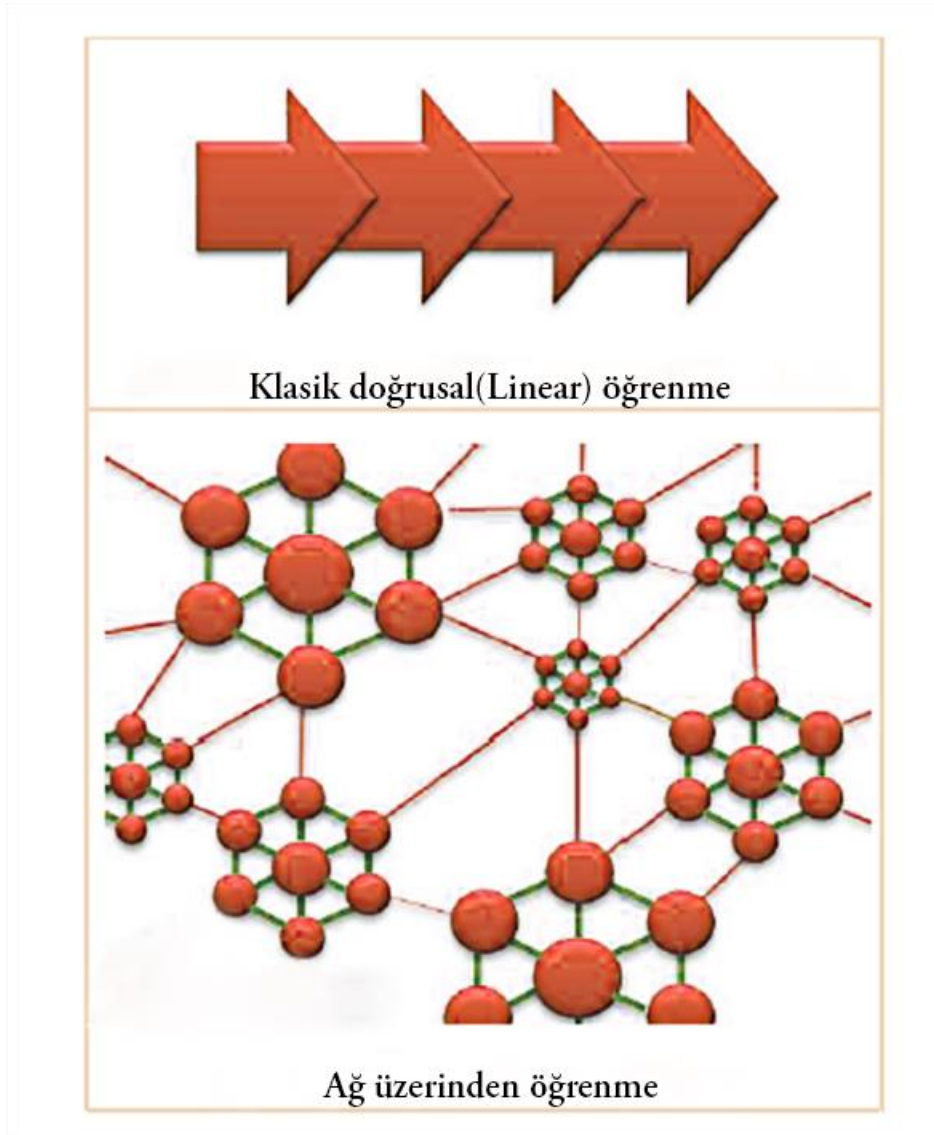
Bağlantıcılık, Kaos Teorisi (chaos theory), ağların önemi (importance of networks), karmaşa ve öz-düzenin karşılıklı ilişkisi (the interplay of complexity and self-organization) olmak üzere üç farklı düşüncenin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır (Siemens, 2004; 2006; 2009). EİT’lerin gelişmesiyle birlikte ağlar üzerinde bulunan dağıtık bilgi (Distributed knowledge) yeni bir kavram olarak ortaya çıkmıştır (Levy, 2011). Bağlantıcılık kuramına göre, bilgi ağlar üzerinde dağıtık halde bulunmaktadır (McLoughlin ve Lee, 2007). Ağlar üzerinde dağıtık halde bulunan bilgiler, ağlar arasında gezinebilme becerisine sahip öğrenenlerin kendi aralarında oluşturduğu öğrenme ağları sayesinde anlamlı hale gelmektedir (O’Reilly, 2005). Bu noktada, bağlantıcılık kuramının ağlar üzerinde bağlar kurarak bilginin anlamlandırılmasını sağladığı söylenebilir. Dağıtık bilginin şeması ise Şekil 8. de gösterilmektedir.



Şekil 8. Dağıtık Bilgi Şeması

Kaynak: Siemens, 2006

Siemens (2006) tarafından Siemens (2005b)'e göre, bağlantıcılık kuramında, hemen hemen her şey bir düğüm olabilir ve oluşan düğümlerin bir araya gelmesi sonucu ağlar oluşur. Düğümlerin arasındaki bağlantı ne kadar güçlü olursa, bilgi akışı da o kadar güçlü olmaktadır. Siemens (2005b)'e göre, ağ bir kez oluşturulunca bilgi bir alandan diğerine akmaktadır. Düğümlerin bir araya gelmesiyle oluşan ağ, daha büyük bir ağın düğümü olabilmektedir. Dolayısıyla, bağlantıcılık kuramında öğrenimin geleneksel sistemde olduğu gibi bir zincir halinde aşamalı olmadığı, bunun yerine, bağlardan oluştuğu ve bu bağların düğümlerinin (kesişme noktaları) ağı (Network) oluşturduğu söylenebilir. Şekil 9. da ağ üzerinden öğrenmenin yapısı gösterilmektedir.



Şekil 9. Ağ Üzerinden Öğrenme

Bağlantıcılık kuramı, öğrenmelerin bireylerin ağlar ve ağlar üzerinde yer alan bilgi kaynakları ile etkileşimleri sonucu gerçekleştiğini öngörmektedir (McLuhan, 2011). Bu bağlamda, öğrenmelerin verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi adına bu ağların ve etkileşim düzeylerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi önemli bir nokta olarak görülebilir. Dijital ortamlarda bağlantıcılık kuramı doğrultusunda öz-yönelimli bir şekilde bulunan öğrenenler, kendi öğrenme ihtiyaçlarına göre kendi öğrenme ortamlarını yaratırlar (McLuhan, 2011). Dolayısıyla ağlar üzerinden birbirleriyle iletişim ve etkileşim içerisine giren içerik üreten öğrenenlerin bağlantıcılık kuramının gerekliliklerini yerine getirerek öğrenme içeriklerini üretebildiklerini söylemek mümkündür.

Bağlantıcılık kuramı, öğrenenlerin dijital ortamlarda ağlar aracılığı ile bilginin kaynağına erişebildiğini anlatmaktadır. Bu kuramı savunanlar, bilginin öğretenden öğrenene aktarılmasından çok, öğrenenlerin öğrenme kaynaklarıyla olan iletişim ve etkileşiminden kaynaklandığını ifade etmektedirler (Clinton vd., 2011). Bunların yanında, dijital ortamlarda ağlar üzerinden öğretmenlerin öğrenenlere kılavuzluk yapması da bağlantıcı yaklaşım dâhilinde gerçekleşmektedir. Bağlantıcılık kuramının ilkeleri şu şekildedir (Siemens, 2006):

- Öğrenme ve bilgi, fikirlerin çeşitliliğinde yatar.
- Bilgi ağlarda bulunur.
- Öğrenme, belirli düşümlerinin ya da bilgi kaynaklarının bağlanma sürecidir.
- Öğrenme, insan dışı uygulamalarda (durum ya da ortamlarda) gerçekleşebilir.
- Öğrenme kapasitesi, şu anda bilinenden daha önemlidir.
- Devamlı öğrenmeyi sağlamada, sürekli besleme önemlidir.
- Alanlar, fikirler ve kavramlar arasındaki bağları görebilmek temel beceridir.
- Tüm bağlantıcı öğrenme etkinliklerinin amacı doğru, güncel bilgidir.
- Kararlar alma, öğrenme sürecinin kendisidir.

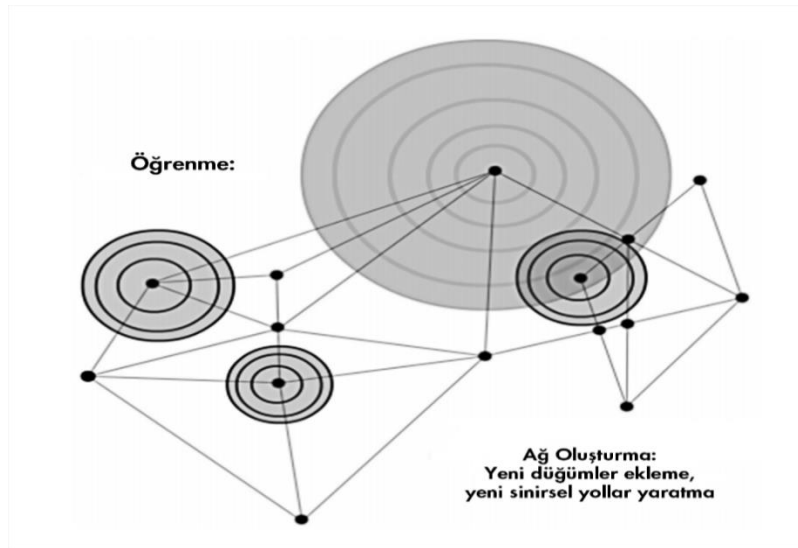
Dijital ortamlarda öğrenme süreçlerine dâhil olan öğrenenler, kolektif bilgi oluşturup bunu işleyerek küresel bir beyin etkisinde bulunabilmektedirler (O'Reilly, 2005). Bunun sonucunda oluşan içerikler ise herkese açık bir şekilde sergilenebilmektedir. Dolayısıyla dijital ortamlarda, bağlantıcılık kuramının gereklilikleri doğrultusunda aktif bir şekilde

rol alan öğrenenler kendi öğrenme içeriklerini üretip paylaşarak önemli bir bilgi kaynağını da meydana getirmektedirler.

Dijital ortamların iletişim ve etkileşime açık olması küreselleşme kavramını da beraberinde getirmiştir. Küreselleşme kavramı, 21.yüzyılda meydana gelen gelişmeleri açıklayan bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Küreselleşme kavramı, zaman ve mekân sınırlılıklarını ortadan kaldıran, değerleri evrenselleştiren ve bunun sonucu olarak da toplumların birbirlerine benzemesi durumunu ele almaktadır. McLuhan (2011), belirttiği “Küresel Köy” kavramı ile küreselleşmeyi açıklamıştır. McLuhan (1964)’a göre, teknolojiyle ortaya çıkan araçlar, insan uzuvlarının ve duyularının erişimini arttıran parçalardır. Bu bağlamda EİT’lerin gelişimi sonucu bireylerin zaman ve mekân sınırlılıklarını aşarak erişim seviyelerini geliştirdiği söylenebilir. Dolayısıyla kablolu ve kablosuz teknolojilerin gelişimi sonucu dünyanın her yerini sarmaya başlayan ağlar sayesinde, bireyler istedikleri yere erişebilmekte ve eriştiği noktalardaki diğer bireylerle iletişim ve etkileşim halinde olabilmektedirler. Buradan hareketle dünyayı saran kablolu ve kablosuz ağlar ve bunları destekleyebilecek olan EİT’lerin gelişimiyle birlikte bir küresel köyde yaşamaya başlayan bireylerin zaman ve mekân sınırlılıklarını kolayca aşabilecekleri söylenebilir. Bu bağlamda, birbirlerinden farklı mekânlarda bulunan ve 21.yüzyıl becerilerine hâkim olan içerik üreten öğrenenlerin, dijital öğrenme ortamlarında yürütecekleri öğrenme süreçlerinde bağlantıcılık kuramının getirdiği avantajlardan da faydalanarak birbirleriyle kolay bir şekilde iletişim ve etkileşim içerisine girebilecekleri söylenebilir.

Gelişen EİT’lere paralel olarak ortaya çıkan içerik üreten öğrenen kavramı ile birlikte, artık bir uzmanın doğrudan öğrenenlere bilgi sağlamasının yerine, öğrenenlere kılavuzluk edilerek onların bilgiye doğru bir şekilde ulaşmasının sağlanması anlayışının geliştiğini söylemek mümkündür. Bu noktada öğrenenlerin gerekli donanımlara sahip olması ve bilgiye erişmeyi bilmesi başka bir ifadeyle öğrenmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Nasıl öğreneceğini bilen öğrenenler, ihtiyaç duyduğu bilgilere en uygun yollardan ulaşabilmektedir (Çalık ve Sezgin, 2005). Bu noktada 21. Yüzyıl becerilerinin ihtiyacı duyulan bilgilere erişimi noktasında gerekli olduğu söylenebilir.

Downes (2005;2009), bağlantıcılık kuramı doğrultusunda oluşturulan bir öğrenme ortamının, otonomi (autonomy), çeşitlilik (diversity), açıklık (openness), bağlanmışlık (connectedness) ve etkileşim (interactivity) özelliklerine sahip olabileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla Web 2.0 araçlarının kullanımı sonucu oluşturulan dijital öğrenme ortamlarının bağlantıcılık kuramı doğrultusunda oluştuğunu söylemek mümkündür. Bağlantıcı yaklaşım sayesinde öğrenenler ağlar üzerinden birbirleriyle iletişim ve etkileşim içerisine girerek, öğrenme içeriklerini oluşturabilmektedirler. Bağlantıcı yaklaşımı esas alan Web 2.0 araçlarının kullanıldığı dijital öğrenme ortamlarında öğretmenler doğrudan bilgiyi sağlamak yerine öğrenenlere kılavuzluk yapmaktadırlar. Öğretmenlerin öğrenme süreçlerinde kılavuz rolünde olmasının önemi, Siemens (2004) tarafından verilen bir örnekle daha iyi bir şekilde açıklanmaktadır. Siemens (2004)'in örneğine göre, bilgiye dayalı bir ekonomide bilginin akışının sağlandığı kanallar endüstriye dayalı bir ekonomide önem arz eden petrol borularına benzetilmektedir. Bu örneğe göre petrol boruları, içindeki petrolden (içerikten) daha önemlidir. Bu bağlamda bilgiye erişimi sağlayan kanalların bilginin kendisinden daha önemli olduğu söylenebilir. Öğrenenlerin içerik üretebildiği dijital öğrenme ortamlarında kılavuz rolünde olan öğretmenler, bilgiye erişme sürecinde kanal görevini üstlenmektedirler. Bununla birlikte, bağlantıcılık sadece ağlar üzerinde öğrenmeyi değil, öğrenenlerin ağlar üzerinden iletişime geçme ve örgütsel davranışı da açıklayabilen bir yaklaşımdır. Öğrenmelerin ağlar üzerinden gerçekleştirilmesi Şekil 10. de ifade edilmektedir.



Şekil 10. Ağ Oluşturma Yoluyla Öğrenme

Kaynak: Siemens, 2006

Ağ oluşturma sürecinden hareketle, bağlantıcı yaklaşıma sahip öğrenme ortamlarında öğrenenlerin içerik üretebilmesi için işbirliği içerisine girebilmesinin mümkün olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, bağlantıcılığın uzaktan öğrenme süreci açısından, Web 2.0 ve sosyal ağlar aracılığı ile sağlanan iletişim ve etkileşim sürecini ifade etmektedir. Dijital öğrenme ortamlarına dâhil olan içerik üreten öğrenenlerin ise bağlantıcılık kuramının getirdiği bu iletişim ve etkileşim süreçlerinden faydalanarak ürünler çıkarabildiği söylenebilir.

2.6. Kuramsal Matris

Yapılan çalışma kapsamında, enformasyon ve iletişim teknolojilerinin gelişimi ve öğrenme ortamlarına dâhil edilmesi, içerik üreten öğrenen kavramı, öğrenme ortamlarındaki rollerin değişimi ve dijital öğrenme ortamlarına ilişkin bir alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazın taraması sonrasında dijital ortamlara dâhil olan öğrenenlerin sahip olması gereken becerileri açıklayan 21. Yüzyıl becerileri kuramı ve bilmenin doğasını ağ yapıları içerisinde inceleyen bağlantıcılık kuramı araştırmanın kuramsal temeli olarak belirlenmiştir.

Tablo 1.'de 21. Yüzyıl becerileri kuramı ve bağlantıcılık kuramına ilişkin geliştirilen kuramsal matris, söz konusu iki kuramın, “İçerik Üreten Öğrenen” kavramı göz önünde bulundurularak kesiştirilmesinden oluşmaktadır. Oluşturulan matrisin yatay düzleminde 21. Yüzyıl becerilerine ilişkin ilkeler, dikey düzleminde bağlantıcılık kuramına ilişkin ilkeler yer almaktadır. 21. Yüzyıl becerilerinin, (1) Eleştirel Düşünerek Problem Çözme, (2) Bilgi Okuryazarlığı, (3) Üretkenlik ve Sorumluluk ilkeleri kuramsal dizeyin yatay düzlemini oluşturmaktadır. Kuramsal dizeyin dikey düzlemi ise Bağlantıcılık Kuramının, (1) Ağdaki Bilginin Konumu, (2) Fikirlerin Çeşitliliği, (3) Doğru ve Güncel Bilgi, (4) Karar Alma ilkeleri oluşturmaktadır. Sözü edilen ilkelerin kesiştiği gözeler “İçerik Üreten Öğrenen” kavramı göz önüne alınarak doldurulmuştur.

Tablo 1. Kuramsal Matris

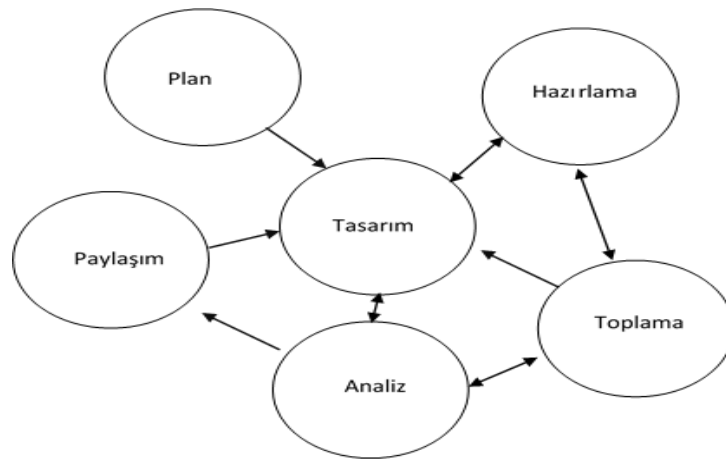
İçerik Üreten Öğrenen		Bağlantıcılık			
		Ağdaki Bilginin Konumu	Fikirlerin Çeşitliliği	Doğru ve Güncel Bilgi	Karar Alma
21.Yüzyıl Becerileri	Eleştirel Düşünerek Problem Çözme	Kendisi için gerekli olan bilgiyi edinme	Beyin fırtınası yaparak problemin çözümüne ulaşma	Ulaştığı bilgilerin doğruluğunu ve güncelliğini değerlendirme	İçerik üretme sürecinde karşılaştığı problemleri çözebilmek için en uygun kararı alma
	Bilgi Okur-Yazarlığı	İçerik üretme sürecinde işe yarar bilgilerin ağdaki konumunu belirleyerek bu bilgileri ürüne dönüştürmek	Ağlar üzerinden iletişim ve işbirliği içerisinde girerek üretilen çeşitli fikirlerden belirlenen amaç doğrultusunda uygun olan fikirlerin kullanılması	Ağda var olan bilgileri sorgulayarak doğru ve güncel olan bilgiye erişmek	Bilgi okuryazarlığı becerisinin de katkısıyla ulaşılan doğru, güncel ve kullanışlı bilgilerin önem sırasını belirleyerek hangilerinin kullanılıp kullanılmayacağı kararını vermek
	Üretkenlik ve Sorumluluk	Ağdaki işe yarar bilgilere ulaşıldıktan sonra bu bilgilerin kullanılarak öğrenme içeriklerinin üretilmesi	Ağ üzerindeki çok sayıda üretilmiş olan fikirlerden yaratıcı ürünlerin çıkarılması	Üretkenlik için doğru ve güncel bilgi alma sorumluluğuna sahip olma	Alınacak kararların işe yarar, faydalı içeriklerin üretilmesi sorumluluğu ile alınması

3. Yöntem

Bu çalışmada, 21.yüzyıl becerileri kuramı ve bağlantıcılık kuramı odağında, içerik üreten öğrenenlerin özelliklerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi bütünsel bir yaklaşım içinde ele alınmıştır. Araştırma sürecinin tümü bir keşfetme süreci olarak gerçekleşmiş, araştırmacının olgu ve olayları kontrol etmesi söz konusu olmamıştır.

3.1. Araştırma Modeli

İçerik üreten öğrenenlerin sahip olması gereken özelliklerin değerlendirilmesi amacı ile yapılan bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan durum çalışması (case study) ile desenlenmiştir. Nitel araştırma, Yıldırım ve Şimşek (2008) tarafından gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık vd., 2010). “Herhangi bir olguya ilişkin bütüncül anlayış, ancak çoklu bakış açıları yoluyla elde edilebilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu bağlamda, farklı alan uzmanlarının görüşlerine başvuru olan bu çalışmada, içerik üreten öğrenen kavramı ile ilgili bütüncül bir anlayış elde edebilmek amaçlanmaktadır. Nitel araştırma sürecinin adımları Şekil 11. de gösterilmiştir.



Şekil 11. Nitel araştırma sürecinin adımları

Kaynak: Yin, 2009

Yapılan bu araştırmanın desenini oluşturan durum çalışması ise, herhangi bir olay, birey ya da sürecin verilerine dayalı derinlemesine incelenmesine dayanmaktadır (Creswell, 2007). Yin'e (2003) göre durum çalışması, var olan doğal çevrede olguyu araştıran, var olan durum ile içinde bulunduğu ortamın kesin çizgilerle ayrılmadığı ve birden fazla veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir yöntemdir. Durum çalışmaları, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu çevre arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Yin, 1984).

Durum çalışmasının, (1) Araştırma sorusunun türü, (2) Araştırmanın gerçek davranışsal olaylar üzerindeki kontrolü ve (3) Tarihsel fenomenlere karşı olarak çağdaş odaklanma durumlarına bağlı olarak avantaj ve dezavantajlar içerdiği belirtilmekte, nasıl ve neden sorularına yanıt aranan derinlemesine çözümlene ve yorumlama sürecinde araştırmacının olaylar üzerindeki kontrolünün çok az olduğu durumlarda tercih edilen bir yöntem olduğu ifade edilmektedir (Yin, 2002).

İçerik üreten öğrenenlerin özelliklerinin değerlendirilmesinde alan uzmanlarının görüşlerine başvurulacak olan bu çalışmanın durum çalışması ile desenlenmesinde şu ifade ve tanımlamalar yol gösterici olmuştur:

Durum çalışması:

- Bir öğrenme ortamındaki öğrenenlerin deneyimleri gibi insanların, konuların, sorunların, ya da programların yakından incelenmesini içerebilir (Hays, 2004).
- Nasıl ve niçin sorularına odaklanıldığında ve araştırmacının olaylar üzerindeki kontrolünün çok az olduğu durumlarda tercih edilen bir yöntemdir (Yin, 2003).

Nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan durum çalışması ile desenlenen bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme tekniği bir ya da birkaç özel durumu derinlemesine inceleyerek analiz etmek amacıyla kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden biridir (Creswell, 2013). Araştırmacı ve veri kaynağı arasında etkileşim söz konusu olması ve araştırmacı için topladığı verileri teyit etme, açıklama, ayrıntılı hale getirmede kolaylık sağlaması nedeniyle görüşme güçlü bir

veri toplama yöntemi olarak görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Yükseköğretimde çevrimiçi ders verme tecrübesine sahip olan uzmanlarla gerçekleştirilen bu araştırmada, görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmış görüşmelere göre daha fazla esneklik sağlamaktadır (Türnüklü, 2000; Fırat vd., 2014). Bu araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan verilerin inanırılık çalışmasını yapmak için üç uzmanın daha görüşleri alınmış ve sağlama (triangulation) yapılmıştır. Sağlama terimi bir içeriğin ya da yapının ölçülmesi için tasarlanmış çoklu veri toplama teknolojilerinin tanımlanmasıdır (Berg, 1998). Creswell (2005) ve Patton (1999) sağlamayı araştırmacının topladığı farklı veri kaynaklarının neden olabileceği herhangi bir önyargıyı ortadan kaldırmak ve verilerin güvenilirliğini artırmak için kullanılan bir yöntem olarak tanımlar.

3.2. Katılımcılar

Yapılan çalışmada, içerik üreten öğrenen kavramına odaklanılmasının nedenleri:

1. İlgili alan yazında, yapılan bu çalışmanın öznesi olan içerik üreten öğrenenler ile ilgili genel bilgilerin bulunması ancak, içerik üreten öğrenenlerin hangi özelliklere sahip olması gerektiği ve bu özelliklerin öğrenenlere nasıl kazandırılabilmesine yoğunlaşan çalışmaların bulunmaması,
2. Her zaman her yerde öğrenme imkânı sunan ve bu özelliğinden dolayı yaşamboyu öğrenmeye katkı sağlayan uzaktan öğrenme ortamlarındaki öğrenenlerin bu tür ortamlara uyum sağlayabilmesini ve böylelikle uzaktan öğrenme ortamlarındaki öğrenme çıktılarının zenginleşmesini sağlayabilmek

olarak ifade edilebilir. Bu odak çerçevesi, durum çalışmasının da çerçevesini belirlemektedir.

Yapılan araştırmada katılımcılarının belirlenmesinde, amaçlı örnekleme gidilmiştir. Amaçlı örnekleme nitel araştırmalarda kullanışlı örnekleme yöntemlerinden biridir (Creswell, 2005). Amaçlı örneklemede, görüşme yapılacak alan uzmanlarının, uzaktan öğretim bölümünde doktora yapmış olması ve uzaktan öğrenme ortamları gibi dijital öğrenme ortamlarında en az bir yıl süreyle ders vermiş olması ön koşulu aranmıştır. En az bir yıl süreyle ders vermiş olması şartının aranması, görüşlerine başvuru alan

uzmanının önerisi sonucu oluşturulmuştur. Bu kapsamda amaçlı örnekleme on alan uzmanı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan alan uzmanlarının demografik bilgileri aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcılar Listesi

Uzaktan Öğretim Uzmanları(Takma İsimleri)	Alandaki Tecrübesi
Ali	5 Yıl
Emine	15 Yıl
Gülây	30 Yıl
Murat	13 Yıl
Mustafa	35 Yıl
Nihal	13 Yıl
Necati	14 Yıl
Remzi	15 Yıl
Samet	13 Yıl
Süheyla	14 Yıl

Araştırmaya katılan on akademisyenin özelliklerine bakıldığında 5-35 yıl arası uzaktan öğretim alanında deneyime sahip oldukları görülmüştür. Bununla birlikte akademisyenlerin hepsinin alanda doktora derecesine sahip oldukları da bilinmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formlarından yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları üç bileşenden oluşmaktadır. Görüşme formlarının ilk bileşeni bilgilendirme olmuştur. Bilgilendirme sayfasında görüşmenin, konusu, amacı, kapsamına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Görüşme formunun ikinci bileşeni yazılı izin formudur. Yazılı izin formunda görüşmenin nasıl gerçekleştirileceği, kullanılacak kayıt tekniği ve araçları, verilerin hangi koşullarda kimler tarafından nasıl saklanacağı, verilerin hangi amaçla nasıl kullanılacağı, görüşme

verilerinin paylaşılması ve araştırmacıların iletişim bilgileri yer almaktadır. Ayrıca yazılı izin formunda katılımcının yarı yapılandırılmış görüşmeye katılımına yönelik iki boyutlu bir yazılı izin tablosu yer almaktadır. Birinci boyut katılımcının görüşme kaydına ilişkin onayı, ikinci boyut ise doğrudan alıntılarının paylaşılmasına yöneliktir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun son bileşeni araştırmanın amacını yansıtan görüşme sorularından oluşmaktadır. Görüşme sorularının belirlenmesi çalışma kapsamında elde edilen matris aracılığı ile belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan kuramsal dizeyin hazırlanmasına ilişkin süreçler aşağıda belirtilmektedir.

3.4. Kuramsal Dizey

Araştırmada kullanılan kuramsal dizey üç aşamada oluşturulmuştur. Kuramsal dizeyin oluşturulması sürecinde ilk aşama olarak, 21. Yüzyıl becerilerinin sekiz ilkesi ile bağlantıcılık kuramının yedi ilkesinin hangilerinin çalışma kapsamında yer alacağını belirlemek için alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Kuramsal dizey oluşturma sürecinin ikinci aşamasında ise üç farklı nitel araştırma uzmanı tarafından yapılan inceleme sonucunda, 21. Yüzyıl becerileri kuramının üç ilkesinin, bağlantıcılık kuramının ise dört ilkesinin kullanılması ve kuramsal dizeyin 12 gözeli bir yapıda olması gerektiği belirlenmiştir.

Kuramsal dizey oluşturma sürecinin son aşamasında ise oluşturulan 12 göze üç nitel araştırma uzmanı tarafından incelenmiştir. İnceleme sonucunda üzerinde daha az çalışma yapılmış olan bir göze üzerinde durulması gerektiği ve araştırma sorularının bu gözeye ait olması gerektiği belirlenmiştir. Üzerinde yoğunlaşılmasının gerektiği düşünölen göze bağlantıcılık kuramının üçüncü ilkesi olan Doğru ve Güncel Bilgi ilkesi ile 21. Yüzyıl becerilerinin üçüncü ilkesi olan Üretkenlik ve Sorumluluk ilkesinin keşiştiği bölümden oluşmaktadır. Belirlenen bu bölüm ise kuramsal dizeyin son halini oluşturmaktadır. Araştırma soruları ise kuramsal dizeyin uzmanlar tarafından belirlenen son halinden çıkarılmıştır. Kuramsal dizeyin son hali Tablo 3.'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Kuramsal Dizey

İçerik Üreten Öğrenen		Bağlantıcılık
		Doğru ve Güncel Bilgi
21. Yüzyıl Becerileri	Üretkenlik ve Sorumluluk	Üretkenlik için doğru ve güncel bilgi alma sorumluluğuna sahip olma

Katılımcılara yönlendirilecek olan araştırma soruları ise Tablo 4. de gösterildiği gibi elde edilmiştir.

Tablo 4. Araştırma Soruları

İçerik Üreten Öğrenen	Doğru Bilgi	Güncel Bilgi
Üretkenlik	İçerik üretme sürecinde doğru bilgiye nasıl ulaşabilirler?	Güncel bilgiye ulaşabilmek için, nasıl bir yol izlemelidirler?
Sorumluluk	Doğru bilgiye ulaştıklarını anlayabilmeleri için hangi sorumluluklara sahip olmalıdırlar?	Hangi sorumluluklar içinde güncel bilgiye ulaşmalıdırlar?

Bu süreçler sonunda elde edilen araştırma soruları şu şekilde olmuştur:

Soru 1. İçerik üreten öğrenenler, içerik üretme sürecinde doğru bilgiye nasıl ulaşabilirler?

Soru 2. İçerik üreten öğrenenler, doğru bilgiye ulaştıklarını anlayabilmeleri için hangi sorumluluklara sahip olmalıdırlar?

Soru 3. İçerik üreten öğrenenler, güncel bilgiye ulaşabilmek için, nasıl bir yol izlemelidirler?

Soru 4. İçerik üreten öğrenenler, hangi sorumluluklar içinde güncel bilgiye ulaşmalıdırlar?

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu görünüş ve kapsam geçerliliği açısından nitel araştırmalar konusunda uzman üç akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Akademisyenlerden alınan görüşler doğrultusunda görüşme formunun yazılı izin ve görüşme sorularında düzeltmeler yapılmıştır. Böylece görüşme formuna uygulama öncesi son hali verilmiştir. Daha sonra veri toplama sürecine geçilmiştir.

3.5. Veri Toplama Süreci

Yükseköğretimde çevrimiçi ders verme tecrübesi bulunan alan uzmanlarının görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun dökümleri alınmıştır. Amaçlı örneklem ile uzaktan öğretim bölümünde deneyim sahibi olan on akademisyen belirlenmiştir. Her bir akademisyenden gerçekleştirilecek görüşme için randevu alma yoluna gidilmiştir. Araştırmacılar ve katılımcılar için en uygun zaman ve mekân belirlenerek görüşme yeri ve saati kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler randevu yeri ve saatine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında görüşme sorularına geçmeden önce yarı yapılandırılmış görüşme formunun bilgilendirme ve yazılı izin formları katılımcıya verilmiştir. Katılımcının bu formları incelemesi ve imzalaması için gerekli süre tanınmıştır. Bu süreçte katılımcıların soruları alınmış ve gerekli açıklamalar yapılmıştır. Daha sonra bir de sözlü izin alınarak görüşme sorularına geçilmiştir. Sözlü izinden başlanarak ses kayıt cihazı ile görüşme kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler ön formların incelenmesi ve imzalanması da dâhil ortalama 20 dakika zaman almıştır. Görüşmeler bitirildikten sonra katılımcıya iletişim bilgileri verilerek araştırmacılarla

istedikleri zaman iletişime geçebilecekleri belirtilmiştir. Alan uzmanlarının görüşleri elde edildikten sonra ise elde edilen verilerin analizi kısmına geçilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen görüşme ses kaydı verilerinin dökümü ve kodlanması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Ses kaydından metne dökülen veriler NVIVO paket programına aktarılmıştır. Verilerin analizinde NVIVO paket programından yararlanılmıştır. NVIVO, özellikle nitel araştırmalarda kullanılan dokümanlar, ses ve video kayıtları, mailler, görsel ve fotoğraflar gibi çoğu veri türünün kullanılabilirdiği bir programdır. Bu verilerin düzenlenmesi, yönetilmesi ve birbiriyle ilişkilerinin belirlenmesi mümkündür. Herhangi bir konuda incelenen verilerin kodlanması, sınıflandırılması, arama ve sorgulamaların yapılması, ilişkilendirilmesi, görselleştirilmesi ve paylaşımında NVIVO kullanışlı bir paket program olarak görülmektedir.

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde betimsel ve içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde ise tümevarımsal analizden yararlanılmıştır. Tümevarım analizi, önceden belirgin olmayan temaları ve boyutları ortaya çıkarmaya, kavramlara ve ilişkilere ulaşmaya olanak sağlaması ile verilerin derinlemesine çözümlemesini gerektiren bir analiz yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Tümevarım analizi için öncelikle araştırma soru ve sorunlarına dayalı olarak gruplandırılan veriler okunup, verilerin doğası ve genel görünümü ortaya konmuştur. Ardından, araştırma sorularına dayalı olarak ilgili metin ve veri kaynakları içinden veriler kodlanarak, ilgili alanyazın göz önüne alınarak kodlanan verilerden ana temalar ve alt temalar çıkarılmış, bunlar arasındaki ilişkiler belirlenmiştir (Creswell, 2013). Son olarak, elde edilen bulgular, araştırma sorularını yanıtlamadaki önemlerine göre ilgili metinlerle zenginleştirilerek yorumlanmış ve doğrudan alıntılar ile verilerin yorumlanması gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların gerçek isimleri yerine takma isimler kullanılmıştır. Araştırma kapsamında alan uzmanlarından elde edilen verilerin analizi ve yorumlanması bulgular ve yorumlar kısmında verilmiştir.

3.7 Araştırmanın İnanırlığı

Bu araştırmada kullanılan açık uçlu yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan verilerin inanırlık çalışmasını yapmak için üç uzmanın daha görüşleri alınmış ve sağlama (triangulation) yapılmıştır. Sağlama terimi bir içeriğin ya da yapının ölçülmesi için tasarlanmış çoklu veri toplama teknolojilerinin tanımlanmasıdır (Berg, 1998). Creswell (2005) ve Patton (1999) sağlamayı araştırmacının topladığı farklı veri kaynaklarının neden olabileceği herhangi bir önyargıyı ortadan kaldırmak ve verilerin güvenilirliğini artırmak için kullanılan bir yöntem olarak tanımlar. Uzmanlarında belirttiği gibi, farklı bireylerden sağlanan veriler, verinin türü ya da veri toplama yöntemini içine alan sağlama sürecinde bilgi çoklu bilgi kaynaklarından ve farklı bireylerden yararlanılarak ortaya çıkarılmaktadır (Creswell, 2005). Elde edilen nitel verilerin, araştırmacının 62 dışında farklı iki ya da daha fazla araştırmacı tarafından çözümlenmesi ve bulguların karşılaştırılması aşamaları (Patton, 2002) çalışmanın doğruluğunu ve inanırlığını sağlamaktadır. Bilginin sağlanması yapıldığında, çalışmanın olay ve olguları tek bir kaynaktan daha etkin hale getirilerek desteklenmiş olacaktır (Yin, 2003). Miles ve Humberman (1994)'e göre, sağlama yaparak, bir bulgunun bağımsız ölçütleriyle uyuşup uyuşmadığı ya da en azından bu ölçütlerle çelişme göstermediği üzerine fikir edinilebilir. Aynı yazarlar, verilerin içinde iki çelişen ölçüt bulunduğunda, araştırmacının hangisine inanacağı konusunda problem yaşama olasılığına vurgu yaparak, üçüncü bir ölçütün bu noktada değerlendirilmesi gerekliliğini belirtmişlerdir. Fraenkel ve Wallen (2003)'e göre, haber kaynağının bir konu üzerindeki yorumlamaları, bir diğer haber kaynağının yorumlamalarıyla çelişiyorsa, yorumlama farklılıkları bilginin geçerliliğini azaltmaktadır; bunu önlemek adına yapılan sağlama etkinliği, toplanan verinin ve araştırmacı tarafından yapılan yorumlamaların niteliğini artırmaktadır.

3.8. Araştırmanın Güçlü ve Sınırlı Yönleri

Araştırmacı, iki kuram matrisinin kesişim çıktılarına dayandırılan ve üç alan uzmanı tarafından kontrol edilen açık uçlu, yarı yapılandırılmış anket sorularının yanıtlama sürecinde, katılımcılara hiçbir müdahalede bulunmamıştır. Bu bağlamda; araştırma katılımcılarının görüşleri birebir ve doğrudan elde edilmiştir.

Katılımcıların uzaktan öğrenme ortamlarında uzman olması ve çevrimiçi ortamlarda ders verme deneyimine sahip olması, çalışmayı olumlu yönde etkileyecek bir unsurdur.

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, açık ve uzaktan öğrenme kurumlarında öğrenenlerin sahip olması gerektiği özellikleri ortaya çıkarması bağlamında önemlidir. Bu bulgulardan yola çıkarak, açık ve uzaktan öğrenme ortamlarının, öğrenenlere sağlayacakları faaliyetlerin bu özelliklerin kazandırılmasına yönelik olması gerektiği önerilmektedir. Bu noktalar, araştırmanın güçlü yönlerini oluşturmaktadır.

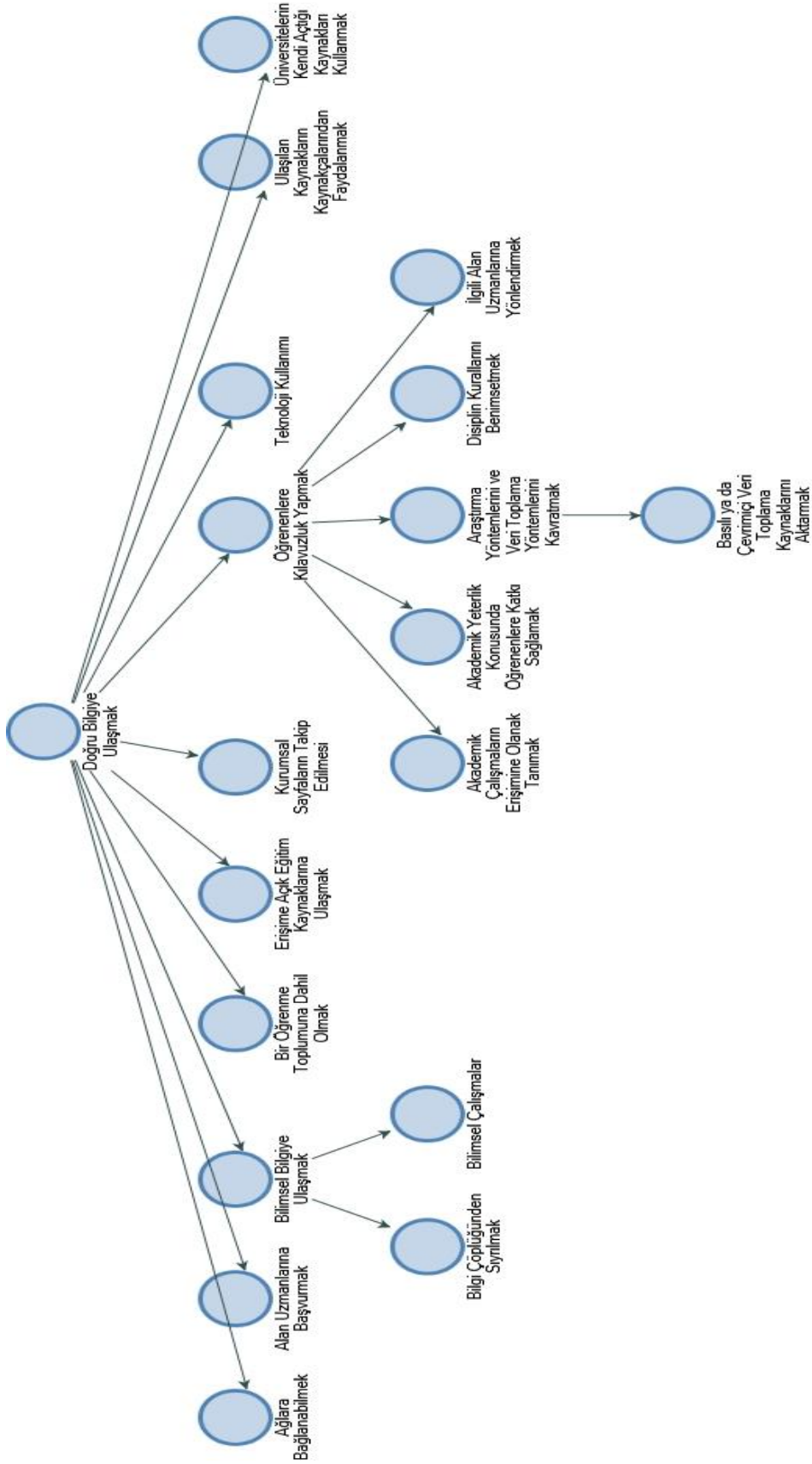
Çalışma durum çalışması olarak desenlendiği için elde edilen bulgular katılımcı sayısı ile sınırlı kalmıştır. Öğrenme ortamlarında öğrenenlerin içerik üretmesine dayanan öğrenme süreçleri geliştikçe, çalışma kapsamında elde edilen bulguların önemi artacaktır.

4.Bulgular ve Yorumlar

Bulgular ve yorumlar bölümünde, amacı içerik üreten öğrenenlerin özelliklerini değerlendirmek olan bu araştırmanın bulguları ve bulgulara ilişkin yorumları verilmiştir. Araştırma amacına ve araştırma sorularına uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme verilerinin NVIVO11 programıyla analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular ilgili araştırma sorularına göre uygun başlıklar altında verilmiştir.

4.1. Doğru Bilgiye Ulaşabilme Konusunda Alan Uzmanlarının Görüşleri

Araştırma sorularından “İçerik üreten öğrenenler, İçerik üretme sürecinde doğru bilgiye nasıl ulaşabilirler?” sorusuna alan uzmanlarının verdikleri cevaplar NVIVO11 paket programıyla analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, “doğru bilgiye ulaşma” ana teması altında toplam on adet alt tema belirlenmiştir. Ulaşılan alt temalardan da iki tanesine bağlı olan farklı görüşler elde edilmiştir. “Doğru Bilgiye Ulaşma” ana teması altında toplanan alt temalar; ağlara bağlanabilmek, alan uzmanlarına başvurmak, bilimsel bilgiye ulaşmak, bir öğrenme toplumuna dâhil olmak, erişime açık eğitim kaynaklarına ulaşmak, kurumsal sayfaların takip edilmesi, öğrenenlere kılavuzluk yapmak, teknoloji kullanımı, ulaşılan kaynakların kaynakçalarından faydalanmak, üniversitelerin kendi açtığı kaynakları kullanmak şeklinde oluşmuştur. “Bilimsel bilgiye ulaşmak” alt temasının altında ise “bilgi çöplüğünden sıyrılmak” ve “bilimsel çalışmalar” gibi iki ayrı görüş daha belirlenmiştir. “Öğrenenlere kılavuzluk yapmak” alt temasının altında ise “akademik çalışmaların erişimine olanak tanımak”, “akademik yeterlik konusunda öğrenenlere katkı sağlamak”, “araştırma yöntemlerini ve veri toplama yöntemlerini kavratmak”, “disiplin kurallarını benimsetmek” ve “ilgili alan uzmanlarına yönlendirmek” gibi beş ayrı görüş belirlenmiştir. Ulaşılan temalar Şekil 12. de gösterilmektedir.



Şekil 12. Doğru Bilgiye Ulaşma Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar

Şekil 12.de on alan uzmanının, içerik üreten öğrenenlerin, içerik üretme sürecinde doğru bilgiye nasıl ulaşacağına ilişkin görüşleri doğrultusunda belirlenmiş olan ana tema ve alt temalara yer verilmiştir. Belirlenen alt temalara ilişkin bulgular şu şekildedir:

“Öğrenenlere kılavuzluk yapmak” alt temasına ilişkin doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

“...öğrenenler ilk aşamada doğru kaynaklara nasıl ulaşılacağını çok bilmiyorlar. Bu konuda danışman hocaların öğrenenleri bu kaynaklara yönlendirmesi gerekmektedir. Ben her öğrenme sürecinin başında erişime açık platformların tanıtımını yaparım. Bununla ilgili olarak araştırma yazılım araçları var onları tanıtırım. Özellikle de araştırma yöntemleri dersini verdiğimde bu tarz kaynakları tanıtım...” Nihal

“...öğrenenleri akademik yayın okumaya teşvik etmemiz gerekiyor...”
Nihal

“...ister lisans düzeyinde, ister lisansüstü düzeyde olsun öğrenenleri doğru kaynaklara yönlendirmemiz gerekiyor. Yani burada danışman hocalar, moderatör hocaların disiplin hakkında bilgisi olan akademik uzmanlığa sahip kişilerin bulunması çok önemli olur diye düşünüyorum. İnternet üzerinden örneğin biz şimdi de hem lisans hem lisansüstünde öğrencilerimizi bilgi kaynakları konusunda uyarmaya çalışıyoruz...” Emine

“...sorumlulukları kazandırma noktasında bunu öğrenenlere sadece teorik olarak söylemenin yanında danışman hocaların kendilerinin de örnek olmaları gerekmektedir. Ayrıca danışman hocanın bu durumun takipçisi olması da gerekmektedir. Yani bu tip yapılandırılmış kurgulandırılmış öğrenenlerin içerik üretebileceği ortamların daha da sıkı takip edilmesi gerektiğini düşünüyorum...” Emine

“...içerik üretecekleri konuda en iyi kaynakları danışman hocası vasıtasıyla alabilir diye düşünüyorum. Danışman hocanın çok önemli bir görevi olduğunu düşünüyorum. Danışman hocanın o konudaki o alandaki kaynakları en süzme biçimde vererek öğrenenleri yönlendirmeli. Dolayısıyla burada öğrenenlere şu konuda araştırma

yap denildiğinde aslında o alandaki temel kaynakları hoca bildiği için o temel kaynakları da öğrenenlere sunmalıdır. Öğrenenler tabii ki burada farklı kaynaklara da ulaşmalıdır. Onun içinde bu en iyi kaynakları sunmanın yanı sıra bide öğrenenlerin ek kaynaklara nasıl ulaşacağını danışman hocalar anlatmalıdır. Ulaşma yöntemlerinden bahsetmelidir...” Necati

“...artı olarak şu kaynakları sizlere öneriyorum bunları okuyup aranızda tartışın gibi önerilerde bulunulması gerekmektedir. Çünkü öğrenenleri yalnız başına bıraktığımızda ne yapacağını bilemeyebilir o alanda yeni olabilir. Bu konuyla ilişkili olarak kendi başımdan geçen bir örneği paylaşmak istiyorum. Bende ilk yüksek lisansa başladığımda her yerde Eric veri tabanından bahsediliyordu ve ben bunun ne anlama geldiğini bilmiyordum. Bunu çok sonra öğrendim çünkü arka planım eğitim değildi. Bu açıdan bence öğrenme sürecinde çevrim içi veri tabanları olduğunu, arama motorları olduğunu öğrenenlere bildirmek gerekiyor. Böyle olunca daha etkili bir yöntemle araştırma ve kaynaklara ulaşma söz konusu olabilecektir...” Necati

“...danışman hocaları öğrenenlere mutlaka doğru kaynağı söylüyordur. Bunları takip et diyor zaten...” Remzi

“...danışman hocalardan bahsedecek olursak içerik üretme sürecinde bir yönlendirici, bir kılavuz görevi yapmaları gerekmektedir...” Remzi

Doğrudan alıntılarda görüldüğü gibi, içerik üreten öğrenenlerin, içerik üretme sürecinde doğru bilgiye ulaşabilmeleri noktasında öğretenlere önemli görevler düşmektedir. Öğrenme ortamlarındaki değişen roller ile birlikte kılavuz görevinde olması gereken öğretenler, içerik üretme süreçlerinde üzerlerine düşen rolleri benimseyerek öğrenenleri yönlendirebilmelidirler. Öğrenme süreçlerinin merkezinde yer alan öğrenenlerin, doğru bilgiye ulaşabilmeleri için öğretenler tarafından sağlanan yönlendirmeleri benimsemeleri ve hayata geçirmeleri, üretilen içeriklerin doğru olabilmesi adına önemli bir nokta olarak görülmektedir. Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak, öğretenlerin yapacağı en önemli kılavuzluğun araştırma yöntemlerini ve veri toplama yöntemlerini kavratma düzeyinde olduğunu söylemek de mümkündür. Bu gereklilik çalışma kapsamında

“öğrenenlere kılavuzluk yapmak” alt temasına bağlı bir görüş olarak “araştırma yöntemlerini ve veri toplama yöntemlerini kavratmak” şeklinde ortaya çıkmıştır. Diğer önemli bir konu ise “ilgili alan uzmanlarına yönlendirmek” görüşü olarak ortaya çıkmaktadır. Burada öğretenlerin kendi sosyal çevresinin önemli bir unsur olduğu söylenebilir. Öğretenlerin kendi sosyal çevresinde bulunan ilgili alan uzmanlarını bilmesi ve öğrenenleri bu kişilere yönlendirmesi doğru bilgiye erişim noktasında etkin unsurlardan biridir.

“Öğrenenlere kılavuzluk yapmak” alt temasına bağlı olarak ortaya çıkan diğer bir görüş ise “akademik çalışmaların erişimine olanak tanımak” görüşü olmuştur. Öğrenenlerin ilgili alandaki akademik çalışmalara erişimlerinin sağlanması gerektiğini belirten alan uzmanlarından elde edilen görüşler şu şekildedir:

“...içerik üretecekleri konuda en iyi kaynakları danışman hocası vasıtasıyla alabilir diye düşünüyorum. Danışman hocanın çok önemli bir görevi olduğunu düşünüyorum. Danışman hocanın o konudaki o alandaki kaynakları en süzme biçimde vererek öğrenenleri yönlendirmeli. Dolayısıyla burada öğrenenlere şu konuda araştırma yap denildiğinde aslında o alandaki temel kaynakları hoca bildiği için o temel kaynakları da öğrenenlere sunmalıdır...” Necati

“...bunun dışında yine gerçekten teknoloji öyle bir yere geldi ki bir takım endnote gibi researchgate, akademia gibi artık araştırmacılar bütün çalışmalarını oralarda paylaşıyorlar dolayısıyla bizler en güncel makalelere erişime açık bir şekilde ulaşabiliyoruz. Bu tarz yazılımları da kullanılmasını öğretmemiz gerekiyor öğretenler olarak...” Nihal

“...danışman hocaları öğrenenlere mutlaka doğru kaynağı söylüyordur. Bunları takip et diyordur zaten...” Remzi

Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin akademik çalışmalara ulaşmalarının doğru bilgiye erişme noktasında önemli olduğu söylenebilir.

“Öğrenenlere kılavuzluk yapmak” alt teması etrafında belirtilen diğer bir görüş ise “akademik yeterlik konusunda öğrenenlere katkı sağlamak” görüşü olmuştur. Bu konuda Emine:

“...öğrenenlerin akademik rapor yazımı konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir...”

ifadesini belirtmiştir. Dolayısıyla elde edilen bilgilerin akademik bir şekilde sunulabilmesi için öğretmenlerin öğrenenlere yardımcı olması gerektiği söylenebilir.

Alan uzmanları tarafından öğretmenlerin öğrenenlere kılavuzluk yapması gereken diğer bir konu “disiplin kurallarını benimsetmek” görüşü olarak belirlenmiştir. Öğrenenlerin özellikle de dijital ortamlarda sergilemesi gereken tutumlar öğretmenler tarafından öğrenenlere bildirilmelidir. Böylece öğrenenler dijital ortamlarda sergilemeleri gereken davranışların neler olduğunu bilebilirler.

“Doğru bilgiye ulaşabilme” ana teması altında bulunan ve en fazla referans alan alt temalardan birisi de “kurumsal sayfaların takip edilmesi” alt teması olmuştur. Kurumsal sayfaların takip edilmesi alt temasına ilişkin doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

“...özellikle de elektronik ortamlarda araştırma yapıyorsa bilginin güncel olmasına belirli bir otorite tarafından veriliyor olmasına geçerli ve güvenilir olmasına bakması lazım...” Murat

“...örneğin öğrenen bir içerik oluşturabilmek için herhangi bir web sitesinden bir arama yaptı. İlk önce o web sitesinin kurumsal otorite olup olmadığını yani, kurum olarak güvenilir mi değil mi? Bir otorite mi o konuda....” Murat

“...doğru bilgiyi öğretim kurumu tarafından öğrenenler ile paylaşılmış bilgi olarak düşünüyorum. Doğru bilgiye bir öğrenenin kendi ders notunu, içeriğini üretmeden önce resmi kanallar ile ulaşmasında fayda var...” Samet

“...bilginin doğruluğundan emin olmaları için de bu bilgiyi yan kaynaklardan kurum dışındaki farklı kaynaklardan almadıklarından emin olmalılar...” Samet

*“...içerikleri sağlayacakları ortamların kurumsal olması, resmi olması yani kurumun hazırlamış olduğu içeriklere erişmeye özen göstermeleri gerekir. Doğru bilgileri oradan sağlayabileceklerini düşünüyorum...”
Necati*

Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak, içerik üreten öğrenenlerin, içerik üretme sürecinde ulaştıkları kaynaklara dikkat etmesi gerektiği söylenebilir. Öğrenenlerin doğru bilgiyi bulabilme adına çevrimiçi ortamlar olarak kurumsal sayfalara yönlenmeleri gerektiği düşünülmektedir. Dolayısıyla elde edilen bilgilerin doğruluğundan emin olabilmek adına öğrenenlerin ilgili alandaki otoritelere başvurması gerekmektedir.

“Doğru bilgiye ulaşabilme” ana teması altında bulunan ve önemli ölçüde tekrarlanan bir başka alt tema ise “bilimsel bilgiye ulaşmak” alt teması olmuştur. Bu alt temaya ait doğrudan alıntılar şu şekilde olmuştur.

“...bana göre en doğru bilgi bilimsel bilgidir...” Nihal

“...bilgi kaynakları akademik yayınlardır...” Ali

“...sadece içerik üretme değil her türlü bilgiye ulaşmada öncelikle akademik çalışmalara bakılmalıdır...” Mustafa

Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, içerik üretme sürecinde öğrenenlerin yerine getirmesi gereken bir başka unsurun da bilimsel kaynaklara ulaşılması olduğu söylenebilir. “Öğrenenlere kılavuzluk yapmak” alt temasında belirtildiği gibi öğretmenlerin öğrenenlere kılavuzluk yapıp bilimsel bilgiye ulaşma yollarını göstermesi ve öğrenenlerinde bu yolları benimsemesi doğru bilgiye erişim anlamındaki önemli gerekliliklerden birisidir. Dolayısıyla, çevrimiçi ortamlarda ya da basılı materyallerde bilimsel bilgiye erişebilen öğrenenlerin, öğrenme süreçlerinde doğru bilgilerin yer aldığı içerikleri üretmesi mümkündür.

Yapılan çalışma kapsamında, “bilgi çöplüğünden sıyrılmak” görüşü, “bilimsel bilgiye ulaşmak” alt temasına bağlı bir görüş olarak ortaya çıkmıştır. Öğrenenlerin öğrenme

süreçlerinde bilimsel bilgilere ulaşması, onların bilgi çöplüğünden sıyrılmaları anlamına da gelmektedir. Bu görüşe paralel olarak Nihal;

“...internette birçok kaynak var bildiğiniz gibi birçok bilgi var. Aslında bir veri çöplüğü de var. Dolayısıyla en doğru bilginin bilimsel bilgi olduğunu düşünürsek en doğru kaynağında yine bilimsel kaynaklar olduğunu söylüyoruz...”

ifadesini kullanmıştır. Bir diğer deyişle, öğrenenlerin çevrimiçi ortamlarda çok fazla bilgiye maruz kaldığını söylemek mümkündür. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, gereksiz bilgilerden kurtulabilmenin en iyi yolu olarak, öğrenenlerin bilimsel bilgilere erişmesi gerektiğini göstermektedir.

Doğru bilgiye ulaşma noktasında alan uzmanlarının üzerinde durduğu diğer bir alt tema “ağlara bağlanabilmek” alt teması olmuştur. Öğrenenlerin bir ağın parçası olması gerektiği bu sayede doğru bilgiye ulaşabilecekleri düşünülmektedir. Ağlara bağlanabilme konusuyla ilgili elde edilen görüşler şu şekildedir:

“...doğru bilgiye ulaşabilmek için ağlara bağlanabilmenin önemli olduğunu düşünüyorum...” Ali

“...öğrenenler doğru bilgiye ulaşabilmek için ağlara dâhil olmalıdırlar. Dâhil oldukları ağlar üzerinden doğru bilgiye erişebilirler...” Remzi

Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak, yapılan bu çalışmanın kuramsal temellerinden birini oluşturan bağlantıcılık kuramının içerik üretme sürecinde önemli bir unsur olduğu söylenebilir. Bağlantıcı kuramının ağlara bağlanabilmek özelliğine sahip olan öğrenenler, ağlar üzerinden doğru bilgilere ulaşarak, doğru bilgilerin yer aldığı öğrenme içeriklerini üretebilirler.

Doğru bilgi referansı olarak alan uzmanlarının belirttikleri bir diğer alt tema ise “alan uzmanlarına başvurmak” alt teması olmuştur. Öğrenenlerin ilgili alandaki bilgili kişilere başvurmaları, doğru bilgiye ulaşma anlamında etkili bir yol olarak belirtilmiştir. Alan uzmanlarına başvurmak alt teması ile ilgili olarak elde edilen doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...doğru bilgiye ulaşmak için alan uzmanlarına danışılabilir. Onlardan teyit alınabilir...” Necati

“...çünkü bilginin bir elden değil de daha kollektif daha paylaşımcı yaklaşımla ortaya çıkıp üretildiği durumlarda hem konuya hâkim uzmanlardan doğru bilgiye ulaşılabilir. Hem de aynı zamanda bu bilgiyi de doğrulama şansına ulaşabiliriz...” Ali

“...özellikle de elektronik ortamlarda araştırma yapıyorsa bilginin güncel olmasına belirli bir otorite tarafından veriliyor olmasına geçerli ve güvenilir olmasına bakması lazım...” Murat

Yukarıdaki görüşlerde de belirtildiği gibi öğrenenlerin çalıştıkları ilgili konudaki uzmanlara danışmaları, onların doğru bilgiye yönlenebilmesi adına önemli bir noktadır. Öğrenenler, dijital ortamlarda ilgili alan uzmanlarının bulunduğu ağlara dâhil olarak bu imkâna erişebilir. Ayrıca öğretmenlerin yönlendirmesi yoluyla da öğrenenler ilgili alan uzmanlarına ulaşabilmektedirler.

Alan uzmanları doğru bilgiye ulaşma konusunda gerekli olan bir diğer adımı ise “bir öğrenme ortamına dâhil olmak” alt temasıyla açıklamaktadırlar. Öğrenenlerin gerek dijital ortamlarda gerekse de fiziksel ortamlarda ilgili oldukları bir öğrenme ortamına katılmaları doğru bilgiye ulaşma noktasında önemli bir unsur olarak görölmektedir. Öğrenme ortamlarına dâhil olmak konusundaki doğrudan alıntıları ise şu şekildedir:

“...belirli yayınları takip etmeleri üyelikler almalarının da sağlanması gerekli olabilir...” Emine

“...ağlara bağlanabilmek için de belirli öğrenme topluluklarına kesinlikle dâhil olmak gerekiyor. Çünkü bilginin bir elden değil de daha kollektif daha paylaşımcı yaklaşımla ortaya çıktığı ortamlarda konuya hâkim uzmanlardan doğru bilgiye ulaşılabilir...” Ali

“...ağlara katılarak belirli grupları özellikle takip etmek, bilgi kaynaklarını takip etmek çok önemlidir...” Ali

Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin tek başına ulaşamayacakları doğru bilgilere işbirlikçi bir çabanın sonucunda ulaşabilecekleri söylenebilir. Ayrıca dâhil oldukları öğrenme gruplarında ilgili alan uzmanlarıyla iletişime geçebilme olanakları da artacaktır.

Öğrenenlerin içerik üretme sürecinde doğru bilgiye erişebilmeleri noktasında ortaya çıkan alt temalardan biri de “erişime açık eğitim kaynaklarına ulaşmak” alt teması olmuştur. Öğrenenlerin eğitim kurumları tarafından erişime açık bir şekilde sunduğu kaynaklara erişebilmesi, doğru bilgilere ulaşabilme noktasında gerekli bir nokta olarak görülmektedir. Bu konuda Nihal:

“...açık eğitim kaynakları var. Öğrenenler bunlardan faydalanarak güvenilir bilgilere ulaşabilir...”

görüşünü dile getirmiştir. Benzer şekilde “üniversitelerin kendi açtığı kaynakları kullanmak” alt teması altında Nihal:

“...birde şimdi üniversiteler kendi kaynaklarını açtı. Burada değişik kurs platformları var. Onların da öğrenme kaynakları var; yani onlar da paylaşıyor kaynaklarını. Öğrenenler bu kaynaklardan faydalanarak da doğru bilgiye erişebilirler...”

şeklinde bir görüş belirtmiştir.

“Teknoloji kullanımı” alt teması da “doğru bilgiye ulaşmak” ana temasına bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Alan uzmanları, içerik üreten öğrenenlerin teknoloji okur-yazarı olmaları gerektiğini belirtmektedir. Bu sayede öğrenenler, ağlar üzerinden bilgilere ulaşabilmekte ve bunları paylaşabilmektedir. Teknoloji kullanımına ilişkin doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...içerik üreten öğrenenlerden benim anladığım ve gözlemlediğim kadarıyla, öğrenenler bilgilerinin ve öğrendiklerinin not alarak ya da günümüz teknolojilerini kullanarak bu bilgileri kopyalayıp kendilerine arşiv oluşturuyorlar...” Samet

“...içerik üretme sürecinde doğru bilgiye erişim için öğrenenlerin teknolojiye bakış açıları önemlidir. Teknoloji okur-yazarı olmaları gerekmektedir. Ancak bu şekilde dijital ortamlardan doğru bilgilere ulaşabilirler...” Gülay

Dolayısıyla, teknoloji okur-yazarı olan öğrenenlerin, dijital ortamların gerekliliklerini yerine getirerek doğru bilgilere erişebilecekleri söylenebilir.

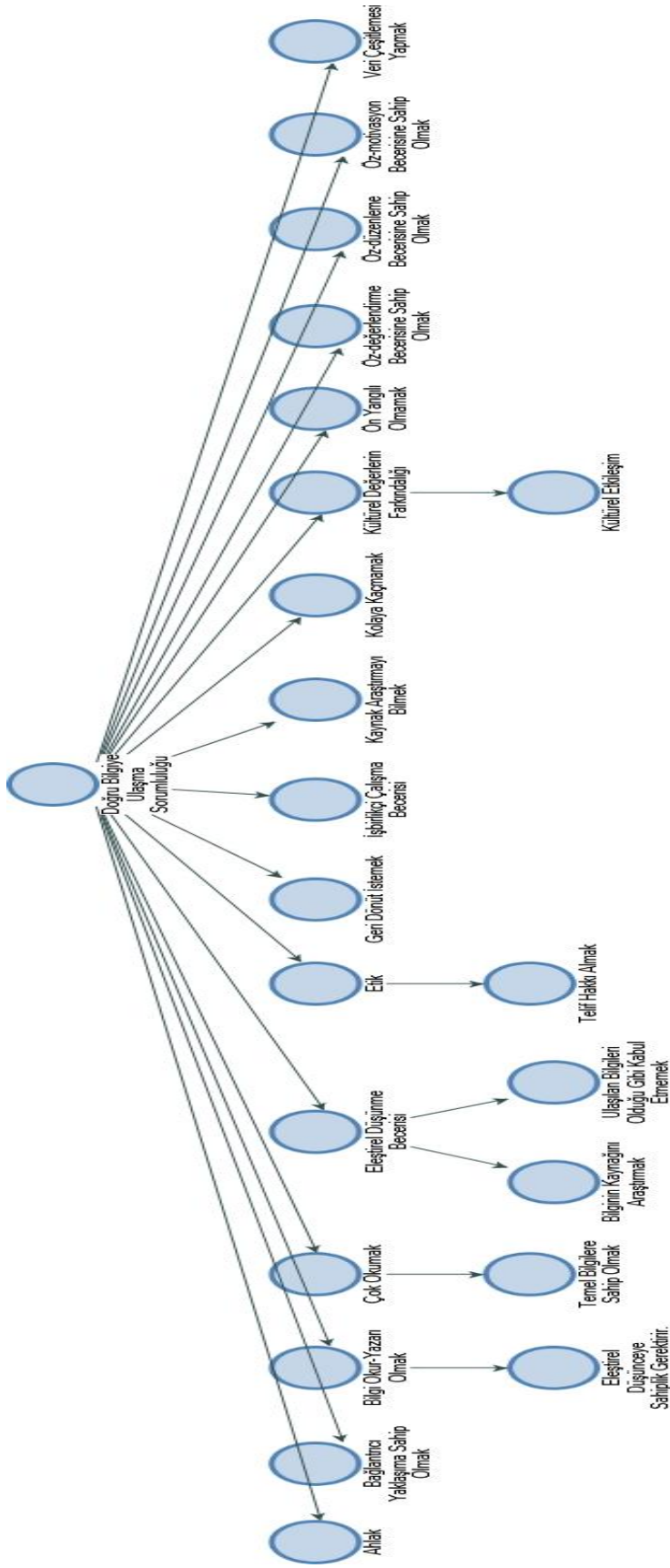
Doğru bilgiye ulaşma anlamında “ulaşılabilir kaynakların kaynakçalarından faydalanmak” görüşü de ortaya çıkmıştır. Bu görüşe ilişkin Süheyla:

“...ayrıca danışman hocalar tarafından önerilen temel kaynakların ya da çevrim içi veri tabanlarından ulaşılan kaynakların kaynakçalarını takip ederek de doğru bilgilere ulaşabilmeleri mümkündür. Bu durum da öğrenenlere önerilebilir...”

ifadesini belirtmiştir. Bu bağlamda, öğrenenlerin kartopu yöntemini kullanarak ulaştıkları kaynakların kaynakçalarından da faydalanmaları doğru bilgiye erişmeleri anlamında etkili bir yol olarak görülmektedir.

4.2. Doğru Bilgiye Ulaşma Sorumlulukları Konusunda Alan Uzmanlarının Görüşleri

Araştırma sorularından “İçerik üreten öğrenenler, doğru bilgiye ulaştıklarını anlayabilmeleri için hangi sorumluluklara sahip olmalıdırlar?” sorusuna alan uzmanlarının verdikleri cevaplar analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, “Doğru Bilgiye Ulaşma Sorumluluğu” ana teması altında toplam on altı alt temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan alt temalarından da beş tanesine bağlı olan farklı görüşler elde edilmiştir. “Doğru Bilgiye Ulaşma Sorumluluğu” ana teması altında toplanan alt temalar; ahlak, bağlantıcı yaklaşıma sahip olmak, bilgi okur-yazarı olmak, çok okumak, eleştirel düşünme becerisi, etik, geri dönüt istemek, iş birlikçi çalışma becerisi, kaynak araştırmayı bilmek, kolayca kaçmamak, kültürel değerlerin farkındalığı, ön yargılı olmamak, öz-değerlendirme becerisi, öz-düzenleme becerisine sahip olmak, öz-motivasyon becerisine sahip olmak, veri çeşitlemesi yapmak şeklinde oluşmuştur. Bu alt temalardan “bilgi okur-yazarı olmak” alt temasının altında “eleştirel düşünceye sahiplik gerektirir” görüşü belirlenmiştir. Yine alt temalardan biri olan “eleştirel düşünme becerisi” alt temasının altında; “bilginin kaynağını araştırmak”, “ulaşılabilir bilgileri olduğu gibi kabul etmemek” gibi iki farklı görüş de belirlenmiştir. Ulaşılan temalar Şekil 13. de gösterilmektedir.



Şekil 13. Doğru Bilgiye Ulaşma Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar

Şekil 13.de alan uzmanlarının, içerik üreten öğrenenlerin, içerik üretme sürecinde doğru bilgiye ulaşabilme noktasında sahip olmaları gereken sorumluluklara ilişkin görüşleri doğrultusunda belirlenmiş olan tema ve alt temalara yer verilmiştir. Belirlenen alt temalar kapsamında elde edilen bulgular şu şekildedir:

“etik” alt temasına ilişkin doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

...etik kurallarının olması gerekir. Nedir etik kurallar? İşte doğruyu yanlıştan ayırabilecek felsefi temellerinin olması gerekir...”Gülay

“...esnek olmalısın farklı kültürlerden farklı kişilerden bilgi edinmelisin ama burada o bilgiyi nasıl süzeceğine ilişkin ilkelerin ve ahlaki etik kurallarının olması gerekmektedir...” Gülay

“...ilk önce etik kuralları bilmeleri gerekir...” Nihal

“...akreditasyon süreçlerinde de lisans programlarında mesleki yeterlikler içerisinde mesleki sorumlulukların ve etiğin kazandırılıp kazandırılmadığının da sorgulanması çok fazla yer alıyor...”Emine

“...etik değer dediğimiz aslında birçok şeyi kapsar. Bilimsel ahlak anlamında bu değerlere de sahip olması gerekiyor. Bu tür sorumluluklar çok ciddidir...” Remzi

“...içerik üreten öğrenenlerin etik kaygıları olmalı...” Remzi

Alan uzmanlarından elde edilen görüşler, içerik üreten öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşma noktasındaki sahip olması gereken en önemli sorumluluğunun etik değerler olduğunu göstermektedir. Emine'nin;

“...yani çok fazla etik geliyor aklıma. Yani gerçekten etik kavramının öğrenenlere kazandırılması gereken çok temel bir mesele olduğunu düşünüyorum. Herhangi bir bilgiyi referans göstermeden başka bir yerden alıp kendilerinin ürettiği bir bilgiymiş gibi göstermeden doğru referansı o ortama taşıyabilmelerini sağlamamız lazım...”

görüşü de öğrenenlerin etik sorumluluklara sahip olması gerektiğinin altını çizen ifadelerden biridir. Etik değerlere sahip olan öğrenenlerin üretecekleri içeriklerin

güvenilir bir başvuru kaynağı olabileceği de belirtilmesi gereken bir başka konudur. Öğrenenler etik değerlere sahip olma sorumluluklarını yerine getirdiklerinde, üretecekleri içeriklerin daha güvenilir olabileceği düşünülmektedir.

“Etik” alt temasına bağlı olarak ortaya çıkan diğer bir diğer alt tema ise “telif hakkı almak” alt teması olmuştur. Bu noktada öğrenenlerin bilgilere ulaştıkları noktaları referans olarak göstermeleri ve izin alınabilecek bir durum varsa izin almaları gerektiği belirtilmiştir. Telif hakkı almak ile ilgili Necati:

“...güncel ve doğru bilgiye ulaşım konusunda içerik üreten öğrenenlerin bu içeriğin sahibi, içeriğin sorumlusu olan kişilerle mutlaka iş birliği yapması gerektiğini düşünüyorum...”

ifadesini kullanmıştır. Dolayısıyla telif alma gibi bir sorumluluğun öğrenenler tarafından benimsenmesi gerektiği söylenebilir. Bir anlamda telif alma konusunun öğrenenlerin etik ve ahlaki değerler anlamında da taşınması gereken bir nokta olduğu düşünülmektedir.

“Doğru Bilgiye Ulaşma Sorumluluğu” ana teması altında bulunan önemli alt temalardan birisi de “eleştirel düşünme becerisi” alt temasıdır. İlgili alan yazında, eleştirel düşünme becerisi öğrenenlerin sahip olması gereken 21. Yüzyıl becerileri arasında yer almaktadır. 21. Yüzyıl’da öğrenenlerin artık maruz kaldıkları bilgileri olduğu gibi kabul etmeleri yerine belirli bir süzgeçten geçirmeleri beklenmektedir. Yapılan çalışma kapsamında alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda “eleştirel düşünme becerisi” alt temasına ait doğrudan alıntılara ulaşılmıştır. Bu alıntılar şu şekildedir:

“...burada öğrenenlerin eleştirel düşünme becerisine sahip olması gerektiği ortaya çıkıyor. Analiz sentez değerlendirme problemi sezme ifade etme buna ilişkin farklı çözüm yollarını bulmak...” Gülay

“...burada özgün fikirler üretebilmeleri için öğrenenlerin eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları gerekmektedir...” Nihal

“...sosyal medya da bir bilgi var, arkadaşı paylaşmış onun üzerine ya görüyor musunuz ne kadar da zalim insanlar var deyip hemen paylaşım

yapıyor. Aslında orda öğrenenin o içeriğin doğrulanmasıyla alakalı tekrar bir araştırma yapması gerekiyor. Yani sadece o içeriğin arkadaşı tarafından paylaşılır olması o içeriğin doğru olduğu anlamına gelmez. Yine bir sorgulama yapması gerekiyor. Dolayısıyla hayata bilgi çağı dediğimiz bu çağda çok ciddi eleştirel bakması gerekiyor insanların. Eleştirel düşünceyle bakması gerekiyor...” Remzi

“...nasılsa bir gazete de ya da bir web sayfasında çıktı o zaman bu bilgi doğrudur ya da sürekli takip edilen bir yazar var onun paylaştığı bilgi kesin doğrudur diye bakılmamalıdır...” Remzi

Doğrudan alıntılara bakıldığında, öğrenenlerin içerik üretme sürecinde ulaştıkları bilgileri ön değerlendirme sürecinden geçirme sorumluluğu olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, öğrenenlerin ulaştıkları bilgilere kuşkuyla bakmaları gerektiği söylenebilir. Bu görüşe paralel olarak Remzi,

“...öğrenenler kuşku duyacak bir kere kuşku endişe duyacak...”

ifadesini belirtmiştir. Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkılarak öğrenenlerin eleştirel düşünme becerisi konusunda öğretenlerden de destek alabileceği söylenebilir. Aynı doğrultuda, Nihal:

“...en azından eleştirel düşünme konusunda danışman hoca olarak kılavuzluk sağlamamız gerekmektedir...”

şeklinde görüş bildirmiştir. Çalışma kapsamında eleştirel düşünme becerisi alt temasına bağlı olarak “bilginin kaynağını araştırmak” ve “ulaşılabilir bilgileri olduğu gibi kabul etmemek” gibi iki farklı görüşe daha erişilmiştir. Dolayısıyla öğrenme çevrelerinde paylaşılan sorumlulukların önemli olduğu söylenebilir. Gerek öğrenenler gerekse de öğretenler üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirdiklerinde, güvenilir içeriklerin üretilebileceği söylenebilir.

Doğru bilgiye ulaşma sorumluluğu kapsamında ortaya çıkan bir başka alt tema ise “veri çeşitlemesi yapmak” alt teması olmuştur. Görüşlerine başvuru alan uzmanları

öğrenenlerin ulaştıkları bilgileri birden fazla kaynaktan araştırması gerekliliğini ortaya koymuşlardır. Bu bağlamda, öğrenenlerin birden fazla kaynağa ulaşarak sağlama yapmaları sorumluluğuna sahip olmaları gerektiği söylenebilir. “Veri çeşitlemesi yapmak” alt temasına ilişkin ulaşılan doğrudan alıntılar şu şekildedir.

“...veri çeşitlemesi yapması lazım öğrenenlerin. Bir bilgiyi bulduktan sonra bu bilgi doğru mu bu bilgiye diğer kaynaklardan da ulaşabiliyor muyum? Birkaç kaynağı tarayarak o bilginin gerçekten öyle olup olmadığını teyit etmesi gerekmektedir...” Necati

“...sadece bir kaynaktan değil birden fazla kaynaktan bilgiye ulaşmaya çalışması bunlar öğrenenin sorumluluğunda bulunan şeylerdir. Öğrenen sorumluydu farkındaysa ulaştığı bir bilginin doğru bilgi olması için sorumluluk sahibi olmak istiyorsa bu sorumluluğun başında da birden fazla kaynakla çalışması sorumluluğu gelmelidir...” Murat

“...günümüzün bilgi toplumunda kesin doğru ancak farklı kaynaklardan elde ettiğin paylaşımlarla mümkün. Yani veri çeşitlenmesi yapılmalıdır...” Remzi

Yukarıdaki görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşabilmeleri için çok okumaları gerektiği, birden fazla kaynaktan faydalanarak elde ettikleri bilgilerin doğru olduğunu teyit etmeleri gerektiği görülmektedir. Veri çeşitlemesi yapma sorumluluğu öğrenenlerin içerik üretme süreçlerinde sahip olması gereken en önemli sorumluluklardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Veri çeşitlemesi yapma sorumluluğuna sahip olamayan öğrenenlerin elde ettikleri bilgilerin, yanlış kaynaklardan elde edilebileceği ve dolayısıyla kendi üretecekleri içeriklerinde yanlış ve yanlış olabileceği söylenebilir. Bu görüşe paralel olarak Mustafa:

“Ama ne olursa olsun yine içerik üretme sürecinde kim olursa olsun bunları karşılaştırmalı kontrol ile araştırmaları lazımdır. Yani birkaç kaynağa bağlı değil birçok kaynaktan içerikte kullanacakları malzemenin birçok kaynaktan çapraz kontrollerini yapmalıdırlar. Çünkü yanlış olabilir...”

görüşünü dile getirmiştir.

“Doğru bilgiye ulaşma” ana temasına bağlı olan ve en fazla referans alan alt temalardan biri de “geri dönüt istemek” alt teması olmuştur. Dolayısıyla, öğretmenlere düşen sorumluluğun önemli olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin öğrenenlere kılavuzluk yapma sorumluluğunu yerine getirmesi, içerik üretme süreçlerinde öğrenenlerin üretecekleri içeriklerin kalitesi konusunda belirleyici bir unsur olarak düşünülmektedir. “Geri dönüt istemek” alt temasına ilişkin doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...bunun dışında öğretenden veya alan uzmanlarından teyit alabilir. Öğretmenlerden geri bildirim isteyebilir. Bu yöntemlerle bence doğru bilgiye ulaşmış ulaşılmadığını bulabilir...” Necati

“...öğrenenlerin ulaştıkları bilgileri danışman hocalarından teyit etmeleri gerektiğini düşünüyorum...” Necati

“...o kadar çok farklı şeylere maruz kalıyoruz ki bunu teyit etmemiz gerekiyor...” Remzi.

Alan uzmanları, doğru bilgiye ulaşabilmek için öğrenenlerin ulaştıkları bilgileri teyit ettirmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğrenenlerin herhangi bir kaynaktan eriştikleri bilgileri teyit ettirmeleri, doğru bilgiye ulaşabilmek ve doğru bilgiyi üretebilmek anlamında önemli bir unsur olarak görülebilir. Bu noktada, öğrenenlerin ulaştıkları bilgileri teyit ettirecekleri en önemli otoritenin öğretmenler olduğu söylenebilir. Ancak öğretmenlerin dışında öğrenenlerin akranları ya da dâhil oldukları bir çalışmanın paydaşları da teyit için başvurulacak otorite olarak düşünülebilir. Aynı doğrultuda Remzi:

“...gerekirse bilgiyi üretirken o anda yanında bulunan bireylerden, o konferansa katılanlardan bilgi teyidi alacak. Yani ben bu konferansta şöyle bir deneyim elde etmişim hatırlıyor musun gibisinden bir soru soracak. Bu akran ya da paydaşlardan bilginin teyit edilmesini yapacak...”

ifadesini kullanmıştır.

Öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşabilme noktasında sahip olmaları gereken sorumluluk olarak öne çıkan alt temalardan bir diğeri de “işbirlikçi çalışma becerisi” alt temasıdır.

İşbirlikçi çalışma becerisi de eleştirel düşünme becerisi gibi öğrenenlerin sahip olmaları gereken diğer bir 21. Yüzyıl becerisidir. “İşbirlikçi çalışma becerisi” alt temasına ilişkin alan uzmanlarının görüşleri aşağıda verilmiştir.

“...çünkü bilginin bir elden değil de daha kollektif daha paylaşımcı yaklaşımla ortaya çıkıp üretildiği durumlarda hem konuya hâkim uzmanlardan dâhil olunan ortamlardaki uzmanlardan doğru bilgiye ulaşılabilir. Hem de aynı zamanda bu bilgiyi de doğrulama şansına ulaşabiliriz...” Ali

“...doğru bilgiye ulaşabilmek için öncelikle işbirliğine açık olmak gerekiyor...” Ali

“...işbirliği yine öne çıkıyor. Diğer akranlarıyla ya da danışman hocalarıyla işbirliği içerisinde çalışabilmeli. Çünkü uzaktan eğitim ya da içerik üretimi dediğiniz şey tek başına yapılabilmesi güç şeyleridir. Artık çok disiplinli bir alandan bahsediyoruz. Her alan aslında çok disiplinli...” Remzi

Doğrudan alıntılardan yola çıkarak, öğrenenlerin doğru bilgilere ulaşabilmesi ve doğru bilgileri üretebilmesi için işbirliğine açık olmaları gerektiği söylenebilir. İşbirlikçi bir çabanın ürünü olan bilgilerin daha doğru ve güvenilir olduğu söylenebilir. Dolayısıyla öğrenme süreçlerinde öğrenenlerin çevresinde bulunan diğer paydaşlarla çalışmaya açık olması gerekmektedir. Öğrenenlerin tek başına ulaşamayacağı bazı doğru bilgilere işbirliği içerisinde ulaşabilecekleri söylenebilir. İşbirliği konusunda söz konusu olan tek unsurun öğrenenlerin sadece kendi yakın çevresi olmadığı, farklı bölgelerde, farklı kültürlerde olan bireylerle de öğrenenlerin işbirliğine girebileceği söylenebilir. Başka bir deyişle fiziksel olarak farklı mekânlarda buldukları ancak bağlı oldukları ağlar aracılığı ile iletişime geçebildikleri paydaşlar da göz önüne alınması gereken bir unsurdur. Bu görüş Remzi'nin;

“İş birliğine dayalı öğrenmeyi bilmesi gerekiyor yani farklı kültürlerle birlikte çalışmayı bilmesi gerekiyor.”

ifadesiyle de örtüşmektedir.

Doğru bilgiye ulaşma sorumluluğu noktasında ortaya çıkan diğer bir alt tema ise “ahlak” alt teması olmuştur. Bu noktada öğrenenlerin bir ahlak çerçevesinin olması gerektiği öne çıkmaktadır. Ahlak alt teması ile ilgili doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...ahlaki kurallarının olması gerekir. Yani bir diğer grubu inciten acıtan eleştiren yazılar nasıl verilecek? Şu anda mesela Suriye’den bir göç dalgası var Avrupa’ya işte kimi zaman insanlar ölüyor. İşte bu haberleri nasıl verecek? Bunları yansız olarak nasıl sunacak? Bu nedenle de kişinin bir kere kendi zihinsel güçlerini geliştirmek zorunda olduğunu ve bunun bir sorumluluğu olduğunu bilmesi gerekir...” Gülay

“...burada ahlak, etik çok önemlidir...” Nihal

“...etik değer dediğimiz aslında birçoğunu kapsayan etik değerleri bilimsel ahlak anlamında bu değerlere de sahip olması gerekiyor. Bu tür sorumluluklar çok ciddidir...” Remzi

Yukarıda belirtilen görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin ahlaki bir tutum içerisinde olması gerektiği söylenebilir. İçerik üretme sürecinde hangi içeriklerin ne şekilde sunulabileceği önemli bir nokta olarak görölmektedir. Dolayısıyla öğrenenlerin yansız olması gerektiği de ortaya çıkan diğer bir önemli durum olarak görölmektedir.

Ali, öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşma sorumlulukları altında “bağlantıcı yaklaşıma sahip olma” alt temasına değinmiştir. Bu bağlamda öğrenenlerin bağlantıcı yaklaşımı kazanma sorumlulukları olduğu dolayısıyla da öğrenenlerin dijital teknolojileri kullanarak dijital ortamlardaki ağlara dâhil olabilmesi, ağlar üzerinden diğer akranları ve danışman hocalarıyla birlikte iletişim ve işbirliğine girmesi gerektiği söylenebilir. Bu konuda Ali’nin ifadesi ise şu şekildedir:

“...günümüzdeki yapıyı düşündüğümüzde doğru bilgiye ulaşımın bağlantıcılıkla sağlanabileceğini düşünüyorum. Yani güncel bilgi kaynaklarına bağlanabilme özelliğine sahip olmak gerekmektedir. Dolayısıyla hem kişileri hem de ağları takip etmek, özellikle bilgi akışının hızlı olduğu dijital ortamlarda sosyal bulunurluğumuzu güncel

tutmamız gerekiyor ki değişimin çok hızlı olduğu bilgi ortamında doğru bilgiye ulaşabilelim. Yani ağlara bağlanabilme özelliğinin doğru bilgiye ulaşabilmek için gerekli bir sorumluluk olduğunu düşünüyorum...”

Doğru bilgiye erişme anlamında kazanılması gereken sorumluluklardan biri de “bilgi okur-yazarı olmak” alt teması şeklinde oluşmuştur. İçerik üreten öğrenenlerin, ulaştıkları bilgileri değerlendirme süreçlerinden geçirmeleri gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca “bilgi okur-yazarı olmak” temasına bağlı olarak “eleştirel düşünce becerisi gerektirmektedir” görüşü de belirlenmiştir. Bu bağlamda öğrenenlerin eleştirel düşünerek elde ettikleri bilgileri bir süzgeçten geçirmeleri gerektiği söylenebilir. “Bilgi okur-yazarı olmak” alt temasına ilişkin elde edilen doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...bilgi okur-yazarlığı çok önemlidir...” Nihal

“...öğrenenlerin akademik sorumlulukları olmalı, becerileri olmalı, yani yazma becerisi olmalı, araştırma becerisi olmalı bunlar çoğaltılabilir. Buradaki önemli kavramlardan birisi de bilgi okur-yazarlığıdır...” Remzi

Elde edilen görüşler, öğrenenlerin eleştirel bir bakış açısına sahip olmaları gerektiğini ve ulaştıkları bilgileri doğru bir şekilde değerlendirmeleri gerektiğini göstermektedir. Böylece, öğrenenlerin eriştikleri bilgileri yorumlayabilmesi ve onları ürüne dönüştürebilmesi daha kolay olacaktır.

Alan uzmanları, içerik üretme sürecinde öğrenenlerin çokça okuması ve araştırma yöntemlerine eğilim göstermesi gerektiğini düşünmektedirler. Bu doğrultuda belirlenmiş olan başka bir alt tema ise “çok okumak” alt teması olmuştur. Bu tema ilgili doğrudan alıntılar şu şekilde olmuştur:

“...yani sadece bulmak ve yaymak değildir görevi. Bunun ötesinde öğrenenlerin bir kere çok okuması gerekir...” Gülay

“...bunun için bol bol okuması gerekiyor...” Remzi

Bu bağlamda çok okuyan öğrenenlerin daha fazla bilgi birikimine sahip olabileceği ve daha verimli içerikler üretebileceği söylenebilir. Farklı kaynakları okuyarak farklı bilgi edinebilme şansına sahip olan öğrenenler, böylece tek boyutta düşünmek zorunda kalmayacaklardır. Bir anlamda öğrenenlerin veri çeşitlemesi yapması da çok okumasıyla doğru orantılıdır.

“Çok okumak” alt temasına bağlı olarak ortaya çıkan diğer bir görüş ise “temel bilgilere sahip olmak” görüşüdür. Öğrenenlerin ilgili konuda ana tema olarak ortaya çıkan konuları bilmeleri gerektiği düşünülmektedir. Öğrenenlerin çok okuması, birçok konuda temel bilgilerin edinilmesini sağlayacaktır. Temel bilgilere sahip olmak temasına ilişkin Mustafa:

“...eğer böyle bir çalışma içerisinde olacaklarsa mutlaka çok temel olarak bazı bilgilere sahip olmaları gerekmektedir...”

“...örneğin bir konu diyelim A konusu, bu konuyla ilgili değişik kaynaklardan bilgiye ulaşmaya kalktıklarında öncelikle o konu hakkında bilgi sahip olması gerekir. Bilmediği bir şeyi araştıramazlar. Önce o konuyla ilgili temel bilgileri bilmeleri gerekiyor. Başka bir takdirde ulaşamazlar ulaşırsalar da anlayamazlar ne olduğunu. Neyi üretecekse o konuda bilgi birikiminin olması gerekir aksi takdirde içerik üretmez...”

görüşünü dile getirmiştir. Elde edilen görüşte yola çıkarak, öğrenenlerin araştırma yapabilmeleri için araştırma yapacakları konu ile ilgili temele bilgilere hâkim olması gerektiği söylenebilir. Dolayısıyla öğrenenler farklı konularda ne kadar çok bilgiye sahip olurlarsa, o kadar çok araştırma yapabileceklerdir.

Bilgi birikimlerini yükseltmek için çok okuması gereken öğrenenler, ilgili konudaki kaynaklara ulaşmada sıkıntı çekmemeleri için ya da daha kaliteli kaynaklara ulaşmak için kaynak araştırma yöntemlerini de bilmelidirler. Alan uzmanlarının bu doğrultuda verdikleri bilgiler ışığında “kaynak araştırmayı bilmek” alt temasına ulaşılmıştır. Bu alt tema ile ilgili alan uzmanlarının görüşleri şu şekildedir:

“...yani bir kere kaynak araştırmayı ve neyi araştıracaklarını bilecekler...” Mustafa

“...kaynak araştırmada, kaynağa nasıl ulaşılır nasıl kontrol edilebilir bilmelidir...” Mustafa

“...öğrenenler doğru kaynağa ulaşmasını da bilecekler...” Remzi

Yukarıdaki görüşlerinden yola çıkararak, öğrenenlerin doğru içerikleri üretebilmeleri için doğru kaynaklara erişebilmeleri gerektiği söylenebilir. Bu durumun da doğru kaynak arama yoluyla gerçekleşeceği düşünölmektedir. Öğrenenler doğru kaynak bulabilme noktasında danışmanlarına başvurmalıdırlar.

Öğrenenlerin sorumluluğu kapsamında görüş bildiren alan uzmanlarının üzerinde durdukları bir başka alt tema da “kolaya kaçmamak” alt teması olmuştur. Alan uzmanları tarafından, öğrenenlerin üzerlerine düşen görevleri yapma sorumluluğunda oldukları belirtilmektedir. Kolaya kaçmamak alt teması ile ilgili elde edilen doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...bir kere sorumluluk alması gerektiğinin farkında olması gerekiyor öğrenenlerin. Yani ben bilgiye ulaştım bunu veriyorum gerisi beni ilgilendirmez mantığında olmaması gerekir...” Gülay

“...bu da öğrenenlerin kolaya kaçmaması, yeterli arama sorgulama yapması, sadece bir kaynaktan değil birden fazla kaynaktan bilgiye ulaşmaya çalışması bunlar öğrenenin sorumluluğunda bulunan şeylerdir...” Murat

“...basite kaçmama da öğrenenlerin temel sorumluluğu olmalıdır...”

Murat

Dolayısıyla öğrenenlerin üstlenmesi gereken sorumlulukların mümkün olduğunca yerine getirilmesi doğru içerikler üretilmesi anlamında önemli bir nokta olarak görölebilir. Gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında ortaya çıkan ana tema ve alt temaların öğrenenlerin yerine getirmesi gereken görevler olduğu da söylenebilir.

Öğrenenlerin doğru bilgiye erişme noktasındaki sorumlulukları kapsamında ortaya çıkan “kültürel değerlerin farkındalığı” alt temasına ilişkin Remzi:

“...birincisi paylaştığı şeyin ya da ürettiği şeyin birileri tarafından takip edileceği ya da okunacağı ya da izleneceğini düşünerek toplumsal değer yargılarını bir kere bilmesi gerekiyor. Akademik camiada olduğumuz için yabancı çevremizde var. Dolayısıyla kimseyi rencide etmeyecek kültürel değerleri bileceğiz biz...”

“...örneğin yurt dışında bir insan özellikle kaç lira maaş alıyorsun demek çok ayıplanan bir davranış. Bizim kültürde bu çok dert değil biz sorabiliriz bizim ülkede. Bu paraya da çalışılır mı diye eleştiri yapabiliriz. Yani ne konuştuğumuzu da bilmeliyiz. Dolayısıyla ilk olarak öğrenenlerin toplumsal değerleri farklı kültürleri tanınması gerekiyor...”

görüşlerini dile getirmiştir. Bu görüşlerden yola çıkarak öğrenenlerin, öğrenme süreçlerinde iletişim ve etkileşim içerisinde oldukları bireylerin sahip oldukları kültürlere saygı gösterme durumunda olduğu söylenebilir. Karşı kültürlere saygı çerçevesinde yaklaşan öğrenenlerin kendilerinin de saygı göreceğini söylemek mümkündür. Aynı zamanda karşı kültürlere saygı göstermenin, öğrenenlerin sahip olması gereken ahlak çerçevesi içerisinde de yer aldığı söylenebilir.

Gülay, “önyargılı olmamak” alt teması altında şu ifadeleri belirtmiştir:

“...diğer bir kişilik özelliği de ön yargılı olmaması gerektiğidir. Yani hoşuna gitmeyen bir takım şeyleri duyabilirsin, yanıtlar alabilirsin bunları değiştirmeden ve çoklu kaynaklardan seçerek yani sadece senin ilgi duyduğun beğendiğin, sana yakın olan kaynaklara değil çok farklı kaynaklarda bu nasıl veriliyor bunu görmek lazım...”

“...içerik üretenlerin en başta bir, ön yargılarından arınık olması gerekiyor. Nedir bunlar; ırka ilişkin, dile ilişkin, dine ilişkin, cinsiyete ilişkin, rollere ilişkin, toplumlara ilişkin...”

Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, önyargılarından arınık olan öğrenenlerin daha doğru içerik üretebilecekleri söylenebilir. Öğrenenlerin kendi düşüncesine daha yakın olan kaynaklara yönelmek yerine tarafsız bir şekilde tüm erişebildiği kaynaklardan faydalanması doğru içeriklerin üretilmesi anlamında önemlidir.

Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda, içerik üretme sürecinde öğrenenlerin İngilizcede karşılığı “self (kendi) ” ile başlayan kelimelere hâkim olması gerektiği

sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan alt temalar sırasıyla, “öz-değerlendirme becerisine sahip olmak”, “öz-düzenleme becerisine sahip olmak” ve “öz-motivasyon becerisine sahip olmak” şeklindedir.

“Öz-değerlendirme becerisine sahip olmak” alt teması ile ilgili olarak Remzi:

“...burada öğrenenler öz-değerlendirme diyebileceğimiz bir sistemden geçiyor. Öğrenenler öz-değerlendirme yapabilmeli burada. Yani ben burada bir içerik paylaşıyorum ama bu ne kadar doğru. Evet, kendi deneyimim belki ama bu gerçekten ne kadar doğru? Kendi içerisinde bunu değerlendirmeli...”

“...örneğin kendi deneyimini paylaşırken işte Ankara da şu başıma gelmişti şöyle bir konferansta böyle bir şey paylaşmışlardı ve böyle bir deneyim elde etmişim gibi bir içerik ürettiğini varsayalım. Gerçekten o konferansta mıydı acaba? Burada sadece kendisi düşünecek. Akademik bilişim 2014 müydü? 2013 müydü? Şimdi bu bilgiyi paylaşırken bile öğrenenin kendini doğrulaması gerekiyor. Ne yapacak? Web sayfasına bakacak eski kayıtlara bakacak belki katılım belgelerine bakacak yani o bilgiyi üretirken bir kere öz-değerlendirme sürecinden geçerek ya acaba doğru mu yapıyorum demesi gerekiyor...”

ifadelerini kullanmıştır. Dolayısıyla öğrenenlerin kendi davranışlarını, yaşantılarını öncelikle kendilerinin değerlendirmesi gerektiği söylenebilir. Kendi deneyimlerini değerlendirebilen öğrenenlerin yanılma oranının da düşük olabileceği düşünülmektedir.

“Öz-düzenleme becerisine sahip olmak” alt teması ile ilgili olarak Murat:

“...öğrenen sorumluydu farkındaysa ulaştığı bir bilginin doğru bilgi olması için sorumluluk sahibi olmak istiyorsa bu sorumluluğun başında da birden fazla kaynak, çeşitlilik ve doğru bilgiye ulaştığını kendi öz-düzenleme, becerileri ile katlaması gerekiyor. Bir anlamda öğrenenler kendi davranışlarından sorumlu olmalıdırlar. Bu davranışları da kendilerinin düzenlemesi gerekmektedir...”

ifadesini kullanmıştır. Dolayısıyla öğrenenlerin öz-düzenleme becerisi sorumluluğuna sahip olması, doğru bilgiye ulaşmasını kolaylaştıracak bir unsur

olarak görülebilir. Öz-düzenleme yapabilen öğrenenlerin, öğrenme süreçlerinde sergileyecekleri tutumunda olumlu olacağı söylenebilir.

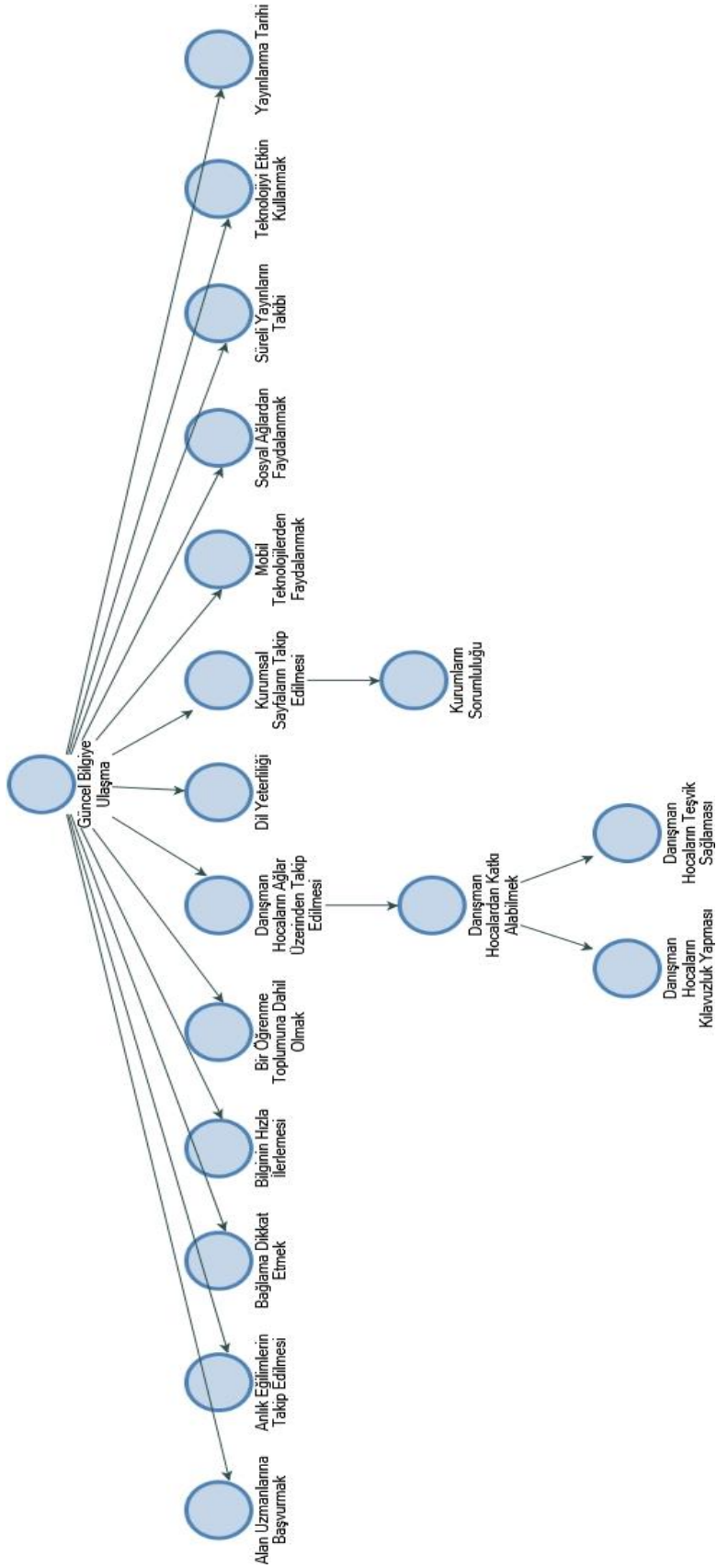
“Öz-motivasyon becerisine sahip olmak” alt teması ile ilgili olarak yine Murat:

“...öğrenen ilk önce öz-motivasyona sahip olmalı. Yani kendi kendini doğru bilgiyi bulma yönünde kamçılmalıdır. Ancak o zaman öğrenenler öz-motivasyon becerisi sorumluluğuna sahip olabilirler...”

görüşünü belirtmiştir. Öz-motivasyonu sağlayan öğrenenlerin içsel bir dürtüye sahip olmaları gerektiği böylece doğru bilgiyi arama noktasında istekli olabilecekleri söylenebilir. Böylece öğrenme süreçlerinde öğretmenlerin daha fazla istekli olacakları düşünülmektedir.

4.3. Güncel Bilgiye Ulaşabilme Konusunda Alan Uzmanlarının Görüşleri

Araştırma sorularından “İçerik üreten öğrenenler, İçerik üretme sürecinde güncel bilgiye ulaşabilmek için nasıl bir yol izlemelidirler?” sorusuna alan uzmanlarının verdikleri cevaplar analiz edilmiştir. NVIVO11 paket programıyla yapılan analizler sonucunda görüşmelerden ana tema ve alt temalara ulaşılmıştır. “Güncel Bilgiye Ulaşma” ana teması altında toplam on üç alt temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan alt temalarından da iki tanesine bağlı olan farklı görüşler elde edilmiştir. “Güncel Bilgiye Ulaşma” ana teması altında toplanan alt temalar; alan uzmanlarına başvurmak, anlık eğilimlerin oluşması, bağlama dikkat etmek, bilginin hızla ilerlemesi, bir öğrenme toplumuna dâhil olmak, danışman hocaların ağlar üzerinden takip edilmesi, dil yeterliliği, kurumsal sayfaların takip edilmesi, mobil teknolojilerden faydalanmak, sosyal ağlardan faydalanmak, süreli yayınların takibi, teknolojiyi etkin kullanmak, yayınlanma tarihi şeklinde olmuştur. Bu alt temalardan “danışman hocaların ağlar üzerinden takip edilmesi” temasının altında ise “danışman hocalardan katkı alabilmek” gibi ayrı bir görüş daha belirlenmiştir. Yine alt temalardan biri olan “kurumsal sayfaların takip edilmesi” temasının altında “kurumların sorumluluğu” görüşü belirlenmiştir. Ulaşılan temalar Şekil 14. de verilmiştir.



Şekil 14. Güncel Bilgiye Ulaşma Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar

Çalışma kapsamında görüşlerine başvurulmuş olan alan uzmanının içerik üretme sürecinde güncel bilgiye nasıl ulaşılabileceğine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Yapılan incelemeler doğrultusunda ulaşılan ana tema ve alt temalar Şekil 14.de gösterilmektedir. Belirlenen alt temalar kapsamında elde edilen bulgular şu şekildedir:

En çok tekrarlanan “Kurumsal Sayfaların Takip Edilmesi” alt temasına ilişkin doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir.

“...ya kurumun sitesinden almış olduğu kaynakları kullanacak ya da kurumun iletişim irtibat bürolarından vermiş olduğu ya da kendi postasına göndermiş olduğu kaynakları kullanacak...” Samet

“...öğrenenin tek yapması gereken kurumun yayınladığı adresten bilgiyi almasıdır. Farklı bir adres ya da yan kaynaklardan ulaşıtıysa bilgilere hem doğru olduğunu hem de güncel olduğunu garanti edemez...” Samet

“...resmi olarak kurumun ya da ilgili birimin faaliyetlerinin, duyurularının, tanıtım videolarının yer aldığı içeriklerin esas alınması gerektiğini düşünüyorum güncel bilgi için de...” Necati

“...sosyal medya hesapları bir sürü sosyal medya hesabı var ama Anadolu üniversitesinin resmi sosyal medya hesabı çok daha güncel ve doğrudur. Yani kurumsal yerlerin takip edilmesi gerekir. Sisteme girersen eğer sosyal medya da örneğin facebook da yüzlerce açıköğretim fakültesi hesabı vardır. Ama takipçi sayısına baktığın zaman ve doğru bilgiyi en sağlam bilgiyi veren Anadolu üniversitesinin resmi sosyal medya hesabıdır. Dolayısıyla öğrenenler günceli ararken doğru kaynağı bulması lazım. Olay kaynaktır...” Remzi

“...yine kurumsal sayfaları ya da kurumsal bir takım birlikler var mesela bilişim derneği gibi onların sosyal ağ sayfalarını takip etmek gerekiyor...” Nihal

“...belki çevrim içi paylaşım ortamlarında profesyonel ağlara da erişebilmeleri gerekiyor...” Emine

“...özellikle de elektronik ortamlarda araştırma yapıyorsa bilginin güncel olmasına belirli bir otorite tarafından veriliyor olmasına geçerli ve güvenilir olmasına bakması lazım...” Murat

Yukarıdaki görüşler doğrultusunda, öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşma konusunda olduğu gibi güncel bilgiye ulaşma konusunda da kurumsal kaynakları takip etmeleri gerektiği söylenebilir. Kullanılacak olan kurumsal kaynaklar, basılı ya da çevrim içi olabilmektedir. Bu noktada, öğrenenlerin eriştikleri kaynakların güvenilir kurumlar tarafından sağlanıp sağlanmadığına emin olması gerekmektedir. Murat tarafından verilen,

“...yani bilişim teknolojileri ile ilgili bir bilgiyi gidip bir blogdan almak yerine gidip bilişim derneği gibi bir dernekten bir otoriteden alması öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşmasını sağlayabilir. Benzer şekilde güncel bilgiye de ulaşması gerekir...”

örneği ise öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşma bağlamında takınması gereken tutumu özetlemektedir.

Güncel bilgiye erişebilme konusunda alt tema olarak ortaya çıkan “kurumsal sayfaların takip edilmesi” temasına bağlı olarak “kurumların sorumluluğu” görüşü de belirlenmiştir. Öğrenenlerin doğru ve güncel bilgiye erişebilme adına kullandıkları kurumsal sayfaların da doğru ve güncel bilgileri sağlayabilme gibi bir sorumluluğu olduğu söylenebilir. Bu durum Samet tarafından belirtilen;

“...çevrim içi ortamlarda ise kurumun sağladığı bilgiler güncel olmak zorundadır. Bu durum kurumun sağlaması gereken bir durumdur...”

“...kurum bir ders materyali paylaştıysa bu bilgilerin güncel olmasını garanti etmek durumundadır. Buradaki sorumluluk tamamen kuruma aittir...”

ifadeleriyle açıklanmaktadır. Dolayısıyla kurumsal sayfaların ve bilgileri sağlayan otoritelerin doğru ve güncel bilgi sağladıkları konusunda emin olma gibi bir

sorumlulukları bulunmaktadır. Böylelikle ulaştıkları bilgilere ilgili alandaki bir otorite tarafından sağlanan kaynaklardan ulaşan öğrenenler, güncel bilgiye ulaştıklarından emin olacaklardır.

Güncel bilgiye ulaşabilme noktasında ortaya çıkan diğer önemli bir alt tema da “yayınlanma tarihi” alt temasıdır. Alan uzmanları, elde edilen bilgilerin güncelliğini belirlemek için yayınlanma tarihine bakılması üzerinde özellikle durmuşlardır. Bu konudaki görüşleri ise doğrudan alıntılarla aşağıda verilmiştir:

“...güncel bilgiye ulaşmak için ilk önce öğrenen elektronik ortamlarda ulaştığı bilginin yayınlanma tarihine bakmalıdır...” Murat

“...bunun en büyük kistası tabi ki yayınlama tarihi ve bilgilerin son olaylara, son gelişmelere, son teknolojilere hangi konuda olursa olsun güncel bilgilere ve referanslara dayanıyor olması yani bilgi güncel olaylara örgülere dayanıyorsa bu bilginin güncel olduğu kestirilebilir...” Murat

“...örneğin güncelimiz şuan 2015 yılı ocak ve ya şubat. Bu durumda ocak ve şubat aylarında yayınlanmış yine akademik bilgilerden alınmalıdır güncel olması için...” Mustafa

“...bilginin güncelliğini takip edebilmesi için, okuduğu dönemde yayınlanan bir ders malzemesi olduğundan emin olmalıdır öğrenenler...” Samet

“...dersi en başta kaynağından o yıl o kitabın yenilenip okutulduğu bilgisinin danışman hoca tarafından ya da kurum tarafından verildiğine emin olmalıdır öğrenenler...” Samet

Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin ulaştıkları kaynakların yayınlanma tarihine bakmalarının güncel bilgiye ulaşabilmeleri adına önemli bir unsur olduğu söylenebilir. Öğrenenler, buldukları zaman diliminden önce yayınlanmış olan kaynakların içeriklerinin değişip değişmediğini de bilmek durumundadırlar. Bu konuyla ilgili olarak Samet;

“...örneğin aynı ders bir yıl sonra değişebiliyor. Örneğin 2015 yılında dağıtılan kitap ile 2016 yılında dağıtılan kitap birbirinin aynı olmuyor...”

ifadesini belirtmiştir. Dolayısıyla elde edilen kaynakların tarihine bakılması güncel bilgiye erişme anlamında önemlidir.

Güncel bilgi konusunda önemli bir diğer konunun ise öğrenenlerin çalıştıkları konuların bağlamı olduğu söylenebilir. Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak “bağlama dikkat etmek” alt temasına ulaşılmıştır. Öğrenenlerin çalıştıkları bağlam güncel kaynaklara ulaşma gibi bir gerekliliği beraberinde getirmiyor da olabilir. Bu görüşe paralel olarak Necati:

“...güncel bilgi derken, güncel bilgi de bağlama göre değişiyor. Burada eğer öğrenen tarihsel süreçte bir şeyler araştırıyorsa örneğin uzaktan eğitimin 1800’lerden 1950’ye kadar olan tarihsel süreçlerini araştırıyorsa o zaman güncel bilgiye ulaşma gibi bir durumu söz konusu olmayacak orada doğru bilgiye ulaşma durumu söz konusu olacak. Ama daha güncel konularla ilgili bir takım araştırmalar yapıyorsa öğrenenler güncel bilgi için en son tarihli kaynaklara ulaşabilirler. Örneğin 2016 da içerik üretiyorsa 2010’dan sonraki kaynaklara bakabilir...”

ifadesini kullanmıştır. Dolayısıyla öğrenenlerin ilgili oldukları bağlam güncel olmayı gerektirmiyorsa, öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşmaya çalışmaları gerektiği söylenebilir. Buradan hareketle öğrenenlerin içerik üretme sürecinde güncel bilgiyi aramadan önce, ilgili konunun bağlamına dikkat etmeleri önemli bir unsur olarak görülebilir.

Öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşabilmeleri noktasında ortaya çıkan diğer bir alt tema “sürelî yayınların takibi” alt teması olmuştur. Belirli aralıklarda yayın yapan akademik kaynaklar alan uzmanları tarafından güncel bilgiye ulaşma kaynağı olarak gösterilmektedir. Alan uzmanlarının sürelî yayınların takibi konusu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“...sürekli yayınlardan bakacaklar mesela 2015 Şubat ayında bulunuyorsak ocak veya şubat ayında çıkmış akademik dergilere bakmaları lazım ya da ocak ve şubatta çıkmış tezlere bakmaları lazım. Güncel kitaptan daha çok makalelerdir...” Mustafa

“...belirli aralıklarla yayınlanan güncel dergiler var. Yani sürekli yayınlardan bahsediyorum. Örneğin bunlar yılda dört kere çıkıyor. Mutlaka güncel bilgiye ulaşmak için bu dergileri takip etmemiz gerekiyor. Güncel bilgiye erişmek için alanda belli başlı sürekli yayın yapan dergilerin mutlaka takip edilip okunması gerekiyor...” Nihal

“...belirli sürekli yayınları takip etmeleri üyelikler almalarının da sağlanması gerekli olabilir...” Emine

Yukarıda belirtilen görüşler, güncel bilgi için sürekli yayın yapan bilimsel kaynakların takibinin gerekli olduğunu göstermektedir. Bu konuda özellikle de indeksli akademik dergilerin takip edilmesi, öğrenenlerin hem doğru bilgiye hem de güncel bilgiye ulaşabilmeleri noktasında önemli bir unsur olmaktadır. Bu düşünceyi destekler nitelikte Remzi:

“...bilimsel yayın anlamında indeksli dergileri takip edecek. Yani burada sürekli yayınları da takip etmesi gerekir. Böyle olmazsa güncel bilgiye sahip olamaz...”

ifadesiyle öğrenenlerin güncel bilgiye nasıl ulaşabileceği konusundaki görüşlerini belirtmiştir.

“Sosyal ağlardan faydalanmak” alt teması ise alan uzmanları tarafından güncel bilgiye erişebilme noktasında önemli bir unsur olarak gösterilmektedir. Özellikle de bilginin hızlı bir şekilde aktığı sosyal ağlarda öğrenenlerin güncel bilgilere erişebilmesi daha kolay bir hal almaktadır. Bilginin hızlı bir şekilde ilerlemesi Ali tarafından;

“...günümüzde 2016 yılında bir lisans öğreneninin aldığı bilgi, birkaç yıl içerisinde eskiebilir durumdadır...”

ifadesiyle belirtilmektedir. Çalışma kapsamında sosyal ağlardan faydalanmak üzerine alan uzmanlarından elde edilen doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...uzmanın blog sayfası, twiter sayfası, facebook sayfası, slide share sayfası onun mutlaka öz geçmişine girip yapmış olduğu çalışmalar daha sonra kullandığı Web 2.0 araçlarına bakmaları gerekiyor. Bu sayfaları takip etmeleri gerekiyor...” Nihal

“...uzmanların sayfalardan anlık olarak yaptığı sunumları paylaştığında ya da başka bir belgeyi anlık olarak paylaştığında öğrenenler bunlara erişebiliyor. Dolayısıyla anlık olarak paylaşılan bu güncel bilgileri elde edebiliyorlar...” Nihal

“...bilgi kaynakları akademik yayınlar olabileceği gibi benim görüşüme göre kişiler, konudaki uzmanları takip etmek gerekiyor. Bunun içinde sosyal medyayı kullanmak önemli bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır...” Ali

“...bunun içinde akademik kaynakların dışında kişilerin sosyal ağ hesapları olabilir fakat özellikle blog sayfalarını kullanıp takip etmenin önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü oradaki bilgi anlık bilgi, daha güncel bilgi ve belirli formatlarda yazılmadığı için daha yaratıcı ve sizi belirli konularda düşünmeye zorlayan bilginin sağlanması mümkün oluyor...” Ali

Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin güncel bilgiye erişebilmesi noktasında bilginin hızlı bir şekilde ilerlediği sosyal ağlardan faydalanması gerektiği söylenebilir. Özellikle de ilgili alandaki uzmanların sosyal ağ hesaplarının takip edilmesi bu bağlamda önemli bir konu olarak göze çarpmaktadır. Fakat öğrenenlerin sosyal ağlardan verimli bir şekilde faydalanabilmesi için daha önce de belirtilen eleştirel düşünme becerisine sahip olması gerektiği söylenebilir. Başka bir deyişle öğrenenler bu ortamlarda ulaştıkları bilgileri öncelikle bir süzgeçten geçirmelidirler. Bu görüşe paralel olarak Remzi:

“...sisteme girersen eğer sosyal medya da örneğin facebook da yüzlerce açıköğretim fakültesi hesabı vardır. Ama takipçi sayısına baktığın zaman ve doğru bilgiyi en sağlam bilgiyi veren Anadolu üniversitesinin resmi sosyal medya hesabıdır...”

görüşünü belirtmiştir. Dolayısıyla öğrenenlerin ulaştıkları kaynakları öncelikle bir akıl süzgecinden geçirmeleri gerekmektedir.

Öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşabilmeleri için sosyal ağlar üzerinden bir öğrenme toplumuna dâhil olmaları da anlık bilgilere erişebilme adına önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gereklilik çalışma kapsamında “bir öğrenme toplumuna dâhil olmak” alt teması şeklinde ifade edilmektedir. Öğrenme toplumuna dâhil olmak konusunda alan uzmanlarının görüşleri şu şekildedir:

“...güncel bilgiye ulaşabilmek için de doğru bilgiye benzer bir şekilde ağlara katılmak çok önemlidir. Ağlara katılarak belirli grupları özellikle takip etmek, bilgi kaynaklarını takip etmek çok önemlidir...”

Ali

“...Aslında söylediğim şeyler ağıdır. Bağlı olduğu ağlara soracak doğru yolu izleyebilmesi açısından. Sen uzaktan öğretimle ilgili bir yayın yapmak için tıp fakültesinde cerrahlık okuyan birine sorarsan eğer orda yanlış bilgiye gidersen dolayısıyla doğru kaynağa gidebilmesi için kendi ağının içerisinde kalması gerekir...” Remzi

Dolayısıyla yine öğrenenlerin eleştirel düşünerek doğru ağlara bağlanabilmesi önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Öğrenenlerin sosyal ağlardan doğru bir şekilde faydalanabilmesi için maruz kaldığı bilgileri akıl süzgecinden geçirmesi gerekmektedir. Öğrenme toplumlarında sürekli bir şekilde paylaşılan bilgilerin eleştirel bir şekilde değerlendirilmesi sonucu, güncel bilgilere erişimin mümkün olduğu söylenebilir.

Doğru bilgiye ulaşma noktasında öğrenenlerin mobil teknolojilerden de faydalanabileceği düşünülmektedir. Bu noktada “mobil teknolojilerden faydalanmak” alt temasına erişilmiştir. Özellikle mobil teknolojilerin anlık olarak verdiği bildirimler sayesinde öğrenenlerin güncel bilgileri elde edebilmesi mümkündür. Nihal,

“güncel anlık bilgiye ulaşmak için bizim mobil teknolojilerden öncelikle yararlanmamız gerekiyor bu şart, mobil teknolojiler anlık bildirimler verdiği için öğrenenler o anda ulaşabiliyorlar.”

ifadesini belirterek güncel bilgiye ulaşma bağlamında mobil teknolojilerin gerekli olduğunu vurgulamıştır.

Güncel bilginin takip edilebilmesi için belirlenen diğer bir alt tema ise “alan uzmanlarına başvurmak” alt teması olmuştur. Öğrenenlerin alan uzmanlarını takip etmesi, uzmanların anlık olarak paylaşacakları bilgilere erişebilmesi anlamında önemli bir nokta olarak görülmektedir. Alan uzmanlarının takip edilmesi öğrenenlerin kılavuzluğu aracılığı ile olabileceği gibi öğrenenlerin ağlar üzerinden alan uzmanlarını takip etmesi ile de gerçekleşebilmektedir. Alan uzmanlarına başvurmak alt temasına ilişkin doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...alandaki uzmanlar var belli bazı uzmanları isim olarak bilmeleri gerekiyor. Hangi konuda çalışacaklarsa o konudaki uzmanları bilmeliler...” Nihal

“...bilgi kaynakları akademik yayınlar olabileceği gibi benim görüşüme göre kişiler, konudaki uzmanları takip etmek gerekiyor...”
Ali

“...özellikle akademik yayınlara baktığımızda, bir çalışmanın yayınlanması yaklaşık bir yıldır. Bazen daha da uzun sürebiliyor. Dolayısıyla güncel bilgi olarak elde ettiğimiz bilgi bir anlamda kısmen güncelliğini yitirmiş oluyor. Fakat alandaki uzmanları takip ettiğimizde bu aradaki zaman farkından oluşan eskimeden kurtulabiliriz...” Ali

“...özellikle de elektronik ortamlarda araştırma yapıyorsa bilginin güncel olmasına belirli bir otorite tarafından veriliyor olmasına geçerli ve güvenilir olmasına bakması lazım...” Murat

Yukarıdaki görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin alan uzmanlarına başvurmasının, güncel bilginin edinimi anlamında önemli bir unsur olduğu söylenebilir. İlgili alandaki uzmanların sosyal medya hesaplarının takip edilmesi ve mobil cihazların sunduğu anlık bildirim özelliğinden faydalanılması dijital ortamlarda alan uzmanlarına ulaşabilmenin yolları arasında gösterilmektedir.

Güncel bilgiyi takip edebilmenin diğerk bir yolu ise dijital ortamlardaki anlık eğilimlerin takip edilmesinden geçmektedir. Bu noktada alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak “anlık eğilimlerin takip edilmesi” alt temasına ulaşılmıştır. Bu alt temaya ilişkin Remzi:

“...içerik üretenlerin güncel dediğimiz olayları takip edebilmesi için anlık eğilimleri bilmesi gerekmektedir. Aslında günlük yaşıyoruz günlük bilgiler ediniyoruz sosyal medya da bir anda günlük eğilimler oluşuyor akımlar oluşuyor. Bunların takip edilmesi lazım...”

görüşünü belirtmiştir. Dolayısıyla öğrenenlerin sosyal medyayı iyi bir şekilde kullanabilmesi ve buradaki anlık eğilimleri takip edebilmesi güncel bilgiye erişim anlamında önemlidir. Mobil cihazların kullanımının da, oluşan anlık eğilimlerin belirlenmesi noktasında gerekli bir unsur olarak görülmektedir. Dolayısıyla öğrenenlerin sahip oldukları mobil cihazları bilgi edinebilmek için kullanması, üretilen içeriklerin güncel olmasına katkı sağlayacaktır.

Alan uzmanları özelliklede teknolojinin ilerlemesiyle birlikte bilginin de çok hızlı bir şekilde ilerlediğine değinmektedir. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda “bilginin hızla ilerlemesi” alt temasına ulaşılmıştır. Bu tema ile ilgili olarak elde edilen görüşler aşağıda verilmiştir:

“...artık devir değişti önceden bizler kütüphanelere gidip kitap alıyorduk işte 2015 yılında yayınlandıysa evet güncel bilgiye ulaştık diyorduk. Ama artık bilgi o kadar hızlı ilerliyor ki artık 2015 Ocak ayında yayınlanan bilgi ya da 2016 Ocak ayında yayınlanan bilgi aylar içerisinde eskiyebiliyor...” Nihal

“...günümüzde 2016 yılında bir lisans öğreneninin aldığı bilgi, birkaç yıl içerisinde eskiyebilir durumdadır...” Ali

“...Dijital öğrenme ortamlarında öğrenenler bir anlamda yalnız ve bu ortamlarda bilgi çok hızlı akmaktadır. Öğrenenler artık bilgiye çok fazla maruz kalmaktadır...” Ali

Dolayısıyla bilginin çok hızlı ilerlediği dijital ortamlarda, öğrenenlerin güncel bilgiyi takip etmeleri, aynı zamanda onların doğru bilgiyi elde edebilmesine de katkı sağlayacaktır. Çok fazla bilgiye maruz kalan öğrenenlerin, güncel bilgiye erişme bağlamında kaynakların yayınlanma zamanlarına dikkat etmeleri gerektiği düşünülmektedir. Bilginin hızla ilerlemesi, öğrenenlerin elde ettikleri bilgileri birkaç kaynaktan teyit etmesi gerektiğini de ortaya çıkaran başka bir unsur olmaktadır.

Bağlantıcı bir yaklaşıma sahip olması gereken içerik üreten öğrenenler ağlar üzerinden kendi sosyal çevrelerini oluşturabilmelidirler. Ayrıca öğrenenler, ağlar üzerinden kendilerine içerik üretme sürecinde katkı sağlayabilecek olan kişileri de takip etmelidirler. Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, ağlar üzerinden takip edilmesi gereken kişilerin, alan uzmanlarının yanı sıra danışman hocaların da olduğu söylenebilir. Bu noktada çalışma kapsamında “danışman hocaların ağlar üzerinden takip edilmesi” alt temasına ulaşılmıştır. Bu tema ile ilgili doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...danışman hocanın takip ettiği kaynağın neler olduğunu ve sahip olduğu Web 2.0 araçlarının neler olduğunu bilmeleri gerekmektedir...”

Nihal

“...özellikle de elektronik ortamlarda araştırma yapıyorsa bilginin güncel olmasına belirli bir otorite tarafından veriliyor olmasına geçerli ve güvenilir olmasına bakması lazım...” Murat

Elde edilen görüşlerden yola çıkarak öğrenenlerin takip etmesi gereken kaynakların ilgili alanda bir otorite olması gerektiği söylenebilir. Bu otoriteler ise kurumsal sayfalar, alan uzmanları ve öğretmenler olarak ifade edilmektedir.

“Danışman hocaların ağılar üzerinden takip edilmesi” alt temasına bağlı olarak elde edilen diğer bir görüş ise “danışman hocalardan katkı alabilmek” görüşü olmuştur. Bu noktada öğretmenlerin kılavuzluk yapma rolünü benimseyerek, içerik üretme süreçlerinde öğrenenlere destek vermesi, öğrenenlere katkı sağlaması üretilen içeriklerin geçerli ve güvenilir olabilmesi anlamında önemli bir unsur olarak görülmektedir. Danışman hocalardan katkı alabilmek alt temasına ilişkin Emine:

“...sorumlulukları kazandırma noktasında bunu öğrenenlere sadece teorik olarak söylemenin yanında danışman hocaların kendilerinin de örnek olmaları gerekmektedir. Ayrıca danışman hocanın bu durumun takipçisi olması da gerekmektedir. Yani bu tip yapılandırılmış, kurgulandırılmış öğrenenlerin içerik üretebileceği ortamların daha da sıkı takip edilmesi gerektiğini düşünüyorum...”

“...ama bunun da kendi kendine olmasını bekleyeceğimiz bir süreç değil de öğrenenleri derslerde yönlendirerek belki derslerin şartları arasına koyarak yapılabilecek şeyler olabilir bunlar. Biz çünkü çok fazla kendiliğinden ve kolay etkileşime giren ve geri bildirim veren öğrenenlere alışkın değiliz bu durum pek mümkün olmuyor. Burada da iyice öğrenen merkezli ve beklentilerin arttığı bir ortamı düşündüğümüz kurguladığımız için biraz daha öğrenenleri teşvik etmemiz gerekebilir...”

görüşlerini belirtmiştir. Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, öğretmenlerin öğrenme süreçlerinde öğrenenleri teşvik edici bir yol izlemesi gerektiği düşünülebilir. Öğretmenlerin performans değerlendirme ölçütleri olarak doğru ve güncel içeriklerin oluşturulması gerektiğine yönelik adımlar atması bu anlamda önemli olabilecek bir unsurdur. Öğrenenler tarafından üretilen içeriklerin de kontrol edilerek geri dönütlerin verilmesi öğrenenlere katkı sağlayacak bir durum olarak görülmektedir.

Güncel bilgilere erişim noktasında alan uzmanları tarafından altı çizilen diğer bir gereklilik ise “dil yeterliği” alt teması olarak ortaya çıkmaktadır. Öğrenenlerin İngilizce

dâhil en az iki dili bilmesi ilgili alanda yayınlanmış olan akademik çalışmaları kavrayabilme noktasında önemli bir unsur olarak görülmektedir. Bu alt temaya ilişkin Gülay:

“...güncel bilgiye ulaşmak için bir kere tek bir dil yetmez. Özellikle İngilizce şart. İngilizcenin de yetmeyeceği yerler olabiliyor...”

“...o yüzden ekstra donanım şart. Bu bir yani dil olarak çok dilli olmanız gerekmektedir. Sadece Türkçe ile sınırlı kalırsanız Türkçe eserlere hapsolursunuz...”

görüşlerini belirtmiştir. Bu bağlamda öğrenenlerin tek bir dil bilmesi, onların o dil ile yayınlanmış olan çalışmalarla sınırlı kalacağını göstermektedir. Dolayısıyla dil anlamında tek boyutta kalan öğrenenlerin farklı bilgilere erişimlerinin zor olacağını söylemek mümkündür. Ayrıca tek bir dil bilen öğrenenlerin, farklı kültürle iletişim ve etkileşim içerisine giremeyecek olması onların güncel bilgiye erişimlerini engelleyebilecek bir durum olarak görülebilir.

Güncel bilgiye erişme noktasındaki en önemli gerekliliklerden birisi de teknolojiyi kullanabilmektedir. Çalışma kapsamında elde edilen görüşlerden yola çıkarak “teknolojiyi etkin kullanmak” alt temasına ulaşılmıştır. Bu alt tema ile ilgili doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...uzmanların yapmış olduğu çalışmalara erişebilmek için doğru kanalları yani işte onların kullandığı Web 2.0 araçlarını takip etmeleri gerekiyor. Bu noktada da teknolojinin etkin kullanımı şarttır...” Nihal

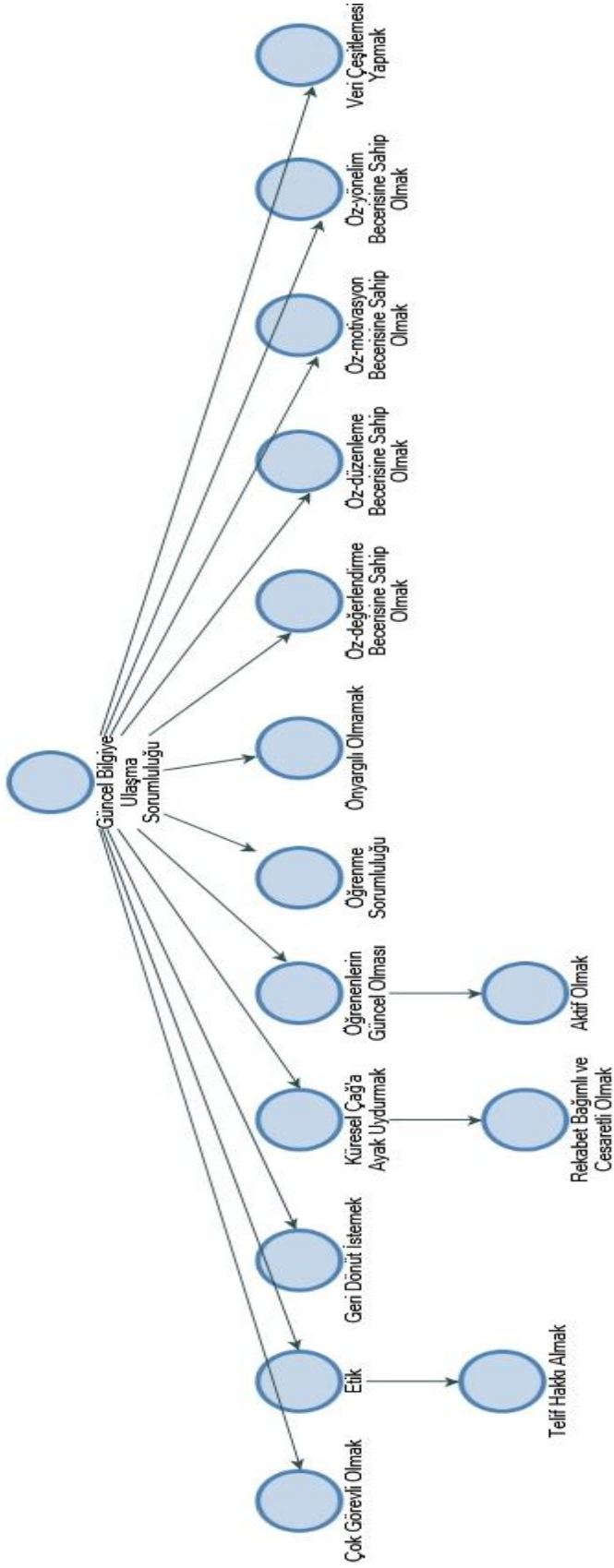
“...öğrenenler ne kadar teknolojileri etkili bir şekilde kullanırsa hem doğru içeriği üretmesi çok hızlı etkili olur. Hem de güncel bilgiyi çabuk yakalar ve bu rekabet bu yarış pazarında öne çıkar diye düşünüyorum...” Nihal

“...güncel bilgiye ulaşabilmek için de doğru bilgiye benzer bir şekilde ağlara katılmak çok önemlidir. Ağlara katılarak belirli grupları özellikle takip etmek, bilgi kaynaklarını takip etmek çok önemlidir. Bunun içinde teknolojiyi etkin kullanmak gerekir...” Ali

Elde edilen görüşlerden yola çıkarak teknoloji-okuryazarı olmanın doğru ve güncel bilgiye erişme noktasında önemli bir gereklilik olduğunu söylemek mümkündür. Öğrenenlerin teknolojiyi etkin kullanabilmesi, onların bağlantıcı yaklaşımın gerekliliklerini yerine getirerek doğru ve güncel içerikleri oluşturabilmeleri anlamında önemli bir unsurdur. Ayrıca öğrenenlerin dijital ortamlarda öğrenme süreçlerine katılabilmeleri için teknolojiyi kullanmaları gerekli olan ilk koşul olarak görülebilir.

4.4. Güncel Bilgiye Ulaşma Sorumlulukları Konusunda Alan Uzmanlarının Görüşleri

Çalışma kapsamında alan uzmanlarına yönlendirilen “içerik üreten öğrenenler, hangi sorumluluklar içinde güncel bilgiye ulaşmalıdırlar?” sorusuna verilen cevaplar NVIVO11 paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Analizler sonucunda, “güncel bilgiye ulaşma sorumluluğu” ana teması altında toplam on dört alt temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan alt temalarından da iki tanesine bağlı olan farklı görüşler elde edilmiştir. “Güncel Bilgiye Ulaşma Sorumluluğu” ana teması altında toplanan alt temalar; çok görevli olmak, etik, geri dönüt istemek, ilgi çekici gelen bir konuya yönelmek, küresel çağa ayak uydurmak, öğrenenlerin güncel olması, öğrenme sorumluluğu, önyargılı olmamak, öz-değerlendirme becerisine sahip olmak, öz-düzenleme becerisine sahip olmak, öz-motivasyon becerisine sahip olmak, öz-yönelim becerisine sahip olmak, telif hakkı almak, veri çeşitlemesi yapmak şeklinde oluşmuştur. Bu alt temalardan “küresel çağa ayak uydurmak” teması altında “rekabet bağımlı ve cesaretli olmak” görüşü belirlenmiştir. Diğer bir alt tema olan “öğrenenlerin güncel olması” alt teması altında ise “aktif olmak” görüşüne ulaşılmıştır. Ulaşılan temalar Şekil 15. de gösterilmektedir.



Şekil 15. Güncel Bilgiye Ulaşma Sorumluluğu Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar

Şekil 15. de alan uzmanlarının, içerik üreten öğrenenlerin, içerik üretme sürecinde güncel bilgiye ulaşabilme noktasında sahip olmaları gereken sorumluluklara ilişkin görüşleri doğrultusunda belirlenmiş olan tema ve alt temalara yer verilmiştir. Elde edilen alt temalara ait bulgular şu şekildedir:

“Öz-değerlendirme becerisine sahip olmak” alt temasına ilişkin doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

“...güncel bilgiye ulaşmak için kişinin kendi öğrenme sorumluluğunu alması öz-değerlendirme becerisine sahip olması çok gereklidir...” Ali

“...güncel bilgiye ulaşabilmek için öncelikle bir gereksinim olması gerekir. O gereksiniminde ortaya konması için öğrenenlerin öz-değerlendirme yapması gerekir. Çünkü kişinin kendi gereksinimlerini bilmemesi güncel bilgiye ulaşma gereksiniminin de olmaması anlamına geliyor. Dolayısıyla öncelikle öğrenenlerin kendi iç dünyasındaki gereksinimleri durumları belirleyip daha sonra güncel bilgiye doğru yönelmesi gerekiyor...” Ali

“...öğrenenin öz-değerlendirme sorumluluğu ile ilgili bu da içeriği bulduğunda içerik güncel mi değil mi bunu değerlendirirken tamam tarih var ama öğrenen öz-değerlendirme yaparak bilginin güncel olup olmadığını ilgili referans ve tarihine bakarak kararlaştırabilir...”

Murat

“...öğrenenlerin bu noktada sorumlu olması için temelde öz-değerlendirme yapabilme, ulaştığı bilgiyi tekrar sorgulama sorumluluğunda olmalı...” Murat

“...güncel bilgiye ulaştıkları kanal eğer elektronik ortamsa, elektronik ortamda öğretim kurumunun sitesinin bilgileri dâhilinde eğer bir öğretim malzemesi indiriyorsa bu malzemenin son sürüm olduğundan emin olmalıdır. Bu malzemenin doğruluğuna güncelliğine inandıktan sonra çalışmaya başlayarak kendi ders notlarını oluşturmalı bu notları eğer başkalarıyla paylaşacaksa paylaşmadan önce mutlaka yılını belirtmelidir. Bu durumda öğrenenlerin öz-değerlendirme sorumluluğu ile ilgilidir...” Samet

Bu görüşler doğrultusunda öğrenenlerin kendilerini değerlendirmeleri, bir anlamda kendilerine eleştirel gözle bakmaları güncel bilgiye ulaşma anlamında önemli bir sorumluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Öğrenenlerin kendi ihtiyaçlarını belirlemeleri, bu ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli içeriklere ulaşabilmeleri sonucunda güncel içerikler üretebileceği söylenebilir. Bu durumun oluşması için de gerekli olan ilk sorumluluk öğrenenlerin öz-değerlendirme becerisini kazanmalarıdır. Öz-değerlendirmede bulunan öğrenenler, hangi bilgilere gereksinimleri olduğunu belirleyerek bu gereksinimleri gidermek amacıyla araştırmaya başlayacaklardır.

Güncel bilgiye ulaşma konusunda en fazla referans alan alt temalardan birisi de “öğrenenlerin güncel olması” alt temasıdır. Alan uzmanları güncel bilgiye erişecek olan öğrenenin öncelikle kendisinin güncel olması, aktif olması gerektiğini savunmaktadırlar. Güncel olabilmek bağlamında elde edilen görüşler şu şekilde olmuştur:

“...öğrenen güncel mi? Kendini geliştirebilmesi için zamanını buna ayırması gerekiyor...” Nihal

“...güncel bilgiye ulaşabilmesi için öğrenenlerin de güncel olayları takip etmesi gerekiyor. “...yani senin bir mobil telefonun sosyal medya hesabın yoksa, sosyal medya da “trend topic”in ne olduğunu bilmiyorsan olmaz. Böyle bakakalmaman gerekiyor. Eğer öğrenenler günceli takip etmek istiyorsa bir kere öğrenenlerin güncel olması gerekiyor...” Remzi

“...bahsetmiş olduğum güncellik ne olup bitiyor bu alanda ne tür eğilimler var? Eskiden bundan birkaç sene önceki eğilimler neydi şu anda ne? Nereye doğru gidiyor içerik üretimi dediğimizde içerik nereye doğru gidiyor? Bunları biraz okuması gerekiyor öğrenenlerin güncel olabilmesi için...” Remzi

Yukarıdaki görüşler kapsamında, öğrenenlerin günceli yakalayabilmeleri için öncelikle aktif olup ilgili alan konusunda çalışmalar yapması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla öğrenenlerin yaşadığı çağın gerekliliklerini yerine getirmesi gerektiği söylenebilir. Özellikle de bilgi akışının çok fazla olduğu dijital ortamlara dâhil olabilmek,

bunun içinde gerekli teknolojileri kullanabilmek öğrenenlerin güncel olabilmesi anlamında önemli bir unsur olarak görülmektedir. Bir anlamda teknoloji okur-yazarı olması gereken öğrenenlerin kullandıkları teknolojiler aracılığı ile de ilgili alanlarda çalışmalar yapması o alandaki gereksinimleri, yönelimleri belirlemesi gerekmektedir. Ancak böylelikle öğrenenlerin kendilerini güncel tutabilecekleri düşünülmektedir.

“Öğrenenlerin güncel olması” alt temasına bağlı olarak ortaya çıkan diğer bir görüş ise “aktif olmak” görüşü olmuştur. Öğrenenlerin ilgili oldukları alan ile ilgili yapılan toplantılara, konferanslara katılması gerekli bir unsur olarak belirlenmiştir. Belirli öğrenme topluluklarına dâhil olmak da öğrenenlerin aktif olması adına önemli bir unsur olarak görülebilir. Bu noktada Remzi:

“Öğrenenlerin çokça konferanslara katılıp kültür etkileşimlerinde bulunması gerekiyor.”

görüşünü belirtmiştir. Dolayısıyla öğrenenlerin çalıştıkları alan ile ilgili gelişmeleri takip etmesi ve planlanan organizasyonlara katılması güncel bilgiye erişme anlamındaki önemli sorumluluklardan birisidir. Öğrenme topluluklarına dâhil olunarak ya da alan uzmanlarının sosyal ağ hesaplarını takip ederek planlanan organizasyonlardan haberdar olunacağı düşünülmektedir.

Güncel bilgilere erişme sorumluluğu kapsamında altı çizilen diğer bir alt tema “küresel çağa ayak uydurmak” alt teması olmuştur. Bu doğrultuda öğrenenlerden bulunduğu çağın gerekliliklerini yerine getirmesi, böylece güncel bilgilere ulaşabilmesi beklenmektedir. Alan uzmanlarının bu konudaki görüşleri ise şu şekildedir:

“...kendini gerçekleştirmiş biri olmalıdır. Nedir bu? Ne istediğini ne için yaptığını bilen kendi yeterliklerinin farkında olabilen, küresel çağa ayak uydurabilen kişiler olması gerekiyor. Ancak bu donanımdaysa kişi ve çok kültürlü kendini yetiştirdiyse çok boyutlu olur. Tek boyutlu olan bir insan yani sadece sen kendini açık ve uzaktan öğrenmede yetiştirdiyse senin bir psikolojik fizyolojik felsefe ya da kültürel bir arka planın yoksa ekstraların yoksa tek boyutlusundur ve küresel çağa ayak uyduramazsın...” Gülay

“...şuan da küresel çağdayız artık sınırlar kalktı ve biz artık sadece kendi ülkemizdeki insanlarla değil küresel çapta insanlarla rekabet halindeyiz. Dolayısıyla güncel bilgiyi bilginin aktığı o dinamik pazardan ne kadar alırsak o kadar bir adım öne çıkacağız...” Nihal
“...artık çok disiplinli bir alandan bahsediyoruz. Her alan aslında çok disiplinlidir. Dolayısıyla farklı disiplinleri de bilmeli. Bugün ben mesela sosyoloji alanında bir çalışma yapabilmeliyim. Sosyal medyanın sosyoloji programıyla alakalı ilişkisini kurabilmeliyim. Farklı alanlarla alakalı bilgi sahibi de olmalıdır öğrenenler...” Remzi

Elde edilen bu görüşler, öğrenenlerin tek bir boyuttan kurtulup farklı kültürle etkileşmesinin, ağlara bağlanıp ağlar üzerinden küresel boyutta bireylerle iletişim ve etkileşim içerisine girebilmesinin öğrenenlerin küresel çağa ayak uydurabilmesi anlamında önemli olduğunu göstermektedir. Küresel çağa ayak uyduran öğrenenler, çok fazla bilgi maruziyetinin yaşandığı ortamlarda bu bilgi çöplüğünden sıyrılıp doğru aynı zamanda da güncel bilgilere erişebilme noktasında avantajlı olmaktadır.

“Küresel çağa ayak uydurmak” alt temasına bağlı olarak oluşan diğer bir görüş ise “rekabet bağımlı ve cesaretli olmak” görüşü olmuştur. Bu noktada öğrenenlerin küresel çapta ağlar oluşturması ve bu bağlı olduğu ağlarda rekabete hazır olması gerektiği söylenebilir. Dolayısıyla bağlantıcı yaklaşıma sahip olmanın küresel boyutta rekabet için gerekli olduğu söylenebilir. bağlantıcı yaklaşıma sahip olan öğrenenlerin, ağlara bağlanabilme özelliği ile farklı kültürden bireyler ile iletişim ve etkileşim içerisine girebileceğini söylemek mümkündür.

Öğrenenlerin güncel bilgiye erişme sorumluluğu kapsamında ortaya çıkan diğer bir alt tema “etik” olmuştur. Etik kavramı öğrenenlerin gerek doğru bilgiye gerekse de güncel bilgiye erişebilmeleri için sahip olması gereken bir sorumluluk olarak ortaya çıkmaktadır. “Etik” temasına ait görüşler şu şekildedir:

“...bilgiyi güncellerken de tamamıyla güncelleme endişesiyle böyle yanlış yollara sapmadan belli ilkeler çerçevesinde bunu yapmaları gerektiğini bilmeliler. Yani etik kaygıları olmalıdır...” Emine

“...esnek olmalısın farklı kültürlerden farklı kişilerden bilgi edinmelisin ama burada o bilgiyi nasıl süzeceğine ilişkin ilkelerin ve ahlaki etik kurallarının olması gerekmektedir...” Gülay

“...öğrenenlerin etik kaygıları olmalı...” Remzi

Alan uzmanları hem doğru bilgiye ulaşmada hem de güncel bilgiye ulaşmada öğrenenlerin etik değerlere sahip olma sorumluluğunda olmalarını belirtmektedirler. Öğrenenlerin ulaştıkları bilgileri nasıl kullanacağını o bilgilerden nasıl faydalanabileceğini bilmesi gerekmektedir. Bu konuda öğretmenlerin de öğrenenlere kılavuzluk yapması erişilen bilgilerin kullanımında yardımcı olması önemli bir nokta olarak görülebilir.

Öğrenenlerin, doğru bilgiye ulaşma noktasındaki sorumlulukları bölümünde olduğu gibi burada da etik alt temasına bağlı olarak “telif hakkı almak” görüşüne ulaşılmıştır. Bu tema altında yine Necati'nin

“...güncel ve doğru bilgiye ulaşım konusunda içerik üreten öğrenenlerin bu içeriğin sahibi, içeriğin sorumlusu olan kişilerle mutlaka iş birliği yapması gerektiğini düşünüyorum...”

ifadesi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda telif hakkı alma sorumluluğunun, öğrenenlerin etik ve ahlaki değerler anlamında da taşınması gereken bir sorumluluk olduğu düşünülmektedir. Böylelikle öğrenenler ürettikleri içeriklerde herhangi bir itiraz ya da bir suçlama ile karşılaşmayacaklardır.

Öğrenenlerin üstlenmesi gereken sorumluluktan birisi de “çok görevli olmak” alt temasıyla belirlenmiştir. Alan uzmanları öğrenenlerin tek boyutlu olmaması gerektiğini aynı anda birden fazla görevi yapabilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Çok görevli olmak alt temasına ilişkin doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...birde artık diplomanın tek başına bir öneminin olmadığını bilmesi gerekiyor. En iyi üniversitelerden mezun olup da işsiz olan öğrenenler de var. Artık çoklu görevi, çok işi anında yapabilme bir yandan twiter mesajı takip edip bir yandan bunu paylaşabilme ya da bunu başka kaynaklara aktarabilme gibi sorumlulukları var...” Nihal

“...öğrenenlerin akademik sorumlulukları olmalı, becerileri olmalı, yani yazma becerisi olmalı, araştırma becerisi olmalı bunlar çoğaltılabilir. Yani çoklu görevden bahsediyorum...” Remzi

Dolayısıyla, öğrenenlerin bir yandan hızla akan bilgileri kontrol etmesi gerekirken diğer yandan da bu bilgileri özümseyerek üretilen içeriklerde kullanması gerekmektedir. Aynı anda birden fazla görevi yerine getirebilmek aynı zamanda öğrenenlerin çağa ayak uydurmaları anlamında da önemli bir nokta olarak görülebilir. Bir diğer değişle öğrenenlerin aktif olması gerektiği söylenebilir. Ancak bu şekilde bilginin hızla değiştiği ortamlarda güncel olana erişebilecekleri düşünülmektedir.

Güncel bilgiye erişme noktasında öğrenenlerin üstlenmesi gereken bir başka sorumluluk ise “geri dönüt istemek” alt temasıyla belirtilmektedir. Bu alt temaya ilişkin doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

“...bakılacak kaynakların bilinmesi gerekmektedir. Danışman hocalara ya da alan uzmanlarına danışması geri dönüt alması gerekir...” Gülay

“...alan uzmanlarından ya da danışman hocadan geri bildirimler alabilir...” Necati

“...takip edecek danışman hocalarına soracak akranlarına soracak...” Remzi

Yukarıdaki görüşler, öğrenenlerin kolayca kaçmaması gerektiğini, yaptıkları işleri danışman hocalarına, akranlarına ya da ilgili alan uzmanlarına teyit ettirmesi gerektiğini göstermektedir. Bu sayede öğrenme süreçlerindeki eksiklikler belirlenerek bunların tamamlanması mümkün olacaktır. Kolaya kaçarak geri dönüt almayan, üretilen içeriklerin değerlendirilmesine olanak tanımayan öğrenenlerin geçerli ve güvenilir içerikler üretebilmesinin zor olacağı söylenebilir.

Öğrenenlerin güncel bilgiye erişme noktasında alması gereken sorumluluklardan birisi de “öğrenme sorumluluğu” alt temasıyla ifade edilmiştir. Öğrenenlerin kendi kendilerine öğrenmeye, araştırmaya yönelmeleri öğrenme sorumluluğu anlamında önemlidir. Bu noktada Gülay;

“...burada öğrenenlerin öğrenme sorumluluğunun olduğunu söyleyebilir. Öğrenenler yaşantılar edinmelidir ve bunları o analiz sentez sürecinden geçirip ürüne dönüştüreceksiniz. Bu da öğrenenlerin bazen yalnız kalıp düşünmesi demektir. Yani siz hep birilerine sorup bir şeyleri öğrendiğinizde bunu geliştirmeye çalışıyorsanız taşeron öğrenme derim ben buna. Bu yolla öğrenemezseniz. Siz kendiniz düşünüp üreteceksiniz. Dolayısıyla burada meta düşünme (üst bilişsel düşünme) sorumluluğuna sahip olmanız gerekmektedir...”

ifadesini belirtmiştir. Öğrenenlerin hazıra konmak, başkalarının yaşantılarından, deneyimlerinden yola çıkmak yerine kendi yaşantılarından yola çıkarak öğrenmesi gerektiği söylenebilir. Bu sayede üretilen içerikler, öğrenenlere özgün bir şekilde üretilecektir. Aksi halde öğrenenlerin yeni bir şeyler öğrenmekten çok başkalarına ait deneyimleri benimseyecekleri ifade edilmektedir.

Doğru bilgiye ulaşma noktasındaki sorumluluklar ile örtüşen diğer bir güncel bilgiye ulaşma sorumluluğu da “önyargılı olmamak” alt temasıyla belirtilmektedir. Alan uzmanları, öğrenenlerin herhangi bir bilgi kaynağına karşı önceden olumlu ya da olumsuz bir tutum sergilenmemesi gerektiğini, eğer önyargı ile yaklaşırsa hem güncel hem de doğru bilgiyi elde etmede sıkıntılar yaşanabileceğini belirtmektedir. Bu alt tema ile ilgili olarak Gülay:

“...yine mütevazı olmak şarttır. Başka kaynakları küçümseyip göz ardı ederseniz günceli kaçırabilirsiniz...”

“...öncelikle öğrenenlerin ilkeli olması gerekmektedir. Yani bir grubun bir kişinin reklamını yapan biri olmamalısın içerik üretme sürecinde...”

ifadelerini belirtmiştir. Dolayısıyla içerik üretme sürecinde bilgilere ulaşırken öğrenenlerin objektif bir tutum sergilemesi, onların yansız bir şekilde içerik

üretebilecekleri anlamına gelmektedir. Böylece farklı kaynaklardan ulaşılan bilgilerin teyit edilebilmesi sağlanabilecektir.

Yapılan analizler sonucunda, doğru bilgiye erişme sorumluluklarında olduğu gibi öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşma sorumluluğu noktasında da İngilizce'deki karşılığı "self" olan "kendi" ile başlayan sorumluluklara sahip olmaları gerektiği görülmüştür. Bu noktada ön plana çıkan alt temalar: "öz-düzenleme becerisine sahip olmak", "öz-motivasyon becerisine sahip olmak", "öz-yönelim becerisine sahip olmak" şeklinde olmuştur.

"Öz-düzenleme becerisine sahip olmak" alt temasına ilişkin doğrudan alıntılar şu şekildedir:

"...İlk olarak öz-yönelim ve öz-düzenleme becerilerine sahip olmak gerekiyor. Çünkü güncel bilgiye ulaşabilmek için belirli bir çaba gerekiyor..." Ali

"...durduk yere kimse güncel bilgiye ulaşayım diye bir çaba içerisine girmez. Kendisini iten bir sebebin olması gerekmektedir. Bu sorumluluklarında öz-yönelim ve öz-düzenleme becerilerine sahip olan öğrenenler tarafından alınabilir..." Ali

"...öğrenenlerin öz-yönelim, öz-düzenleme, öz-değerlendirme becerilerine sahip olması gerçekten çok önemlidir. Bunun en önemli sebebi öğrenme ortamlarının geleneksel yöntemlerin yanında dijital ortamlar olarak da çeşitlenmesidir..." Ali

"...yine burada öz-düzenleme ve öz-değerlendirme sorumluluğunda olmaları önemlidir..." Murat

Elde edilen görüşler doğrultusunda, öğrenenlerin kendi öğrenme ihtiyaçlarını belirlemesi ve bu doğrultuda kendi planlarını oluşturup uygulamaya koyması önemli bir sorumluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer bir sorumluluk çeşidi olan "öz-motivasyon becerisine sahip olmak" alt temasına ilişkin alan uzmanlarının görüşleri ise şu şekildedir:

“...öz-motivasyon becerisine sahip olması gerekiyor. Motivasyon olmadan güncel bilgiyi sürekli takip etmek çok kolay olmuyor...” Nihal
“...güncel bilgiye ulaşabilmek için belirli bir çaba gerekiyor. Bu çabada öz-motivasyon sayesinde olabilecek bir şey...” Ali

Bu doğrultuda, öğrenenleri doğru ve güncel bilgi arayışına iten bir öz-motivasyonun yüklenilmesi gereken bir sorumluluk olduğu görülmektedir. Bu sayede öğrenenler üretecekleri içeriklerin daha güncel ve daha doğru olmasını sağlayabileceklerdir. Özellikle de dijital öğrenme ortamlarında bireysel olarak öğrenme süreçlerine dahil olması gereken öğrenenlerin öz-motivasyon beceresine sahip olması, öğrenenlerin öğrenme süreçlerine karşı olan tutumlarının da olumlu yönde artmasını sağlayacak bir unsur olarak görülmektedir.

Güncel bilgiye ulaşma noktasındaki diğer altı çizilen bir alt tema ise “öz-yönelim becerisine sahip olmak” alt teması olmuştur. Bu temaya ilişkin Ali:

“...İlk olarak öz-yönelim ve öz-düzenleme becerilerine sahip olmak gerekiyor. Çünkü güncel bilgiye ulaşabilmek için belirli bir çaba gerekiyor...”

“...öğrenenlerin öz-yönelim, öz-düzenleme, öz-değerlendirme becerilerine sahip olması gerçekten çok önemlidir. Bunun en önemli sebebi öğrenme ortamlarının geleneksel yöntemlerin yanında dijital ortamlar olarak da çeşitlenmesidir...”

görüşlerini dile getirmiştir. Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin içerik üretecekleri konuyu belirlemesi ve bu konuya ilişkin doğru ve güncel bilgilere ulaşmaya eğilim göstermesi gerektiği söylenebilir. Öz-yönelim sorumluluğu olan öğrenenlerin içerik üretme süreçlerinde daha geçerli ve güvenilir içerikler üretebileceği düşünülmektedir.

Öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşma sorumluluğu kapsamında ortaya çıkan bir diğer alt tema da doğru bilgiye ulaşma sorumlulukları kısmında da olduğu gibi “veri çeşitlemesi yapmak” alt teması olmuştur. Alan uzmanları öğrenenlerin içerik üretme sürecinde birden fazla kaynaktan faydalanmalarını oldukça önemsemektedirler. Veri çeşitlemesi ile ilgili alan uzmanlarının görüşleri şu şekildedir:

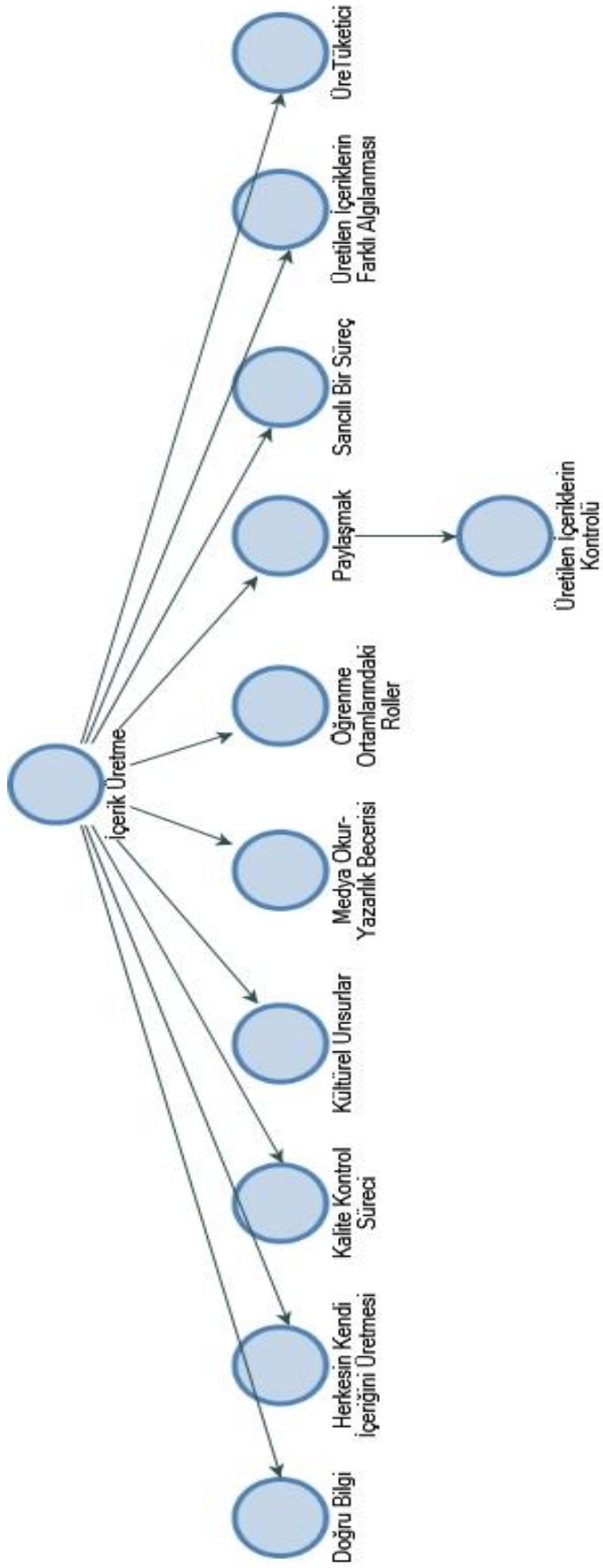
“...yine benzer şekilde veri çeşitlemesine gidilmeli. Yani farklı kaynaklardan o bilgiyi araştırabilir...” Necati

“...bir anlamda güncel ya da doğru olduğunu kontrol edebilmek için birden fazla kaynağa bağlanmak çok gereklidir...” Ali

Veri çeşitlemesi sayesinde öğrenenlerin üretilen içeriklerin sağlamasını yapmaları mümkün olmaktadır. Bu sayede öğrenenler faydalandıkları bilgilerin doğruluğunu ya da güncelliğini birden çok kaynaktan teyit etme imkânı bulmaktadırlar. Dolayısıyla veri çeşitlemesi yapmanın hem güncel bilgiye erişmede hem de doğru bilgiye erişmede sahip olunması gereken bir sorumluluk olduğu söylenebilir.

4.5. Alan Uzmanlarının İçerik Üretme Sürecine İlişkin Ekledikleri Bilgiler

Çalışma kapsamında belirlenen araştırma sorularına verilen cevaplar dışında görüşme esnasında alan uzmanlarına eklemek isteyecekleri bilgilerin olup olmadığı da sorulmuştur. Ek bilgi olarak görüşleri alınan alan uzmanlarının cevapları analiz edilmiştir. Analizler sonucunda “içerik üretme” ana teması altında toplam on alt temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan alt temalardan birine bağlı başka bir görüş daha elde edilmiştir. “İçerik Üretme” ana teması altında toplanan alt temalar; doğru bilgi, herkesin kendi içeriğini üretmesi, kalite kontrol süreci, kültürel unsurlar, medya okur-yazarlık becerisi, öğrenme ortamındaki roller, paylaşmak, sancılı bir süreç, üretilen içeriklerin farklı algılanması ve ÜreTüketici şeklinde olmuştur. Bu alt temalardan “paylaşmak” temasına bağlı olarak, “üretilen içeriklerin kontrolü” görüşü de elde edilmiştir. Oluşturulan temalar Şekil 16. de gösterilmektedir.



Şekil 16. İçerik Üretme Ana Temasına Bağlı Olan Alt Temalar

Şekil 16. de alan uzmanlarının, içerik üretme sürecine ilişkin görüşleri doğrultusunda belirlenmiş olan ana tema ve alt temalara yer verilmiştir. Elde edilen alt temalara ait bulgular şu şekildedir:

“Öğrenme Ortamlarındaki Roller” temasına ilişkin alan uzmanlarının görüşleri aşağıda verilmiştir.

“...bu bağlamda ilk önce öğretene sorumluluğu paylaşmalı. Çünkü öğrenme sorumluluğu bir kişiye ait değildir. Karşılıklı bir yük ve yazılı olmayan bir anlaşma var ve orada sorumluluk paylaşılmalıdır. Doğrudan içeriği yüklemek yerine öğreneni yönlendirebilecek yaratıcı düşüncelerin ortaya çıkmasına sebep olabilecek veya mevcut bilgilerin sentezlenerek yeni bir ürün ortaya koymasına olanak sağlayacak fırsatlar verilmelidir...” Ali

“...direk şu şudur değil de biraz daha öğrenenin merak duygusunu ateşleyen körükleyen durumlarla öğreneni bir anlamda farklı konulara sevk etmek gerekiyor. Kısaca öğretene bağlamında rollerin artık değiştiğini ve öğrenme sorumluluğunun iki tarafa da dağıtılması gerektiğini söyleyebilirim. Bir anlamda artık öğretene yönlendirmeli motive etmeli bunların yanında öğretenin rolünü biraz daha kolaylaştırıcı, süreci kolaylaştırıcı olmalıdır...” Ali

Elde edilen ifadelerden yola çıkılarak, öğrenme ortamlarında öğrenen ve öğretene öğrenme sorumluluklarını paylaşması gerektiği, bu bağlamda da öğretene kılavuz rolünde olduğu, öğrenenlerin ise öğrenme sürecinin merkezinde yer aldığı söylenebilir. Değişen rollerle birlikte daha fazla sorumluluk alan öğrenenler kendi ihtiyaç duydukları öğrenme içeriklerini de üretebilmektedirler.

İçerik üretme süreci ile ilgili olarak ortaya çıkan diğer önemli bir tema ise “Kalite Kontrol Süreci” temasıdır. Yapılan çalışmanın literatür kısmında da değinildiği gibi içerik üretme süreçlerinde üretilen içeriklerin bir kalite kontrol mekanizmasından geçmesi önemli bir unsur olarak göze çarpmaktadır. Bu nokta da üretilen içerikler akran değerlendirmesi

yoluyla olabileceği gibi öğretmenlerin değerlendirmesi yoluyla da kalite kontrol sürecine girebilmektedir. Kalite kontrol sürecine ilişkin doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...bu tip yapılandırılmış kurgulandırılmış öğrenenlerin içerik üretebileceği ortamların daha da sıkı takip edilmesi gerektiğini düşünüyorum...” Emine

“...danışman hocaların bile eserlerinde hakem değerlendirmesi söz konusu yani öğrenenleri hem öğrenenler diğer akranlar hem de danışman hocalar konusunda bir denetim mekanizmasını düzgün yapılandırırsak hiçbir sorun yaşanmayacağını düşünüyorum. Dolayısıyla bu takip süreci önemlidir. Yani surf teorik bilgiler verilmesi yeterli olmayacaktır uygulamayı sağlayabilmek gerekir...” Emine

“...öğrenenlerin, doğru bilgilere ulaşabildiklerini anlayabilmeleri için mutlaka bir teyit mekanizması olması gerektiğini düşünüyorum...”
Necati

Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak, içerik üretme süreçlerinde öğrenenler tarafından üretilen içeriklerin bir değerlendirme sürecinden geçmesi gerektiği söylenebilir. Değerlendirme süreci boyunca gerek akran değerlendirmesi sırasında gerekse de öğretmenlerin değerlendirmesi sırasında içerik üreten öğrenenlerin kazanması gereken özelliklerin ne kadarını öğrenme süreçlerinde uyguladıkları da görülebilecektir. Dolayısıyla öğrenenlerin sahip olması gereken özelliklerin sadece teorikte değil uygulamada da işe koşulması sağlanabilecektir. Değerlendirme süreci sonunda verilecek olan geri dönütler ile öğrenenlerin gerekli özellikleri geliştirebilmesine olanak tanınacaktır. Bu noktada kalite kontrol sürecinin iyi bir şekilde işletilmesi ve öğrenenlerin ürettikleri tüm içeriklerin bu süreç içerisinde değerlendirilmesi öğrenme süreçlerinde sağlanacak fayda açısından önemli bir unsur olarak görülmektedir.

İçerik üretme sürecinde ortaya çıkan diğer bir alt tema ise “üretilen içeriklerin farklı algılanması” teması olmuştur. Bu noktada alan uzmanları artık bir algı çağının başladığını üretilen ve paylaşılan içeriklerin diğer bireyler tarafından nasıl algılanacağı konusunun önemli olduğunu belirtmişlerdir. Alan uzmanlarının algı üzerine görüşleri şu şekildedir:

“...mesela siz bir şey yazdınız millet galeyana geldi siz öyle bir yazdınız ki farkında değilsiniz bunun sorumluluğu da sizdedir. Ya da yanlış bir bilgi verdiyseniz çıkıp özür dilemek durumunda olmalısınız...” Gülay

“...günümüz aslında içerik üretme değil, içerikten algı üretme çağıdır. Yani öyle bir içerik sunarın ki doğrudur ama yarattığın algı o kişi hakkında çok kötüdür. Yani ben senin hakkında bir bilgi edinirim sen iyisindir onu öyle bir sunarım ki sen çok kötü bir insan olursun ama o doğru bir bilgidir. Tam tersi senin hakkında doğru bir bilgi edinirim sen kötüsündür ama onu öyle bir sunarım ki sen çok iyi biri olursun. Dolayısıyla algı yaratma süreçleri de ele alınmalıdır. Ya da içerik üreten öğrenenlerin yayınlamış olduğu içerikte acaba nasıl algılanacağını düşünmesi gerekiyor...” Remzi

Yukarda belirtilen görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin üretilen içeriklerin paylaşımı sırasında sunum şekline dikkat etmeleri gerektiği savunulabilir. Sunum şekline dikkat etmeyen öğrenenlerin, olması gerektiğinden daha farklı sonuçlar elde edebileceği söylenebilir. Öğrenenlerin bir anlamda diğer bireylere karşı sorumlu olduklarını söylemek mümkündür. Dolayısıyla öğrenenlere içeriklerin paylaşımı sırasındaki sunum şekliyle ilgili olarak kılavuzluk yapılması içeriklerin olduğundan farklı algılanmasını önleyebilir.

Alan uzmanlarının içerik üretme süreciyle ilgili olarak üzerinde durdukları diğer bir alt tema ise “doğru bilgi” alt teması olmuştur. Bu noktada doğru bilginin ne olduğu tanımlanmaktadır. Böylelikle öğrenenlere doğru bilginin ne olduğu konusunda ışık tutulmaktadır. Doğru bilgi ile ilgili alan uzmanlarının ifade ettiği görüşler şu şekildedir:

“...galiba doğru bilginin ne olduğu biraz göreceli. Benim siyasi görüşüm, ekonomik durumum, cinsiyetim, toplumdaki rollerim bir bilgiyi doğru ya da yanlış olarak kabul etmemde farklılık gösterebilir. Bu nedenle bir kere doğru bilgi olarak neye denecek bir kere bunu tanımlayıp bunun çerçevesini çıkarmak gerekiyor çünkü göreceli bir kavram...” Gülay

“...öncelikle doğru bilgiyi burada tanımlamak gerekir. Çünkü doğru göreceli bir kavramdır. Benim görüşüme göre özellikle günümüzdeki öğrenme ortamlarındaki değişikliği düşündüğümüzde doğru bilgi, öğrenenlerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarını karşılayan bilgidir. Yani tek bir bilginin doğruluğundan bahsedemeyiz. Hatta günümüzde bilginin zenginliğini de düşündüğümüzde, kültürlerin bağlamında bile doğru kavramının değiştiğini görüyoruz. Dolayısıyla doğru bilgiyi, bireysel öğrenme ihtiyacını karşılayan bilgi olarak tanımlamak istiyorum...” Ali

Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak, doğru bilginin göreceli olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla bireysel ihtiyaçları karşılayan bilgilerin doğru bilgi olduğu söylenebilir. Birinci araştırma sorusu sonunda ortaya çıkan özelliklere sahip olan öğrenenlerin, kendi ihtiyaçlarını karşılayacak olan bilgilere yani kendileri için doğru olan bilgilere ulaşabileceklerini söylemek mümkündür. Diğer bir deyişle doğru bilginin bireylere göre değişebileceği, bu noktada gerekli özelliklere sahip olan öğrenenlerin ihtiyaç duydukları doğru bilgiye ulaşabileceği düşünülmektedir.

İçerik üretme sürecinde üzerinde durulan diğer bir alt temanın “kültürel unsurlar” alt teması olduğu görülmüştür. Alan uzmanları içerik üretme sürecinde öğrenenlerin kültürel etkileşimlerde bulunmasının gerektiğini belirtmektedirler. Çalışma kapsamında kültürel unsurlar ile ilgili ulaşılan doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

“...sonuçlara birazda kültürel açıdan bakmak gerekir. Türk kültüründe öyledir bir anlamda öğretene modeldir, büyüktür ve onu sorgulayamazsın...” Ali

“...kültür bize göre farklıdır. Bir başka topluma göre farklıdır. Eğer kültür konusunda bir içerik üretilecekse ortak bir kültür yoksa değişik kültürler anlatılıyorsa o kültürle ilgili akademik kaynaklara başvurmalıdırlar...” Mustafa

Bu bağlamda öğrenenler tarafından üretilen içeriklerin kültürel faktörlerden etkilenebileceği söylenebilir. Benzer şekilde, üretilecek olan içeriklerin bağlamdan etkilenebileceği söylenebilir. Dolayısıyla ilgili konunun kültürel olgulara dayanması üretilen içerikleri de ilgili kültür kapsamında etkileyecektir.

Alan uzmanlarının araştırma soruları kapsamı dışında belirttikleri ifadelerden yola çıkarak ulaşılan diğer bir alt tema ise “herkesin kendi içeriğini üretmesi” alt teması olmuştur. Bu tema kapsamında Gülay:

“...yakında herkes içeriklerini üretmeye başlayacak çünkü bilgiye erişim kolaylaştı. Bu bağlamda içerik üretirken nelere dikkat edileceği ve bu süreçteki sorumlulukların önemli olduğunu düşünüyorum...”

ifadesini belirtmiştir. Gelişen teknolojilere bağlı olarak değişen ve çeşitlenen öğrenme ortamlarıyla birlikte, öğrenenlerin öğrenme sürecinin merkezine geçtiği ve sorumlulukların paylaşılmasıyla birlikte öğrenenlerin içerik üretmesinin yaygınlaşacağını belirtmek mümkündür. Bu doğrultuda öğretmenlerinde kılavuz görevini üstlenerek öğrenenlere yol göstermeleri gerekmektedir.

İçerik üretme sürecine ilişkin ortaya çıkan diğer bir alt tema da “paylaşmak” alt teması olmuştur. Öğrenme süreçlerinde sorumluluk üstlenen öğrenenlerin, ürettikleri içerikleri diğer öğrenme paydaşlarıyla paylaşması önemli bir nokta olarak görülmektedir. Paylaşmak alt temasına ilişkin Samet:

“...öğrenenlerin ürettikleri içerikler bir arşivi oluşturmaktadır. Bu arşiv birçok öğrenen için özetlenmiş bir bilgi olarak düşünülerek daha değerli hale geliyor ve paylaşılması isteniyor. Bu bizim örgün sistemden alışkanlığımız olan ders notu paylaşma ile eşleştirilebilir.

ifadesini belirtmiştir. Öğrenenlerin ürettikleri içerikleri dijital ortamlarda paylaşmaları, bu içeriklerin diğer akranlar tarafından bir öğrenme materyali olarak kullanılmasına olanak tanımaktadır. Ancak bu noktada “paylaşmak” alt temasına bağlı olarak “üretilen

içeriklerin kontrolü” görüşüne de ulaşılmıştır. Burada, alan uzmanları öğrenenlerin ürettikleri içerikleri paylaşmadan önce onları kendilerinin kontrol etmesi gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca içeriklerin paylaşılmasından sonra geçen süreçte de öğrenenlerin o içeriklere karşı sorumlu olduklarının üzerinde durulmaktadır. Bu alt temaya ilişkin doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“...mesela siz bir haber verdiniz içerik yazdınız ama her an değişiyor bilgi ve içerik siz sadece verdim değil bunun sonrasındaki gelişmeleri de izleme gibi bir sorumluluğunuzun olması gerekir. Yani siz başlangıcından sonuna kadar aslında bir döngü içerisindeyiz. Bunu her bir alanında yaydığınız bilgiye ilişkin her türlü bir sonraki aşamadaki dinamiklerden sorumlusunuz...” Gülay

“...öğrenenler mutlaka elde edecekleri bilgilere ulaşmadan önce bunun doğru bilgi olduğuna emin olmalıdırlar ve bu bilgileri kendileri dışında başkalarıyla paylaşmadan önce kontrol ederek emin olmaları gerekmektedir. Çünkü yalnızca kendileri için değil başkalarının başarısını engelleyebileceklerini de düşünmelidirler ve bu sorumluluk duygusuna sahip olmalıdır içerik üreten öğrenenler...” Samet

“...notları eğer başkalarıyla paylaşacaksa paylaşmadan önce mutlaka yılını belirtmelidir. Bu sayede ürettiği içerikleri paylaştığı akranlarına üretilen içeriklerin hangi zamana ait olduğu bilgisini duyurmalı. Bu sorumluluk olmalı. Yani diğer akranlarının başarısını olumsuz anlamda etkilememe sorumluluğunda olmalıdır. Ürettikleri içeriklerde kendisinin yorumladığı yerler varsa bu kısımları belirtmeli bu kısımlar benim kendi fikirlerimdir demelidir...” Samet

Elde edilen görüşlerden yola çıkarak, öğrenenlerin ürettikleri içerikleri paylaşmadan önce bu içerikleri bir öğrenme materyali olarak kullanabilecek diğer bireylere karşı sorumlu olduklarını düşünmeleri gerektiği söylenebilir. Öğrenenler, üretilen içeriklerin geçerli ve güvenilir olduklarından emin olmalıdırlar. Ayrıca üretilen içerikler kapsamında, salt bir şekilde kendi düşüncelerinin yazılı olduğu bir bölüm varsa bunu da not etmek durumunda kalmaktadırlar. Bu sayede bu paylaşımı bir öğrenme materyali olarak kullanan diğer öğrenenler daha kolay bir şekilde geçerli ve güvenilir bilgilere ulaşabileceklerdir.

İçerik üretme süreci kapsamında ortaya çıkan diğer bir alt tema ise “sancılı bir süreç” alt temasıdır. Bu noktada Gülay:

“...içerik üretme süreci aslında acılı bir süreç çok da kolay değil. Bu bağlamda öğrenenlerin gerekli donanımlara sahip olmaları gelişen teknolojilere de ayak uydurmaları gerekmektedir...”

ifadesini belirtmiştir. Bu noktada öğrenenlerin içerik üretme süreçlerinde gerekli olan özelliklere sahip olmalarının zengin öğrenme çıktıları açısından önemli bir unsur olduğunu söylemek mümkündür. Ancak geçerli ve güvenilir içeriklerin üretilmesi için sahip olunması gereken özellikleri edinmek zor bir süreç olarak tanımlanmaktadır.

Öğrenenlerin içerik üretme sürecine ilişkin uluslararası literatürde “proconsumer” olarak geçen kavram ulusal literatüre “ÜreTüketici” olarak geçmektedir. Bu kavram yapılan çalışma kapsamında “ÜreTüketici” alt temasıyla ifade edilmiştir. ÜreTüketici alt temasına ilişkin olarak Emine:

“...içerik üretme dediğimizde önce iletişim kaynaklı çalışmalar geliyor aklıma. İletişimin alanyazınından gördüğüm, hâkim olduğum kadarıyla üretüketici (proconsumers) deniliyor içerik üreten öğrenenlere...”

ifadesini belirtmiştir. Bu kapsamda içerik üreten öğrenenlerin alanyazında kullanılan karşılığının ÜreTüketici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Medya okuryazarlık becerisi” de içerik üretme sürecine ilişkin elde edilen diğer bir alt temadır. Alan uzmanları öğrenenlerin dijital ortamlar aracılığı ile erişilen sosyal medya ortamlarını öğrenenler tarafından içerik üretme sürecinde faydalanabilecekleri önemli bir araç olarak görmektedir. Bu alt temaya ilişkin Emine:

“...üretüketicilerin sosyal medyada bir içerik üretme sürecinde medya okuryazarlığından bahsedilir. Aslında biraz dijital teknolojileri, sayısal ortamları nasıl kullanacaklarına dair becerileri kapsıyor...”

görüşünü öne sürmüştür. Dolayısıyla içerik üreten öğrenenlerin ihtiyaç duydukları başka bir gereksinimin ise medya okur-yazarlık becerisi olduğu söylenebilir. Medya okur-yazarı olan öğrenenler, dijital ortamlardan verimli bir şekilde faydalanarak ihtiyaç duydukları içeriklere erişebileceklerdir. Dijital ortamlardan verimli bir şekilde faydalanmak ise öğrenenlerin içerik üretmesi sürecinde önemli bir unsur olarak görülmektedir.

4.6. Genel Bulgular

Bu araştırmada, içerik üreten öğrenenlerin özelliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırma konusu kapsamında öncelikle ayrıntılı bir alan yazın taraması yapılmış, araştırma 21. Yüzyıl becerileri kuramı ve bağlantıcılık kuramı çerçevesinde temellendirilmiştir. Çalışma kapsamında hedeflenen amaca ulaşabilmek için, 21. Yüzyıl becerileri kuramı kapsamında yer alan üretkenlik ve sorumluluk becerileri, bağlantıcılık kuramı kapsamında yer alan doğru ve güncel bilgi kavramları içerik üreten öğrenenler özelinde değerlendirilerek araştırma soruları belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak, nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme tekniği bir ya da birkaç özel durumu derinlemesine inceleyerek analiz etmek amacıyla kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden biridir (Creswell, 2013).

Belirlenen araştırma soruları, çevrimiçi ortamlarda ders verme deneyimine sahip olan on alan uzmanına yüz yüze görüşme yoluyla yönlendirilmiştir. Alan uzmanlarının görüşleri kendilerinden izin alınarak ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Ses kayıt cihazına kaydedilen görüşlerin dökümleri alınarak NVIVO11 paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda toplamda beş ana tema elde edilmiştir. Bu ana temalardan ilki “doğru bilgiye ulaşmak” ana temasıdır. “Doğru bilgiye ulaşmak” ana teması, içerik üreten öğrenenlerin içerik üretme süreçlerinde elde edecekleri ve kullanacakları bilgilerin doğru olması adına nelere sahip olunması gerektiğini ve nelere dikkat edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak, öğrenenlerin doğru bilgiye nasıl erişebilecekleri bu ana tema altında ifade edilmiştir. Öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşması konusunda en fazla referans alan alt temalar “öğrenenlere kılavuzluk yapmak”, “kurumsal sayfaların takip edilmesi”, “bilimsel bilgiye ulaşmak” alt temaları olmuştur. Bu bağlamda öğrenenlerin doğru bilgi olarak kabul etmeleri gereken bilgilerin bilimsel bilgiler olması gerektiği söylenebilir. Ayrıca danışman hocalar ya da resmi kurumlar gibi bir otorite tarafından bilgilerin sağlanması da doğru bilgiye erişme noktasında gerekli bir nokta olarak görülebilir.

Elde edilen ikinci ana tema “Doğru bilgiye ulaşma sorumluluğu” ana teması olmuştur. “Doğru bilgiye ulaşma sorumluluğu” ana teması, içerik üreten öğrenenlerin doğru bilgileri elde ederlerken hangi tutum ve davranışlar içerisinde olması gerektiğine değinmektedir. Doğru bilgiye ulaşma noktasında alan uzmanları tarafından belirtilen sorumlulukların öğrenenler tarafından üstlenilmesi ve uzaktan öğretim kurumlarının da bu sorumlulukları öğrenenlere aşılması doğru bilgilerin yer aldığı içeriklerin üretilmesi anlamında önemlidir. Doğru bilgiye ulaşma sorumluluğu kapsamında en fazla referans alan alt temalar; “etik”, “eleştirel düşünme becerisi”, “veri çeşitlemesi yapmak”, “geri dönüt istemek”, “işbirlikçi çalışma becerisi” alt temaları olmuştur. Dolayısıyla öğrenenlerin ilk olarak etik olma sorumluluğunu yerine getirmesi gerektiği söylenebilir. Bu kapsamda öğrenenlerin doğruyu yanlıştan ayırabilmesi ve elde edilen bilgilerin referanslarının belirtilmesi gerekli olan sorumluluklardan birkaçıdır. Ayrıca öğrenenlerin diğer akranlarıyla işbirliği yapabilmesi, elde edilen bilgilerin akıl süzgecinden geçirilmesi, alan uzmanlarından ya da danışman hocalardan geri dönüt istenmesi ve elde edilen bilgilerin birden fazla kaynaktan araştırılarak doğruluğunun belirlenmesi öğrenenlerin üstlenmesi gereken önemli sorumluluklar olarak ortaya çıkmaktadır.

Araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda üçüncü ana tema olarak “güncel bilgiye ulaşma” ana teması belirlenmiştir. “Güncel bilgiye ulaşma” ana teması doğrultusunda, öğrenenlerin içerik üretme sürecinde günceli yakalayarak bu güncel bilgilerden faydalanılması noktasında gerekli olan özelliklere değinilmiştir. Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak, öğrenenlerin güncel bilgiye nasıl erişebilecekleri, hangi özelliklere sahip olunması gerektiği bu ana tema altında belirtilmiştir. İçerik üretme sürecinde öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşmaları konusunda en fazla tekrarlanan alt temalar: “Kurumsal Sayfaların Takip Edilmesi”, “Yayınlanma Tarihi”, “Sürelili Yayınların Takibi” ve “Sosyal Ağlardan Faydalanmak” şeklinde olmuştur. Elde edilen alt temalardan yola çıkarak, içerik üreten öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşma noktasında olduğu gibi güncel bilgiye ulaşma noktasında da kurumsal sayfaları takip etmesi gerektiği görülmektedir. Buna ek olarak, içerik üreten öğrenenlerin ulaştıkları bilgilerin tarihlerine bakması, bu bilgilerin süreli yayınlardan elde edilmesi ve sosyal ağların kullanılması alan uzmanları tarafından üzerinde durulan konular arasında olmuştur.

Araştırmada elde edilen dördüncü ana tema “güncel bilgiye ulaşma sorumluluğu” ana teması olmuştur. “Güncel bilgiye ulaşma sorumluluğu” ana teması içerik üreten öğrenenlerin güncel olanı yakalama noktasında üstlenmesi gereken sorumlulukları ifade etmektedir. Alan uzmanları tarafından belirtilen sorumlulukların içerik üreten öğrenenler tarafından üstlenilmesi ve öğrenenlerin bağlı oldukları öğretim kurumlarının da bu sorumlulukları onlara aşılması güncel içeriklerin üretilebilmesi anlamında önemli bir nokta olarak görülebilir.

Öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşması noktasında sahip olması gereken sorumluluklar konusunda en fazla referans alan alt temalar “öz-değerlendirme becerisine sahip olmak”, “öğrenenlerin güncel olması”, “küresel çağa ayak uydurmak”, “etik” alt temaları olmuştur. Bu noktada, öğrenenlerin yine etik kaygılarının olması gerektiği söylenebilir. Ayrıca içerisinde buldukları çağın gerekliliklerini yerine getirmeleri, kendi kendilerini

değerlendirebilmeleri öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşmaları noktasında gerekli birer unsur olarak görülmektedir.

Elde edilen son ana tema ise “içerik üretme” ana temasıdır. “İçerik üretme” ana teması araştırma soruları dışında alan uzmanlarının ek olarak ifade ettikleri görüşler doğrultusunda belirlenmiştir.

Bu ana tema kapsamında içerik üretme sürecinde başka hangi kavramlara dikkat edilmesi gerektiği ve başka hangi özelliklere sahip olunması gerektiği belirtilmiştir. İçerik üretme süreci konusunda en fazla referans alan alt temalar “öğrenme ortamlarındaki roller”, “kalite kontrol süreci”, “üretilen içeriklerin farklı algılanması”, “doğru bilgi” ve “kültürel unsurlar” alt temaları olmuştur. Elde edilen alt temalardan yola çıkarak, içerik üretme sürecinde bir kalite kontrol sürecinin olması gerektiği söylenebilir.

Ayrıca, içerik üretme sürecinde öğrenme ortamındaki rollerin yeniden yapılandırılması gerektiği de görülmektedir. Bunlara ek olarak, öğrenenlerin doğru bilgiyi tanımlayabilmeleri ve kültürel unsurlara dikkat etmeleri, üretilen içeriklerin olduğundan farklı algılanmasına yol açmamaları da üzerinde durulan konular arasındadır.

Elde edilen bulgulardan yola çıkarak, uzaktan öğrenme ortamlarına dâhil olan öğrenenlerin doğru ve güncel bilgiye ulaşabilmeleri için gerekli olan özellikler ve sorumlulukların bir çerçevesi çıkarılmıştır. Çalışma kapsamında ulaşılan çerçeve şekil 17.de gösterilmektedir.

Sürdürülen çalışma kapsamında, içerik üreten öğrenenlerin özelliklerinin değerlendirilmesine yönelik öneriler de belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar tartışılarak gerekli görülen önerilerde bulunulmuştur. Sonuç, tartışma ve öneriler kısımları izleyen bölümde sunulmaktadır.

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Yapılan bu çalışmada, dijital öğrenme ortamlarında uzaktan öğretim yoluyla verilen bir derse kayıtlı olan ve öğrenme süreçlerinde kendi ihtiyaç duydukları içerikleri üreten öğrenenlerin özelliklerinin neler olması gerektiğini belirlemek amaçlanmıştır. Teknolojinin gelişmesi ve öğrenme ortamlarına dâhil edilmesi ile birlikte öğrenme süreçlerindeki rollerin değiştiğini söylemek mümkündür. Değişen rollerle birlikte, artık öğrenenlerin tüketici olmaktan çok üretici konuma geçtikleri görülmektedir. Öğrenme ortamlarında sorumluluk alan öğrenenler, kendi öğrenme ihtiyaçları doğrultusunda öğrenme içeriği oluşturmaktadırlar. İlgili alan yazında içerik üreten öğrenenler, belirli bir hedef doğrultusunda birbirleriyle etkileşim haline geçerek öğrenme faaliyetlerini gerçekleştiren ve bu süreç içerisinde öğrenme içeriklerini üreten bireyler olarak tanımlanmaktadır (Boettcher, 2006). Dijital öğrenme ortamlarına dâhil olan öğrenenlerin içerik üretebilmeleri için, bağlı buldukları ortamların gerekliliklerini yerine getirebilmeleri gerekmektedir. Diğer bir deyişle, teknolojinin yoğun bir biçimde işe koşulduğu dijital öğrenme ortamlarında öğrenenlerin teknoloji okur-yazarlığı, medya okur-yazarlığı gibi 21. Yüzyıl becerilerine sahip olmaları gerekmektedir (Leonard vd., 2007). 21.yüzyıl becerilerine sahip olan öğrenenlerin dijital ortamlarda birbirleriyle ya da öğretmenler ile işbirliği ve iletişim içerisine girebilmesi için bağlantıcı yaklaşıma da sahip olmaları gerektiği de söylenebilir.

Bağlantıcılık, 21. Yüzyıl dijital bilgi çağında ağlar üzerinden öğrenmeyi açıklamaktadır (Siemens, 2004). Bu bağlamda, dijital öğrenme ortamlarına dâhil olan öğrenenlerin gerek 21. Yüzyıl becerilerine gerekse de bağlantıcı yaklaşıma hâkim olmaları öğrenme süreçlerinden alınacak olan verimin de artmasını sağlayacaktır. Gerçekleştirilen çalışmada, 21.yüzyıl becerileri kuramı ve bağlantıcılık kuramı esas alınmıştır.

Çalışma kapsamında ulaşılan sonuçlar, içerik üreten öğrenenlerin içerik üretme süreçlerinde maruz kaldıkları bilgi yığından doğru ve güncel olan bilgileri nasıl seçip kullanabileceklerine yönelik olmuştur. Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular, ana tema ve alt tema olarak ifade edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda içerik üreten öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşmaları konusunda, kurumsal sayfaların takip edilmesi ve bilgilerin bir otorite tarafından sağlanması gerektiği önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu

noktada, öğrenenlerin ulaştıkları internet sitelerinin uzantılarını bilmesi kurumsal sayfaya erişip erişilmediği konusunda etkili olacaktır. Öğrenenlerin .gov (hükümet kurumları), .edu (eğitim kurumları), .org (ticari olmayan kurumlar), .mil (askeri kurumlar), .net (servis sunucuları), .int (uluslararası kurumlar) gibi internet uzantılarını bilmeleri gerekmektedir. Böylelikle ulaştıkları kaynakların kurumsal ve güvenilir olup olmadıkları belirlenebilir. Ayrıca öğrenenlerin ağlara bağlanabilmesi ve ağlar üzerinden ilgili alan uzmanlarını takip edebilmesi de doğru bilgiye ulaşma noktasında ortaya çıkan önemli bir sonuç olarak görülmektedir. Dolayısıyla, öğrenenlerin her eriştiği bilgiyi kullanmadan önce bu bilginin güvenilir kaynaklardan geldiğine emin olmaları gerektiği söylenebilir. Bunlarla birlikte, öğrenenlerin içerik üretme süreçlerinde danışmanlardan faydalanabilmesi gerektiği de ortaya çıkan başka bir sonuç olmuştur. Bu noktada, öğrenme süreçlerinde öğretmenlerin kılavuzluk yapma rolünü iyi bir şekilde uygulamaya koyması, öğrenenlerin geçerli ve güvenilir içerikler üretebilmesi adına önemli bir noktadır. Öğretmenlerin iyi bir kılavuz olabilmeleri için dâhil oldukları dijital öğrenme ortamlarını iyi düzeyde bilmeleri gerektiği düşünülmektedir. Bu görüşe paralel olarak Guasch vd. (2010), öğretmenlerin dijital öğrenme ortamında kullanılacak olan iletişim sistemlerini kullanabilmesi gerektiğini savunmaktadır. Çalışma kapsamında öğretmenlerin kılavuzluk yapmaları altı adımdan oluşmaktadır. Bu adımlar:

1. Akademik çalışmaların erişimine olanak tanımak,
2. Akademik yeterlik konusunda öğrenenlere katkı sağlamak,
3. Araştırma yöntemlerini ve veri toplama yöntemlerini kavratmak,
4. Basılı ya da çevrimiçi veri toplama kaynaklarını aktarmak,
5. Akademik disiplin kurallarını benimsetmek,
6. İlgili alan uzmanlarına yönlendirmek,

şeklindedir.

Öğrenenlerin ilgili konuya hâkim olmaları gerektiği ve o konuyu nerden öğreneceğini bilmesi, geçerli ve güvenilir içeriklerin üretimi için önemli bir nokta olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada ortaya çıkan önemli gerekliliklerden biri ise bilgi okur-yazarı olmaktır. Bilgi okur-yazarlığının tanımında iki farklı yaklaşım görülmektedir. Bunlardan ilki tanımı üzerinde dururken, diğeri bireylerin sahip olması gereken özellikleri üzerinde durmaktadır. Birincisinde Taylor (1979) bilgi okur-yazarlığını, gerçek yaşamla ilgili

problemleri çözebilmek için bilgiye ulaşma, değişik kaynaklardan bilgiye erişebilme, bilgilenmenin sürekliliğini sağlayabilme, bilginin ne zaman ve nasıl elde edileceğine ilişkin stratejileri bilme şeklinde yorumlarken, ikinci yaklaşımda Doyle (1994) bilgi okur-yazarı olan bireylerin sahip oldukları özellikleri şu şekilde sıralamıştır: Doğru ve yeterli bilginin mantıklı karar vermenin temeli olduğunu bilir, bilgi gereksinimini fark eder, bilgi gereksinimlerine dayalı olarak soruları formüle eder, olası bilgi kaynaklarını belirler, başarılı araştırma stratejileri geliştirir, bilgisayar tabanlı ve diğer teknolojileri de kapsayan bilgi kaynaklarına erişir, bilgiyi değerlendirir, pratik uygulamaya dönüşümü için bilgiyi düzenler, yeni bilgiyi mevcut bilgiyle bütünleştirir, bilgiyi eleştirel düşünme ve problem çözmede kullanır.

Doğru bilgiye ulaşma noktasında elde edilen bulgulardan yola çıkarak diğer bir önemli gereksinim olarak, öğrenenlerin teknoloji okur-yazarı olmasının ve ağlara bağlanarak öğrenme topluluklarına dâhil olabilmesi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, öğrenenlerinde kılavuzluğu ile birlikte öğrenenlerin bilimsel yayınlara erişebilmesi de doğru bilgiye ulaşmak noktasında önemli bir çıkarım olmuştur.

Doğru bilgiye ulaşma sorumluluğunda ise öğrenenlerin eleştirel düşünerek, etik kaygı gütmeleri gerektiği konularının altı çizilmektedir. Eleştirel düşünme ile ilgili olarak Paul ve Elder (2006), yaşam kalitesi ile düşünme kalitesi arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla eleştirel düşünme, öğrenenlerin karmaşık ve sürekli değişen bir çevreye daha iyi uyum sağlayabilmeleri ve yaşam kalitesini artırma gibi yaşamın her anında yeri olan önemli bir özelliktir (Torres ve Cano, 1995). Eleştirel düşünce sisteminden geçmeyen bilgiler, önyargılı, çarpıtılmış, taraflı, bilgilendirilmemiş ve indirgemeci bir özellik gösterir (Paul ve Elder, 2006). Eleştirel düşünmeyi İpşiroğlu (1997, s.33);

“Sorunların özüne inen, farklı açılardan irdeleyen, anlamaya çalışan, gerekirse karşı çıkabilen bir düşünme biçimidir.”

şeklinde tanımlamıştır.

Veri çeşitlemesi yapmak bulgusundan yola çıkılarak ise öğrenenlerin eriştikleri bilgileri birden fazla kaynaktan araştırmaları ve bu yolla sağlama yapmaları gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde kolayca kaçmamaları, başkalarının bilgisiyle yetinmek yerine öz-düzenleme ve öz-değerlendirme becerilerine sahip olmaları gerektiği ise elde edilen diğer bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Doğru bilgiye ulaşma konusunda elde edilen öğrenenlere kılavuzluk yapılması bulgusu doğrultusunda öğrenenlerin dönüt istemesi bulgusuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla öncelikle öğrenenlerin dönüt isteme sorumluluğuna sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Öğrenenlerin dönüt istemesi öğretenlerin kılavuzluk yapmasına neden olabilecek bir unsur olarak görülebilir. Öğrenenlerin bağlantıcı yaklaşıma sahip olmaları gerektiği ve işbirliğine dayalı çalışabilmeleri sahip olmaları gereken diğer sorumluluklar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada bağlantıcı yaklaşıma sahip olan öğrenenlerin ağlar üzerinden diğer akranlarıyla fiziksel sınırlılık yaşamadan işbirliğine girebileceği ve öğrenme süreçlerinde yardımlaşabilecekleri sonucuna ulaşılabilir. Elde edilen bu sonuçlardan yola çıkarak dijital öğrenme ortamlarındaki gereksinimlerin, geleneksel öğrenme ortamlarındaki gereksinimlere oranla daha fazla çeşitlendiği söylenebilir. Bu görüşe paralel olarak Aldemir (2003, s.272);

“Okuryazarlığın insan yeteneklerine ve marifetlerine dayalı olarak gelişmesi 21. yüzyılda bazı konuların gündeme gelmesine neden olmuştur. Bu konuları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz: bilgi gereksinimini fark etme, bilginin yerini belirleme, bilgiye ulaşma, arama stratejilerini oluşturma, bilgiyi analiz etme, yorumlama, değerlendirme, iletme, problem çözme becerilerine sahip olma, kaynağa dayalı eğitim, yaşam boyu öğrenme, öğrenen toplum, sürekli eğitim, eğitim müfredatına yönelik reformlar ve telif haklarına saygı.”

ifadesini kullanmıştır. Dolayısıyla teknolojinin gelişmesi sonucu ortaya çıkan yeniliklerle birlikte öğrenenlerin de kendilerini yenilemesi gerektiği söylenebilir.

İçerik üreten öğrenenlerin güncel bilgiye erişmeleri için süreli yayınları takip etmesi gerektiği alan uzmanları tarafından sıkça tekrarlanan bir bulgu olmuştur. Bu bağlamda içerik üretme süreçlerinde süreli yayın yapan akademik yayınların güncel bilgiyi sağlaması anlamında önemli olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca, ulaşılan içeriklerin

yayınlanma tarihine bakılması da diğer bir bulgu olarak ortaya çıkmaktadır. Öğrenenlerin ulaştıkları içerikleri kontrol etmeleri, günceli yakalama anlamında özellikle de yayınlanma tarihlerine bakmaları gerektiği altı çizilecek bir unsur olarak belirlenmiştir. Alan uzmanlarına başvurmak bulgusu ise yine öğrenenlerin ağlara bağlanabilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Öğrenenlerin ağlara bağlanabilmeleri için 21.yüzyıl becerilerinden olan teknoloji okur-yazarlığı, medya okur-yazarlığı gibi yeteneklere sahip olması gerektiği söylenebilir. Bu bağlamda, içerik üreten öğrenenler kapsamında ele alınan 21.yüzyıl becerileri kuramının ve bağlantıcılık kuramının öğrenme süreçlerinde içeriklerin üretilebilmesi anlamında önemli olduğu sonucuna ulaşılabilir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak, öğrenenlerin mobil teknolojilerden faydalanmaları da ağlar üzerinden diğer akranlar, öğretmenler ve alan uzmanlarının takip edilmesi anlamında ortaya çıkan önemli bir sonuç olmuştur. Ağlar üzerinden bir öğrenme ortamına dâhil olan öğrenenlerinde anlık bilgiyi elde etme anlamında avantajlı olduğu söylenebilir. Yine bu noktada 21.yüzyıl becerilerinin ve bağlantıcı yaklaşımın işe koşulması gerektiğini söylemek mümkündür. Bu görüşe paralel olarak 21.yüzyıl becerileri ve bağlantıcı yaklaşıma sahip olan öğrenenlerin sosyal ağlardan da verimli bir şekilde faydalanarak anlık bilgilere erişebileceği düşünülmektedir. Öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşma konusunda üzerinde durması gereken en önemli konulardan birinin üretilecek içeriklerin bağlamı olduğu söylenebilir. Öğrenme süreçlerinde içerik üreten öğrenenlerin çalıştıkları ilgili konunun bağlamı güncel olmayı gerektirmiyorsa, öğrenenler günceli yakalama kaygısına girmeyebilirler. Örneğin, çalışılan konu olarak tarihsel bir süreç ele alındıysa, bu noktada öğrenenlerin doğru bilgiye yönelmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Bunlara ek olarak bilginin hızla ilerlediği ortamlarda öğrenenlerin anlık eğilimleri takip etmesi de güncel bilgiye erişme noktasında gerekli bir unsurdur. Öğrenenlerin mobil teknolojiler yardımıyla da ağlar üzerindeki anlık eğilimlere ulaşabilmesi mümkündür. Dolayısıyla mobil teknolojileri kullanabilen öğrenenlerin, ağlar üzerindeki anlık bilgilere erişebilmeleri de mümkündür.

İçerik üreten öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşma sorumluluğu konusunda elde edilen bulgulardan çıkan en önemli sonuç, öğrenenlerin öz-değerlendirme becerisine sahip

olması gerektiği olmuştur. Bu bağlamda içerik üretme süreçlerinde öğrenenlerin güncel bilgiye ulaşmaları için, bir gereksinim duyabilmesi ya da bir öğrenme sorumluluğu duyabilmesi gerektiği söylenebilir. Öz-değerlendirme yapan öğrenenlerin ihtiyaç duydukları gereksinimleri belirleyebilecekleri ve bu doğrultuda içerikler üretebileceği söylenebilir. Yapılan çalışma kapsamında elde edilen diğer bir sonuç ise öğrenenlerin güncel bilgiye erişebilmeleri için, öğrenenlerin de yaşadığı çağın gereksinimlerine ayak uydurabilmeleri diğer bir değişle güncel kalabilmeleri gerektiği olmuştur. Öğrenenlerin güncel kalabilmeleri için gerekli olan unsurlar ise şu şekilde belirlenmiştir:

1. Konferanslara katılmak.
2. Mobil teknolojileri kullanmak.
3. Sosyal medya hesapları kullanmak.
4. İlgili alanda okumalar yapmak.
5. Aktif olmak.
6. Disiplinler arası çalışabilmek.

Alan uzmanlarının üzerinde durduğu diğer bir unsur ise öğrenenlerin ön yargılı olmamaları olmuştur. Buradan hareketle, öğrenenlerin ön yargılı davranmaları sonucunda kendilerinin belirledikleri, ilgi duydukları kaynaklardan bilgi edinebilecekleri ancak önemsemedikleri diğer kaynaklardaki geçerli güvenilir ya da güncel olan bilgilerin göz ardı edilebileceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında alan uzmanlarından belirlenen araştırma soruları dışındaki görüşleri de alınmıştır. Alan uzmanlarının görüşleri de bu çalışmanın alan yazınında belirtilen ifadelerle örtüşmektedir. Elde edilen görüşlerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgulardan biri de öğrenme ortamlarındaki rollerin değişmesi konusunda olmuştur. Öğrenme ortamlarındaki kontrolün kaybolmaması adına, öğretimsel ve teknik seçimlerin öğrenenler tarafından yapıldığı ve komutların tek bir yol olan öğrenenler tarafından verildiği ortamlar daha çok geleneksel öğrenme ortamlarıdır (Siemens, 2004). Ancak bu model, zamanla öğrenenlerin sahip olduğu fonksiyonların ortadan kalkacağı anlamını taşımamaktadır (Skrypnik vd., 2015). Ağa bağlı sistemlerde

sürdürülen öğrenme süreçlerinde ise öğrenenler arasındaki kontrol öğrenenlere kılavuzluk yapılarak, öğrenenleri destekleyip onları yönlendirerek ve sosyal anlamda öğrenenleri destekleyerek sağlanabilmektedir (Siemens, 2010). Dolayısıyla teknolojinin gelişmesi ile birlikte ortaya çıkan ağ tabanlı dijital öğrenme ortamlarında öğretmenin rolünün değişerek merkeziyetçi bir yapıdan kılavuzluk yapmaya yönelik bir yapıya doğru evirildiğini söylemek mümkündür. Bu duruma paralel olarak dijital öğrenme ortamlarında öğrenenlerin de öğrenme sürecinin merkezine geçtiğini, öğrenme ortamlarındaki sorumlulukların öğrenenler ile paylaşıldığı söylenebilir. Öğrenenlerin dijital öğrenme ortamındaki rollerine ilişkin Richardson ve Newby (2006), dijital öğrenme ortamlarına dâhil olan öğrenenlerin tecrübe kazandıklarını ve kendi öğrenme deneyimleri için daha fazla sorumluluk üstlendiklerini belirtmiştir.

Alan yazınla örtüşen diğer bir bulgu ise içerik üretme sürecinde bir kalite kontrol mekanizmasının olması gerektiği olmuştur. Çalışma kapsamında görüşlerine başvuru alan uzmanları içerik üretme süreçlerinde öğrenenlerin hazırladıkları içeriklerin ilgili uzmanlar ya da diğer akranlar tarafından gözden geçirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Elde edilen bu görüşlere paralel olarak Ehlers (2009) ve Perez-Mateo ve diğerleri (2011), dijital öğrenme süreçlerinde bir kalite kontrol mekanizmasının varlığının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu sayede daha güvenilir içeriklerin üretilmesi sağlanacaktır.

İçerik üretme sürecinde en önemli adımlardan birinin ise doğru bilgiyi tanımlamak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doğru bilgiyi tanımladıktan sonra öğrenenlerin bu bilgilere erişebilmeleri daha kolay olacaktır. Alan uzmanlarının görüşlerinden yola çıkarak doğru bilginin tanımının “öğrenenlerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarını karşılaması” şeklinde yapılması mümkündür. Dolayısıyla tek bir doğru bilginin varlığından söz edilmesi mümkün değildir. Öğrenenlerin siyasi görüşü, ekonomik durumu, cinsiyeti, toplumdaki rolleri de kendilerinin hangi bilgiyi doğru olarak algılayacaklarını etkilemektedir. Öğrenenler kendi ihtiyaçları doğrultusunda doğru bilgiyi tanımladıktan sonra bu bilgilere ulaşmaya çalışmalıdır. Bir ders kapsamında sürdürülen öğrenme süreçlerinde ise dersin konusunun gerektirdiği bilgiler doğru bilgi olarak algılanabilir.

Algı kavramı ise çalışma kapsamında ortaya çıkan diğerk bir unsur olmuştur. Dijital ortamlarda içerik üreten öğrenenlerin sunuş biçiminin de önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İçeriklerin olduğu gibi algılanabilmesi diğerk bir değışle, üretilen içeriklerin amacından farklı bir şekilde algılanmaması hedeflenen amaçlara ulaşma noktasında önemlidir. Bu noktada öğrenenlerin ürettikleri içerikleri amacına uygun bir şekilde sunabilmesi gerekmektedir.

Tüm belirtilenlerin sonucunda, ağ tabanlı olan dijital öğrenme ortamlarında geleneksel rollerin değışerek sorumlulukların paylaşıldığı, öğrenme içeriklerinin de öğrenenler tarafından üretildiğı söylenebilir. Öğrenme süreçlerinde öğrenenler tarafından üretilen içeriklerin geçerli ve güvenilir olabilmesi amaçlanan öğrenme hedeflerine ulaşma noktasında önemlidir. Bu noktadan hareketle gerçekleştirilen çalışmada, alan uzmanlarının görüşlerine başvurularak içerik üreten öğrenenlerin dijital öğrenme ortamlarında kayıtlı oldukları bir ders kapsamında ürettikleri içeriklerin doğru ve güncel olabilmesi için hangi özelliklere ve hangi sorumluluklara sahip olmaları gerektiğı araştırılmıştır. Gerçekleştirilen analizler sonucunda içerik üreten öğrenenlerin doğru ve güncel bilgiye ulaşma noktasında hangi özellik ve sorumluluklara sahip olması gerektiğı belirlenmiştir. İçerik üreten öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşması için gerekli olan özellikler kapsamında, bağlantıcı bir yaklaşıma sahip olma, bilimsel bilgilere ulaşma ve öğrenenlerden geri dönüt isteme gibi gereklilikler ön plana çıkarken, doğru bilgiye ulaşabilme sorumluluğı anlamında ise etik kaygılara sahip olma, eleştirel düşünebilme ve veri çeşitlemesi gibi sorumlulukların altı çizilmiştir. Bunların yanında, içerik üreten öğrenenlerin güncel bilgiye erişmesi noktasında gerekli olan özellikler olarak, kurumsal sayfaların takip edilmesi, yayınlanma tarihi ve süreli yayınların takibi gibi gereklilikler ön plana çıkarken, öğrenenlerin güncel bilgiye erişme noktasındaki üstlenmesi gereken sorumluluklar ise öz-değerlendirme becerisine sahip olmak, küresel çağa ayak uydurmak ve kendilerini güncel tutmak şeklinde belirmiştir. Gerçekleştirilen çalışma kapsamında ulaşılan doğru ve güncel bilgi üretme çerçevesi incelendiğinde, öğrenenlerin öğrenmeyi öğrenmeleri gerektiğı sonucuna da ulaşılmaktadır. Bu noktada, uzaktan eğitim kurumlarının öğrenenlere doğru ve güncel bilgi üretme çerçevesi kapsamındaki öğretileri sağlaması önemli bir nokta olarak görülmektedir.

5.1. Öneriler

Öğrenme ortamındaki rollere ayak uydurabilmek, çağdaş öğrenme çevrelerinin zengin öğrenme çıktıları sağlaması adına gerekli bir unsurdur. Gelişen teknolojilerle birlikte değişen öğrenme ortamlarındaki temel unsurlardan birisi öğrenme sorumluluklarının paylaşılması olmuştur. Dolayısıyla, öğrenme ortamlarında kılavuz rolüne geçen öğretmenler, öğrenme süreçlerinde öğrenenlere sorumluluk vermelidir. Bu bağlamda, öğrenenlerin sorumluluk alarak içerik üretebildikleri dijital öğrenme ortamlarında, öğretmenlerin kullanmak durumunda oldukları eş zamanlı ya da eş zamansız iletişim sistemlerine hâkim olunması gerektiği söylenebilir. Bir başka deyişle, öğretmenlerin kılavuzluk yapabilmesi adına kendilerini güncel tutabilmeleri ve gerekli teknolojileri kullanabilmeleri gerekmektedir. Ancak bu şekilde öğretmenlere faydalı olunabileceği düşünülmektedir. Benzer şekilde öğrenenlerin de gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında ulaşılan gereklilikler ve sorumluluklara sahip olabilmesi, geçerli ve güvenilir içeriklerin üretilmesi anlamında önem bir noktadır.

İçerik üretme süreci sonunda öğrenenler tarafından üretilen içeriklerin dijital ortamlarda paylaşılmasını sağlamak öğrenenlerin teknoloji okur-yazarlığını geliştirecek bir unsur olarak görülmektedir. Aynı zamanda ürünlerini paylaşan öğrenenler bu sayede kendilerine dönüt veren ya da paylaşımları altında kendilerine yorum yazan akranları sayesinde işbirliği becerisini geliştirebilecek ve özgüven kazanabilecektir. Bu bağlamda içeriklerin paylaşılmasının sağlanması önemli bir unsurdur.

Çalışmanın alan yazınında bahsedildiği üzere Web 2.0 araçlarının kullanıldığı dijital öğrenme ortamları, hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşma anlamında olumlu katkılar sağlamaktadır. Dolayısıyla uzaktan öğretim kurumlarında ve açıköğretim sistemlerinde bu tür öğrenme ortamlarının kullanılması, öğrenenlerin akademik başarısı, işbirliğine dayalı çalışma becerisi ve bağlantıcı yaklaşıma sahip olabilmesi adına önemli bir nokta olarak görülebilir. Ayrıca bu sayede öğrenenlerin zaman ve mekân sınırlılığı yaşamaması da önlenilecektir.

Alan uzmanlarının görüşlerinden ve ilgili alan yazından yola çıkarak, ilerleyen dönemlerde öğrenenlerin içerik ürettiği ortamların daha fazla yaygınlaşacağı

düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle, uzaktan öğretim kurumlarının öğrenme süreçlerinde öğrenenlere, gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında elde edilen gereklilik ve sorumlulukların kazandırılmasına yönelik öğretiler sağlaması, öğrenenlerin ilerleyen dönemlerde geçerli ve güvenilir içerikler üretebilmesi adına gerekli bir unsur olarak düşünülmektedir. Dolayısıyla uzaktan öğretim kurumlarının öğrenenleri doğru ve güncel bilgiye nasıl erişebilecekleri konusunda eğitmesi, dijital öğrenme ortamlarından alınacak olan verimi artıracaktır. Bu sayede ağlar üzerinde dolaşan öğrenenlerin daha sağlıklı bir öğrenme sürecinden geçeceği düşünülmektedir.

Ekler Listesi

	<u>Sayfa</u>
Ek 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	146
Ek 2. Görüşme İzin Formu.....	147
Ek 3. Görüşme Soruları.....	149
Ek 4. NVIVO Analiz Sayfası.....	150

Ek 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırma Konusu:

İçerik Üreten Öğrenenlerin Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Giriş

Merhaba, “İçerik Üreten Öğrenenlerin Özelliklerinin Değerlendirilmesi” konusunda sizinle görüşme yapmak istiyorum. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, dijital öğrenme ortamlarına dâhil olan içerik üreten öğrenenlerin içerik üretme süreçlerinde doğru ve güncel bilgi üretebilmeleri bağlamında önemli olduğuna inanıyorum.

- Yapacağımız görüşmelerde paylaşılan bilgiler, sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır.
- İzin verirseniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için herhangi bir sakıncası var mıdır? Varsa lütfen belirtiniz.
- Görüşmeye başlamadan önce belirtmek istediğiniz herhangi bir şey veya sormak istediğiniz herhangi bir soru var mıdır?
- Şimdi izninizle sorularına geçmek istiyorum.

Ek 2. Görüşme İzin Formu

Sayın Alan Uzmanı,

Öncelikle gerçekleştirmeyi planladığımız görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Bu form yazılı izninizle birlikte sizi araştırmanın amaç, kapsam ve içeriğiyle ilgili bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı, içerik üreten öğrenenlerin, içerik üretme sürecinde doğru ve güncel bilgiye ulaşma noktasında sahip olması gereken özelliklerinin değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada cevabı aranan sorular şunlardır:

Soru 1. İçerik üreten öğrenenler, içerik üretme sürecinde doğru bilgiye nasıl ulaşabilirler?

Soru 2. İçerik üreten öğrenenler, doğru bilgiye ulaştıklarını anlayabilmeleri için hangi sorumluluklara sahip olmalıdırlar?

Soru 3. İçerik üreten öğrenenler, güncel bilgiye ulaşabilmek için, nasıl bir yol izlemelidirler?

Soru 4. İçerik üreten öğrenenler, hangi sorumluluklar içinde güncel bilgiye ulaşmalıdırlar?

Yukarıda belirtilen araştırma sorularına cevap bulabilmek için görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Sizlere araştırma konusuyla ilgili dört açık uçlu soru yöneltilecek ve bu sorulara ilişkin görüşleriniz alınacaktır.

Gerçekleştirilecek görüşmede araştırma verilerinin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak, veri kaybını önlemek amacıyla ses kaydının tutulması planlanmaktadır. Sizinle gerçekleştirilen görüşmede tutulacak ses kaydı, bilimsel araştırma dışında herhangi bir amaçla kullanılmayacaktır. Ses kaydından elde edilen veri dökümleri raporlaştırılacak ve görüşlerinizden doğrudan alıntılar yapılacaktır. Herhangi bir şekilde isminiz kullanılmayacak bunun yerine kod isim kullanılacaktır.

Zaman ayırdığınız ve araştırmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

Lütfen aşağıdaki şartlardan onayladıklarınızın karşısındaki evet kutucuğunu, onaylamadıklarınızın karşısındaki hayır kutucuğunu işaretleyiniz.

	Evet	Hayır
Görüşmenin ses kaydının alınmasını onaylıyor musunuz?		
Görüş ve önerilerinizden araştırma kapsamında doğrudan alıntı yapılmasını onaylıyor musunuz?		

Yukarıda Belirtilen Şartlar Taraflarca Kabul Edilmiştir.

Katılımcı Onayı

Araştırmacı Onayı

Ek 3. Görüşme Soruları

Soru 1. İçerik üreten öğrenenler, içerik üretme sürecinde doğru bilgiye nasıl ulaşabilirler?

Soru 2. İçerik üreten öğrenenler, doğru bilgiye ulaştıklarını anlayabilmeleri için hangi sorumluluklara sahip olmalıdırlar?

Soru 3. İçerik üreten öğrenenler, güncel bilgiye ulaşabilmek için, nasıl bir yol izlemelidirler?

Soru 4. İçerik üreten öğrenenler, hangi sorumluluklar içinde güncel bilgiye ulaşmalıdırlar?

Bana zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim. Benim soracaklarım bu kadar. Konu ile ilgili benim sormadığım fakat sizin ilave etmek istediğiniz herhangi bir şey var mıdır?

Ek 4. NVIVO Analiz Sayfası

Nodes < Look for [] Search In [Nodes] Find Now Clear Advanced Find

Nodes Cases Relationships Node Matrices

Name	Sources	References
Doğru Bilgiye Ulaşma Sorumluluğu	9	79
Doğru Bilgiye Ulaşmak	10	41
Ağlara Bağlanabilmek	2	3
Alan Uzmanlarına Başvurmak	3	3
Bilimsel Bilgiye Ulaşmak	3	5
Bir Öğrenme Toplumuna Dahil Olmak	2	3
Erişime Açık Eğitim Kaynaklarına Ulaşmak	1	1
Kurumsal Sayfaların Takip Edilmesi	3	9
Öğrenenlere Kılavuzluk Yapmak	5	12
Teknoloji Kullanımı	2	3
Ulaşılan Kaynakların Kaynakçalarından Faydalanmak	1	1
Üniversitelerin Kendi Açtığı Kaynakları Kullanmak	1	1
Güncel Bilgiye Ulaşma	10	72
Güncel Bilgiye Ulaşma Sorumluluğu	8	48
İçerik Üretme	7	19

Ağlara Bağlanabilmek Öğrenenlere Kılavuzluk Yapm Bilimsel Bilgiye Ulaşmak

<Internals\11- > - § 1 reference coded [0,56% Coverage]

Reference 1 - 0,56% Coverage

Bana göre en doğru bilgi bilimsel bilgidir

<Internals\14- > - § 1 reference coded [0,55% Coverage]

Reference 1 - 0,55% Coverage

Bilgi kaynakları akademik yayınlar olabileceği gibi

<Internals\16- > - § 3 references coded [12,51% Coverage]

Reference 1 - 3,76% Coverage

Sadece içerik üretme değil her türlü bilgiye ulaşmada öncelikle akademik çalışmalara bakılmaktadır.

Reference 2 - 4,99% Coverage

Eğer fen bilimleri ise yani fizik, matematik, mühendislik birimleri ise bunlar için yine akademik çalışmalara başvurmak zorundalar.

Reference 3 - 3,76% Coverage

Ama konu sosyal bilimler ise ve kültür çalışıyorlarsa yine akademik çalışmalara ulaşmaları lazım.

Kaynakça

- Aghaei, S., Nematbakhsh, M. A. ve Farsani, H.K. (2012). Evolution of the World Wide Web: from 1.0 to 4.0. *International Journal of Web & Semantic Technology (IJWesT)*, 3(1), 1-10.
- Agichtein, E., Castillo, C., Donato, D., Gionis, A. ve Mishne, G. (2008). Finding high-quality content in social media. *In Proceedings of the International Conference on Web Search and Web Data Mining (WSDM '08)* (eds M. Najork, A. Broder & S. Chakrabarti), 183–194. ACM, New York, NY.
- Aldemir, A. (2003). *Bilgiye erişimde yeni yaklaşım: Bilgi Okuryazarlığı*. Aytaç Yıldızeli, Canan Duran, Hatice Kübra Bahşişoğlu. Ankara, 25-26.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Andersen, P. (2007). *What is Web 2.0?: ideas, technologies and implications for education*. Bristol: JISC.
- Bachmair, B., Pachler, N. ve Cook, J. (2009). Mobile Phones as Cultural Resources of Learning, an Education Analysis of Structures, Mobile Expertise and Cultural Practices. *MedienPädagogik Online Journal* (and from University of Aarhus press in Danish).
- Berg, B. L. (1998). *Qualitative research methods for the social sciences*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Balagué, F. ve Zayas, F. (2007). *Usos educatius dels blogs. Recursos, orientacions i experiències per a docents*. Barcelona: Ed. UOC.
- Blumenfeld, P. C., Kempler, T. M., ve Krajcik, J. S. (2006). *Motivation and cognitive engagement in learning environments*. In R. K. Sawyer (Ed.), *The Cambridge Handbook of Learning Science*. New York: Cambridge University Press.
- Boettcher, J.V. (2006). *The rise of student performance content*. *Campus Technology*. <http://campustechnology.com/articles/2006/02/the-rise-of-student-performance-content.aspx>. (Erişim Tarihi: 23.08.2015)
- Bonwell, C. C. ve Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. Washington, DC: George Washington Press.

- Borthick, A. F., Jones, D. R. ve Wakai, S. (2003). Designing learning experiences within the learners' zones of proximal development (ZPDs): Enabling collaborative learning on-site and online. *Journal of Information Systems*, 17(1), 107-134.
- Bruns, A. (2007). *Beyond difference: reconfiguring education for the user-lad age*. Paper presented at the ICE 3: Ideas, Cyberspace, Education, Loch Lomond, Scotland.
- Buchem, I. ve Hamelmann, H. (2011). Developing 21st century skills: Web 2.0 in higher education – A Case Study. *eLearning Papers*, 24, 1-4.
- Cabero, J., López, E. ve Ballesteros, C., (2009). Experiencias universitarias innovadoras con blogs para la mejora de la praxis educativa en el contexto europeo. *Revista De Universidad y Sociedad Del Conocimiento (RUSC)*, 6(2).
- Castells, M. (2004). *The network society: a cross cultural perspective*. Edward Elgar Publishing Limited: MA, Northampton.
- Ciftci, H. ve Kocoglu, Z. (2012). Effects of peer e-feedback on Turkish EFL students' writing performance. *Journal of Educational Computing Research*, 46(1), 61-84.
- Clinton, G., Lee, E. ve Logan, R. (2011). *Connectivism as a Framework for Creative Productivity in Instructional Technology*. In *Advanced Learning Technologies (ICALT)*, 2011 11th IEEE International Conference on (pp. 166-170). IEEE.
- Cole, M. (2009). Using Wiki technology to support student engagement: Lessons from the trenches. *Computers and Education*, 52, 141– 46.
- Conole, G. (2008). New schemas for mapping pedagogies and Technologies, *Ariadne*, 56.
- Cook, J. (2007a). *Smells Like Teen Spirit: Generation CX. Ideas in Cyberspace Education (ICE3)*, 21-23 March, Loch Lomond, Scotland.
- Cook, J. (2007b). *Generating New Learning Contexts: Novel Forms of Reuse and Learning on the Move*. Invited talk at ED-MEDIA 2007 – World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications, June 25-29, Vancouver, Canada.
- Cook, J. (2010). *Mobile Learner Generated Contexts*. In *Medienbildung in neuen Kulturräumen*, 113-125. VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Cooper, S., Dale, C., ve Spencer, S. (2009). A tutor in your back pocket: reflections on the use of iPods and podcasting in an undergraduate popular music programme. *British Journal of Music Education*, 26, 85-97.

- Creswell, J. W. (2005). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Qualitative and Quantitative Research* (2nd ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Creswell, J. W. (2007). Qualitative inquiry and research method: Choosing among five approaches.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage
- Çalık, T. ve Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-66.
- Çetin, M. ve Özgiden, H. (2013). Dijital Kültür Sürecinde Dijital Yerliler ve Dijital Göçmenlerin Twitter Kullanım Davranışları Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 172-189.
- Dale, C. ve Povey, G. (2009). An evaluation of learner-generated content and podcasting. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 8(1), 117 – 123.
- Dalsgaard, C. ve Paulsen, M. F. (2009). Transparency in cooperative online education. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 10(3).
- Dans, E. (2009). Educación online: Plataformas educativas y el dilema de la apertura. *Revista De Universidad y Sociedad Del Conocimiento*, 6(1).
- Desharnais, R.A. ve Limson, M. (2007). Designing and implementing virtual courseware to promote inquiry-based learning. *Journal of Online Learning and Teaching*, 3(1), 30-39.
- DfES (2006). *2020Vision—Report of the Teaching and Learning in 2020 Review Group*. Nottingham: DfES Publications.
- Doğan, M.E. (2013). Bilim insanlarının bilginin toplumsallaşması sürecinde yeni iletişim teknolojileri deneyimleri. *Gümüşhane Üniversitesi, İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2(2).
- Dohn, N.B. (2009). Web 2.0-Mediated competence – Implicit educational demands on learners. *Electronic Journal of e-Learning*, 7(2), 111-118.
- Doyle, C.S. (1994). *Information literacy in an information society: A concept for the information age*. New York: Syracuse University.
- Dowling, S. (2013). Using Blogs to Share Learner-Generated Content. *The Electronic Journal for English as a Second Language*, 17(2).
- Downes, S. (2005). *An Introduction to Connective Knowledge*.

- Downes, S. (2009). *Connectivist Dynamics in Communities*.
- Downes, S. (2011). 'Connectivism' and Connective Knowledge. http://www.huffingtonpost.com/stephen-downes/connectivism-and-connecti_b_804653.html (Erişim Tarihi: 24.12. 2015).
- Downes, S. (2012). *Connectivism and Connective Knowledge* (ver 1.0). Essays on meaning and learning networks.
- Ebersbach, A., Glaser, M. ve Heigl, R. (2006). *Wiki: Web collaboration*. Berlin: Springer-Verlag.
- Edelson, D.C., Gordin, D.N. ve Pea, R.D. (1999). Addressing the challenges of inquiry-based learning through technology and curriculum design. *Journal of the Learning Sciences*, 8(3-4), 391-450.
- Ehlers, U-D. (2009). Web 2.0 – E-Learning 2.0 – Quality 2.0? Quality for new learning cultures. *Quality Assurance in Education*, 17(3), 296-314.
- Efimova, L. (2004). *Discovering the iceberg of knowledge work*. Paper presented at the Fifth European Conference on Organisational Knowledge, Learning and Capabilities (OKLV 2004) Innsbruck.
- Elmas, R. ve Geban, Ö. (2012). 21. Yüzyıl Öğretmenleri için Web 2.0 Araçları. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 243-254.
- Engeström, Y. (2009). Wildfire activities: new patterns of mobility and learning. *International Journal of Mobile and Blended Learning* 1, 1–18.
- Evans, L. (2006). Using student podcasts in literature classes. Academic Commons, *Center for Teaching and Learning*, 123-136.
- Farhat, A. ve Raven, J. (2013). *Students constructing iBooks for students: A student centered materials development project*. In S. Dowling, H. Donaghue, C. Gunn, S. Hayhoe, & J. Raven (eds.), *eLearning in Action, "Redefining Learning"*, HCT Educational Technology Series, Book 2. Abu Dhabi: HCT Press.
- Fırat, M., Yurdakul, I. K. ve Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(1).

- Fischer, G. ve Konomi, S. (2005). *Innovative media in support of distributed intelligence and lifelong learning*. In Proceedings of the Third IEEE International Workshop on Wireless and Mobile Technologies in Education, 3-10. Los Alamitos, CA: IEEE Computer Society.
- FitzGerald, E. (2012). Creating user-generated content for locationbased learning: an authoring framework. *Journal of Computer Assisted Learning*, 28, 195–207.
- Forsman RW. (1996). Why is the laboratory an afterthought for managed care organizations? *Clin Chem*, 42, 813-6.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2003). *How to design and evaluate research in education*. 5th ed. Boston, NY: McGraw-Hill Higher education. 57.
- Freire, J. (2009). Presentación “Monográfico cultura digital y prácticas creativas en educación”. RUSC. *Revista De Universidad y Sociedad Del Conocimiento*, 6(1).
- Frydenberg, M. (2008). Principles and Pedagogy: The Two Ps of Podcasting in the Information Technology Classroom. *Information Systems Education Journal*, 6(6).
- Gündoğan, M. B. ve Eby, G. (2012). A green touch for the future of distance education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 55, 789-798.
- Grodecka, K., Wild, F. ve Kieslinger, B. (2008). *How to Use Social Software in Higher Education*. Wydawnictwo Naukowe Akapit
- Guasch, T., Alvarez, I., ve Espasa, A. (2010). University teacher competencies in a virtual teaching / learning environment: Analysis of a teacher training experience. *Teaching and Teacher Education*, 26(2), 199–206. doi:10.1016/j.tate.2009.02.018
- Günüç, S., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2013). 21. Yüzyıl Öğrenci Özelliklerinin Öğretmen Adayları Tarafından Tanımlanması: Bir Twitter Uygulaması/The Defining Characteristics of Students of The 21st Century By Student Teachers: A Twitter Activity. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 436-455.
- Harden, R. M. ve Crosby, J. R. (2000). The good teacher is more than a lecturer: the twelve roles of the teacher. *Medical Teacher*, 22, 334–347.
- Hays, P. A. (2004). Case study research. Foundations for research: *Methods of inquiry in education and the social sciences*, 217-234.
- Horizon Report (2007). *The Horizon Report 2007*. http://www.nmc.org/sites/default/files/pubs/1316813966/2007_Horizon_Report.pdf (Erişim Tarihi: 22.10.2015).

- Horrigan, J. B. (2006). *The Internet as a resource for news and information science*. Pew Internet & American Life Project.
- İpşiroğlu, Z. (1997). *Eğitimde yeni arayışlar*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Jacobs, J. (2003). Communication over exposure: the rise of blogs as a product of cybervoyeurism. Exploring the use of blogs as learning spaces in the higher education sector. *Australian Journal of Educational Technology*, 20, 232–247.
- Jennifer C. Richardson ve Tim Newby (2006). The Role of Students' Cognitive Engagement in Online Learning, *American Journal of Distance Education*, 20(1), 23-37, DOI: 10.1207/s15389286ajde2001_3
- Johnson, L., Levine, A., Smith, R. ve Stone, S., (2010). *The 2010 Horizon Report*. The New Media Consortium, Austin, Texas.
- Jonassen, D. H., Peck, K. L. ve Wilson, B. G. (1999). *Learning with technology: a constructivist perspective*. Upper Saddle River, NJ: Merrill.
- Kesim, M. ve Altınpulluk, H. (2013). The future of LMS and personal learning environments. *Journal of Procedia–Social and Behavioral Sciences*. CY-ICER.
- Kim, J.Y., Gudewicz, T.M., Dighe, A.S. ve Gilbertson J.R. (2015). *The pathology informatics curriculum wiki: Harnessing the power of user-generated content*. J. Pathol Inform.
- Klamma, R., Cao, Y. ve Spaniol, M. (2007). *Watching the Blogosphere: Knowledge sharing in Web 2.0. Paper presented at the International Conference on Weblogs and Social Media*, Boulder, CO, March 26-28. <http://www.icwsm.org/papers/2--Klamma-Cao-Spaniol.pdf> (Erişim Tarihi: 03.11.2015).
- Kotkar, A. (2011). *Semantic Web*. <http://www.authorstream.com/Presentation/sneha.chuttar-325709-semantic-Web-education-ppt-powerpoint/> (Erişim Tarihi: 04.11.2015).
- Krapp, A. (1999). Interest, motivation and learning: An educational-psychological perspective. *European Journal of Psychology of Education*, 15 (1), 23-40.
- Kukulska-Hulme, A. (2005). *The mobile language learner now and in the future*. Paper presented at Fran Vision till Praktik (Language Learning and ICT Symposium), Umea, Sweden.

- Lakatos, E. S., Gazdac, R. M. ve Dan, V. (2011). *Using the Web by Finnish SMEs for corporate social responsibility activities*. Proceedings of 2011 International Conference on Optimization of the Robots and Manipulators, Sinaia, Romanya, 26-28 May.
- Lazda-Cazers, R. (2010). A Course Wiki: Challenges in Facilitating and Assessing Student-Generated Learning Content for the Humanities Classroom. *The Journal of General Education*, 59(4), 193-222. DOI: 10.1353/jge.2010.0023
- Leacock, T. L. ve Nesbit, J. C. (2007). A Framework for Evaluating the Quality of Multimedia Learning Resources. *Educational Technology & Society*, 10 (2), 44-59.
- Lee, M. J. W., Chan, A., ve McLoughlin, C. (2006). *Students as producers: Second year students' experiences as podcasters of content for first year undergraduates*. In Proceedings of the 7th Conference on Information Technology Based Higher Education and Training. 832-848, Sydney, NSW: University of Technology.
- Lee, M. J. W. ve McLoughlin, C. (2007). Teaching and Learning in the Web 2.0 Era: Empowering Students through Learner-Generated Content. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 4(10).
- Lee, M. J. W, McLoughlin, C. ve Chan, A. (2008). Talk the talk: Learner-generated podcasts as catalysts for knowledge creation. *British Journal of Educational Technology*, 39(3), 501–521. DOI:10.1111/j.1467-8535.2007.00746.x
- Lenhart, A. ve Madden, M. (2005). *Teen content creators and consumers*. Washington, DC: Pew Internet & American Life Project.
- Leonard, A.A. Elizabeth, F. ve Marta, K. (2007). *V-Learning Distance Education in the 21st Century Through 3D Virtual Learning Environments*. Ed:2010.
- Levy, D. (2011). *Lessons Learned from Participating in a Connectivist Massive Online Open Course*. In Emerging Technologies for Online Learning Symposium (ET4Online), the Sloan Consortium, San Jose, CA.
- Light, D. (2011). *Do Web 2.0 right. Learning and leading with technology*. http://www.learningandleading-digital.com/learning_leading/201102?pg=12#pg12 (Erişim Tarihi:31.10.2015).

- Lim, J. ve Park, S. (2010). *Learner Created Learning Contents (LCLC) as an instructional strategy: Tools and Practices in online learning*. In D. Gibson & B. Dodge (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2010* (pp. 633-641). Chesapeake, VA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Luckin, R., du Boulay, B., Smith, H., Underwood, J., Fitzpatrick, G., Holmberg, J., Kerawalla, L., Tunley, H., Brewster, D. ve Pearce, D. (2005). Using Mobile Technology to Create Flexible Learning Contexts. *Journal of Interactive Media in Education*, 2005(2).
- Luckin, R. (2006). Understanding learning contexts as ecologies of resources: From the zone of proximal development to learner generated contexts. In *World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education*, 2006(1), 2195-2202.
- Luckin, R., Akass, J., Cook, J., Day, P., Ecclesfield, N., Garnett, F., Gould, M., Hamilton, T. ve Whitworth, A. (2007). *Learner-Generated Contexts: sustainable learning pathways through open content*. *OpenLearn: Researching open content in education*.
- Luckin, R., Shurville, S. ve Browne, T. (2007). Initiating elearning by stealth, participation and consultation in a late majority institution. *Organisational Transformation and Social Change*, 4(1), 317–332.
- Luckin, R. (2008). The learner centric ecology fo resources: A framework for using technology to scaffold learning. *Computers & Education*, 50, 449-462.
- Mason, R., ve Rennie, F. (2009). *Evolving technologies*. In K. E. Rudestam & J. Schoenholtz-Read (Eds.), *Handbook of Online Learning* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Magnifico, A.M. (2010). Writing for whom? Cognition, motivation, and a writer's audience. *Educational Psychologist*, 45(3), 167-184.
- McCarty, S. (2005a). *Similar proverbs in Chinese, Japanese and English Japancasting*.
- McCarty, S. (2005b). Spoken Internet to Go: Popularization through podcasting. *The JALT CALL Journal*, 1(2), 67-74.
http://journal.jaltcall.org/articles/1_2_McCarty.pdf (Erişim Tarihi: 24.08.2015).

- McConnell, D. (2006). *E-learning groups and communities*. Poland: The Society for Research into Higher Education Open University Press.
- McLoughlin, C. ve Lee, M. J. (2007). *Social software and participatory learning: Pedagogical choices with technology affordances in the Web 2.0 era*. In ICT: Providing choices for learners and learning. Proceedings ascilite Singapore 2007 (664-675).
- McLoughlin, C., ve Lee, M. J. W. (2008b). Mapping the digital terrain: New media and social software as catalysts for pedagogical change. Paper presented at the ASCILITE, Melbourne.
- McLoughlin, C. ve Lee, M. J. W. (2008c). The three P's of pedagogy for the networked society: Personalisation, participation and productivity. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 20(1), 10-17.
- McLuhan, M. (1964). *Understanding media: extensions of man*. Routledge: London.
- McLuhan, M. (2011). *The Gutenberg galaxy: The making of typographic man*. University of Toronto Press.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA:Sage. 89.
- Murphey, T. (1996). *Proactive adjustment to the zone of proximal development* (conference presentation). In the abstracts of the IInd Conference for Socio-Cultural Research 1896-1996. Geneva, September 11-15 1996.
- Narayan, V. (2011). *Learner-generated content as a pedagogical change agent*. Ascilite: Hobart Tasmania, Australia.
- Partnership for 21st Century Skills-P21. (2015). *P21 framework definitions*. http://www.p21.org/storage/documents/docs/P21_Framework_Definitions_New_Logo_2015.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2016).
- Patton, M. Q. (1999). On enhancing the quality and credibility of qualitative analysis. *Health Services Research*, 34(5), 1189-1208.
- Patton, M. Q (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. 3rd ed., Thousand Oak, CA: Sage. 47.
- Paul, R. ve Elder, L. (2006). *Minik eleştirel düşünme kılavuzu: Kavramlar ve araçlar* (M. Bektaş, Çev).

- Okur, M.R., (2013). *Web 2.0 ve Sonrası. Yeni İletişim Teknolojileri* (eds. T. Volkan Yüzer, Mehmet Emin Mutlu). Anadolu Üniversitesi.
- O'Reilly, T. (2005). *What is Web 2.0: Design patterns and business models for the next generation of software*. <http://www.oreilly.com/pub/a/Web2/archive/what-is-Web-20.html> (Erişim Tarihi: 28.10.2015).
- O'Reilly, T. (2007). What is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software. *Communications & Strategies, 1*, 17.
- Öztürk, H.T. (2014). Küreselleşme ve Ağ Toplulukları Odağında Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile Eğitim. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 3*(1), 224-237.
- Paavola, S. ve Hakkarainen, K. (2005). The knowledge creation metaphor. An emergent epistemological approach to learning. *Science and Education, 14*(6), 535-557.
- Paloff, R. M. ve Pratt, K. (2001). *Lessons from the cyberspace classroom. The realities of online teaching*. San Francisco, EUA: Jossey-Bass.
- Pérez-Mateo, M., Maina, M. F., Guitert, M. ve Romero, M. (2011). Learner Generated Content: Quality Criteria in online Collaborative Learning. *European Journal of Open, Distance and E-Learning(EURODL), 14*(2).
- Pérez-Mateo, M., Maina, M. F., Romero, M., ve Guitert, M. (2011). Learner Generated Content: quality from students' point of view. *In World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunications, 2011*(1), 2520-2529.
- Price, K. (2006). *Web 2.0 and education: What it means for us all*. Paper presented at the 2006 Australian Computers in Education Conference, 2-4 October, Cairns, Australia.
- Richards, R. (2010). Digital citizenship and Web 2.0 tools, *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching, 6*(2).
- Rheingold, H. (2003). *Smart mobs: the next social revolution*. Cambridge, MA: Perseus Books.
- Rhoades, E. B., Friedel, C. R. ve Morgan, A. C. (2009). Can Web 2.0 improve our collaboration? *Techniques, 84*(1).
- Richardson, J. C. ve Swan, K. (2003). Examining social presence in online courses in relation to students' perceived learning and satisfaction. *Journal of Asynchronous Learning Networks, 7*, 68-88.

- Richardson, W. (2006). *Blogs, wikis, podcasts and other powerful Web tools for classrooms*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Rotherham, A. ve Willingham, D. (2010). “21st-century skills” – Not new but a worthy challenge. *American Educator*, Spring. <http://www.aft.org/sites/default/files/periodicals/RotherhamWillingham.pdf> (Erişim Tarihi: 03.11.2015).
- Sabancı, S. (1998). *Başarı Şimdi Aslanın Ağzında*, İstanbul: Mart Yayınları
- Salmon, G. ve Edirisingha, P. (2008). *Podcasting for learning*. Maidenhead, England: Open University Press.
- Sener, J. (2007). In search of student-generated content in online education. *e-mentor*, 21, 1-8.
- Sener, J. (2007c). *University of North Carolina at Pembroke* – [cjencyclopedia.com](http://www.cjencyclopedia.com): Online Encyclopedia of Criminal Justice.
- Seitzinger, J. (2006). *Be constructive: Blogs, Podcasts, and wikis as constructivist learning tools*. *Learning Solutions*. <http://www.learningsolutionsmag.com/articles/220/be-constructive-blogs-podcasts-and-wikis-as-constructivist-learning-tools/page4> (Erişim Tarihi: 31.10.2015).
- Sharples M., Milrad M., Arnedillo Sánchez I. ve Vavoula G. (2009). *Mobile learning: small devices, big issues*. In *Technology Enhanced Learning: Principles and Products* (eds N. Balacheff, S. Ludvigsen, T. Jong, A. Lazonder & S. Barnes), 233–249. Springer, Heidelberg.
- Shirky, C. (2003). *Social Software and the Politics of Groups*. http://shirky.com/writings/group_politics.html (Erişim Tarihi: 22.10.2015).
- Siemens, G. (2004). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2(1), 3–10.
- Siemens, G. (2005b). Connectivism: Learning as network-creation. *ASTD Learning News*, 10(1).
- Siemens, G. (2006). *Knowing knowledge*. [http://www.trans4mind.com/Knowing Knowledge.pdf](http://www.trans4mind.com/KnowingKnowledge.pdf) (Erişim Tarihi: 24.12.2015).

- Siemens, G. (2009). *What is Connectivism?* https://docs.google.com/document/d/14pKVP0_ILdPty6MGMJW8eQVEY1zibZ0RpQ2C0cePIgc/edit (Erişim Tarihi: 24.12.2015).
- Siemens, G. (2010). *Teaching in Social and Technological Networks. Connectivism.*
- Skrypnik, O., Joksimović, S., Kovanović, V., Gašević, D. ve Dawson, S. (2015). Roles of course facilitators, learners, and technology in the flow of information of a cMOOC. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 16(3).
- Surowiecki, K. (2004). *The wisdom of crowds.* New York, NY: Doubleday.
- Taylor, C. (1979). What's wrong with negative liberty? *The Idea of Freedom*, 182.
- Toffler, A. (1996). *Third Wave.* Trs, Ali Seden. Third Edition. Istanbul: Altın Kitaplar.
- Torres, R. M. ve Cano J. (1995). Learning style: A factor to critical thinking? *Journal of Agricultural Education*, 36(4), 55–62.
- Trajtemberg, C. ve Yiakoumetti, A. (2011). Weblogs: a tool for EFL interaction, expression, and self-evaluation. *ELT Journal*, 65(4).
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. 24, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- van Assche, F., Vuorikari, R. (2006). *A framework for quality of learning resources.* In U-D. Ehlers & J. M. Pawlowski (eds) *Handbook on quality and standardization in e-learning*, 443-456. Germany: Springer Berlin - Heidelberg.
- Vidal, R.V.V. (2009). Creativity for problem solvers. *AI & Soc*, 23, 409-432.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: the development of higher psychological processes.* Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Yang, C.Y.T. ve Wu, I.W.C. (2012). *Digital Storytelling for Enhancing Student Academic Achievement, Critical Thinking, and Learning Motivation: A Year-Long Experimental Study.*
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* (Genişl. 5. bs.), Ankara: Seçkin yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*.(6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yin, R.K. (1984). *Case Study Research: Design and Methods*. Beverly Hills, Calif: Sage Publications.
- Yin R. K. (2002). *Case study research: Design and methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yin, R. K. (2009). *Case study research: design and methods. essential guide to qualitative methods in organizational research*. fourth.
- Yüksek, G. (2013). Bilgi teknolojilerinin gelişimi, seyahat işletmeleri ve küresel dağıtım sistemi örneği. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*,4(1).
- Yüzer, T.V. (2013). *Uzaktan Öğrenmede Etkileşimlilik: Ortaya Çıkışı, Kullanılan Teknolojiler ve Bilgi Akışı*. Ankara: Kültür.
- QMPP Project, (2009). (Auvinen, A.M.; Ehlers, U. et al.): *QMPP Handbook Quality Management of Peer Production*.
- Wenzloff, J. (2005). *Furl, furl, furling: Social online bookmarking for the masses*. http://www.classroomhelp.com/workshop/Furl_Guide.pdf (Erişim Tarihi: 24.08.2015).
- Wheeler, S., Yeomans, P. ve Wheeler, D. (2008). The good, the bad and the wiki: Evaluating student-generated content for collaborative learning. *British Journal of Educational Technology*, 39(6), 987-995.
- Williams, J. B. ve Jacobs, J. (2004). Exploring the use of blogs as learning spaces in the higher education sector. *Australasian Journal of Educational Technology*, 20(2), 232-247.
- Williams, J. ve Chann, S. (2009). Using Web 2.0 to Support the Active Learning Experience. *Journal of Information Systems Education*, 20(2), 165-174.
- Wood D. (1998). *How Children Think and Learn: The Social Contexts of Cognitive Development*. Blackwell Publishers, Oxford.